

Jenna Puolakanaho

TORI

Toimintaa rippikouluun

Opinnäytetyö

CENTRIA-AMMATTIKORKEAKOULU

Kansalaistoiminnan ja nuorisotyön koulutusohjelma

Lokakuu 2015

Yksikkö	Aika	Tekijä/tekijät
Humanistinen ja kasvatustieteiden yksikkö, Ylivieskan yksikkö	Lokakuu 2015	Jenna Puolakanaho
Koulutusohjelma		
Yhteisöpedagogi (AMK), kirkon nuorisotyö		
Työn nimi		
TORI. Toimintaa rippikouluun.		
Työn ohjaaja	Sivumäärä	
KT Reetta Leppälä	33 + 3	
Työelämäohjaaja		
Nuorisotyönohjaajat Sanna Nissinen ja Jouni Heikinheimo, Oulujoen seurakunta		
<p>Opinnäytetyön tarkoituksena oli luoda Johanna Koiviston, Helena Paalanteen ja Antti Siukosen Ihan Sama-rippikoulukirjasarjaan jatkoksi toiminnallisia harjoitteita sisältävän materiaalipaketin Oulujoen seurakunnan rippikoulutyöhön. Opinnäytetyön pedagoginen pohja painottuu vahvasti dialogisuuteen.</p> <p>Materiaalipaketista testattiin pilotti-versiota Oulujoen seurakunnan rippikoulussa kesällä 2015. Työntekijöiltä keräämään suullisen palautteen myötä muotoiltiin lopullinen materiaalipaketti. Materiaalipaketista tuli nopeasti luettava ja helposti selattava. Harjoitteet jaettiin Ihan Sama -opettajan oppaan sisällysluettelon otsikoinnin mukaan. Harjoitteissa on tarjolla raaka runko, josta käyttäjän on helppo muokata haluamansa tuntikokonaisuus.</p>		
Asiasana		
Dialogia, dialogipedagogiikka, rippikoulu, toiminnallisuus		

CENTRIA UNIVERSITY OF APPLIED SCIENCES Humanities and Education, Ylivieska	Date October 2015	Author Jenna Puolakanaho
Degree programme Bachelor of Humanities, Community Educator		
Name of thesis TORI. Activity to confirmation classes.		
Instructor Ed.D Reetta Leppälä	Pages 33 + 3	
Supervisor Youth leaders Sanna Nissinen and Jouni Heikinheimo, Oulujoki Parish		
<p>This thesis was created to be a natural continuum of the book called “Ihan Sama” by Johanna Koivisto, Helena Paalanne and Antti Siukonen. It contains functional exercises to confirmation classes, and it was made to Oulujoki parish. The pedagogic base of the thesis the emphasis was strongly on dialogue.</p> <p>The first and incomplete version of this material package was tested in the summer 2015 at Oulujoki parish confirmation camps. Based on the oral feedback received from the employees the final version of TORI was created. It was designed to be fast to read and easy to use. The exercises were grouped according to the table of contents that was used is Ihan sama –teachers guide. The exercises provide a rough skeleton that can be easily modified to meet the user’s needs.</p>		
Key words Activity, confirmation school, dialogue, pedagogy of dialogue		

TIIVISTELMÄ
ABSTRACT
SISÄLLYS

1 JOHDANTO	1
2 KEHITTÄMISTEHTÄVÄT	3
2.1 Toiminnallisuutta Oulujoen seurakunnan rippikoulutunteihin	3
2.2 Isosten osallisuuden lisääminen rippikoulutunneilla	3
3 TORI:N PEDAGOGINEN POHJA	5
3.1 Mitä dialogi on?	5
3.2 Paulo Freiren dialoginen pedagogiikka.....	6
3.3 Opetuskeskustelu.....	8
3.4 Maj Varjo ja prosessirippikoulu	11
4 KONKRETISOINNIN TARPEELLISUUS	12
5 ERILAISET OPPIJAT	14
5.1 Oppimistyylit.....	14
5.2 Oppimisvaikeudet.....	16
5.3 TORI:n hyöty erilaisille oppijoille.....	19
6 ISOSTEN ROOLI JA MERKITYS TORI-TUNNEILLA	22
7 TOIMINNAN TOTEUTUS	25
8 TOIMINNAN ARVIOINTI	27
9 POHDINTA	29
LÄHTEET	32

LIITTEET

1 JOHDANTO

Opinnäytetyöni on nimeltään TORI, joka tulee lyhenteestä ”toimintaa rippikouluun”. Opinnäytetyöni on tilaustyö Oulujoen seurakunnalta. Opinnäytetyö sisältää toiminnallisia rippikouluharjoitteita, jotka sivuavat useita eri oppimistyylejä ja helpottavat oppimisvaikeuksia omaavia ihmisiä. Opinnäytetyö on jatkoa Ihan sama –rippikouluopetuskirjan (Koivisto, Paalanne & Siukonen 2011) opettajan oppaan harjoitteiden jatkolle, eikä siksi sisällä erityisesti tietotekstiä muutenkin kuin tiivistelmän muodossa. TORI toimii parhaiten yhdessä kirjan kanssa.

Suunnittelussa on huomioitu Oulujoen seurakunnan työntekijöiden omat toiveet, millainen paketin ja harjoitteiden tulisi olla. TORI mukailee Ihan Sama!-kirjan tuntijaottelua, joskaan ei sisällä kaikkia oppitunteja. Tämä siksi, etteivät Oulujoen seurakunnan työntekijät kokeneet tarpeellisiksi saattaa joitain tunteja toiminnalliseksi, tai sitten kirja tarjosi jo valmiiksi kattavan valikoiman toiminnallisia harjoitteita. Huolimatta siitä, että opinnäytetyö on suunnattu suoraan Oulujoen seurakunnan työntekijöille, uskoakseni kuka tahansa Ihan Sama –kirjasarjaa käyttävä voi ottaa TORI:n harjoitteet opetuksensa jatkoksi.

TORI:n menetelmä painottuu vahvasti dialogisuuteen sekä prosessointiin. Tärkeää on opetettavien asioiden tuominen nuoren elämään nyt, sekä itsenäinen prosessointi keskustelun sekä muiden harjoitteiden avulla. Pedagogisena pohjana vaikuttavat vahvasti Paulo Freiren dialoginen pedagogiikka, jonka perusteella esimerkiksi prosessirippikoulut on luotu. Opetuskeskustelu on myös toinen vahva näkökulma. Ihanteena on toiminut myös Maj Varjon prosessirippikoulumenetelmä.

TORI:n tarkoitus on tuoda lisää liikettä rippikouluun. Työskentelyä suositellaan suoritettavaksi pienryhmissä, joissa on isonen tai mieluummin isospari ryhmänvetäjänä. Tavoitteina oli paitsi toiminnallisuus, myös halu osallistaa seurakunnan nuoria vapaaehtoisia, isosia, tunneille enemmän. Tulen itse Kiimingin seurakunnasta, joissa prosessirippikoulu on ainoa vallitseva rippileirimuoto, joten olen nähnyt ja kokenut sen hyödyn, mitä isokset osallistumalla oppitunneille antavat.

2 KEHITTÄMISTEHTÄVÄT

Opinnäytetyöni on tarkoitus olla Oulujoen seurakunnan työntekijöiden työnkuvaa helpottava, mahdollisimman valmis ja monipuoleinen rippikoulupaketti, jonka perusteella on helppo suunnitella rippikoulun oppikokonaisuuksia. Tarkoituksena on myös tuoda toiminnallisuutta Oulujoen rippikoulutunteihin. TORI:n on tarkoitus olla luonteva jatko Ihan Sama -rippikoulukirjasarjaan ja siinä jo olemassa oleviin harjoitteisiin. Kyseinen kirjasarja, etenkin opettajan opas, on Oulujoella pääsääntöisesti käytössä rippikouluopetuksessa.

2.1 Toiminnallisuutta Oulujoen seurakunnan rippikoulutunteihin

Ensimmäinen kehittämistehtäväni on kehittää erilaisia vaihtoehtoisia tapoja toteuttaa rippikoulutunteja Oulujoen seurakunnassa. On yleisesti tunnettu tosiasia, että kaikki ihmiset eivät omaksu tietoa samalla tavalla. Toiminnallisuuden lisääntyminen rippikoulutunneilla avaa mielestäni paremmin kristinuskon perusteita rippikoululaisille, kun sitä konkretisoi ja tuo käytännön tasolle pelkän luennoinnin sijaan.

2.2 Isosten osallisuuden lisääminen rippikoulutunneilla

Toisena tärkeänä kehittämistehtävänä pidän isosten osallisuutta rippikoulutuntien voimavarana. Oman kokemukseni pohjalta leiri on paitsi mielekkäämpi isosille ja he oppivat tunneilla itsekin lisää, isokset myös tutustuvat leiriläisiin paremmin. Isokset ovat myös korvaamaton luokkarauhan ylläpitäjä varsinkin pienryhmiin jaettuna niin, että joka leiriläisporukassa on vähintään yksi isonen. Opettaja voi keskittyä opettamaan, vaikka isossakin rippikouluryhmässä sattuisi olemaan vilk-

kaampia yksilöitä. Isot toimivat näin ollen ohjaajan tukena, lähes tasavertaisena työkaverina, sekä mallioppimisen kohteina rippikoulunuorille.

3 TORI:N PEDAGOGINEN POHJA

TORI:n pedagoginen pohja rakentuu paljon dialogin ja keskustelun varaan, joiden kautta pyritään yhdessä oivaltamaan käsiteltävän asian perusta ja muodostamaan siten oma mielipiteensä. Tässä kappaleessa esitellään dialogin perusta, Freiren dialoginen pedagogiikka sekä opetuskeskustelu että Maj Varjon prosessirippikoulu, jotka ovat olleet vaikuttamassa vahvasti TORI-paketin luomiseen.

3.1 Mitä dialogi on?

Sana dialogi tarkoittaa avointa ja luovaa keskustelua, joka etsii uusia merkityksiä. Saksalainen filosofi Hans-Georg Gadamer (1900-2002) totesi aikoinaan, että oikean keskustelun luonteeseen kuuluu se, että kukin avautuu ja todellisesti hyväksyy keskustelukumppanin mielipiteet harkitsemisen arvoisiksi. Dialogi on väittelyn vastakohta: väittelyssä keskustelijat yrittävät voittaa keskustelun, kun taas dialogi on luonteeltaan enemmän syvällistä ja erittäin vuorovaikutuksellista keskustelua, jossa etsitään yhteistä ymmärrystä ja ajatellaan yhdessä. Siinä myös hyväksytään erilaisten näkökulmien olemassaolo. Dialogin tarkoituksena ei ole muuttaa toista, vaan ennemmin muuttua itse. (Aaltonen, Pruuki & Saarainen 2004, 200-201.)

Dialogi edellyttää omien väitteidensä perustelua ja toisten ihmisten ymmärtävää kuuntelua. Tämä on mahdollista esimerkiksi siten, että pidättäytyy arvostelemasta tai tuomitsemasta keskustelukumppanin näkökantaa. Tarkoituksena on, että kuuntelija laittaa hetkeksi omat mielipiteensä sivuun, ja yrittää nähdä keskusteltavan asian toisen näkökulmasta ja vasta sitten esittää oman näkökantansa. Yhdessä ajattelemisen tarkoitus on jatkaa ajattelua siitä, mihin toinen jäi ja liittää oma ajatuksensa ketjuun. Näin luodaan yhteinen alusta, jossa kaikkien mielipiteet, poh-

dinnat, kertomukset ja oivallukset otetaan vuorotellen tarkastelun kohteeksi. (Aaltonen ym. 2004, 201.)

Tärkeintä dialogissa on tasapuolisuus ja toisen kunnioittaminen, eli se että puheenvuorot jakautuvat tasaisesti (Aarnio & Enqvist 2001, 15). Kaikkien tulisi saada äänensä kuuluviin. Ohjaajan tarkoitus olisi hillitä puheliaita, ja rohkaista hiljaisempia puhumaan. Ohjaajan tulisi myös rohkaista oppijoita tekemään lisäkysymyksiä, jotta keskustelu jatkuisi. Ohjaaja tai opettaja rohkaisee erilaisten mielipiteiden esittämistä, vaikka ne olisivatkin vastakkaisia näkemyksiä hänen omilleen tai ryhmässä vallitsevalle enemmistön mielipiteelle.

3.2 Paulo Freiren dialoginen pedagogiikka

TORI –paketin kasvatustilafilosofisena pohjana on pääasiassa brasilialaisen kasvatustilafilosofin Paulo Freiren dialoginen pedagogiikka. Dialogisen pedagogiikan tavoitteena on ihmisen itsetunnon ja erityisesti toimintakyvyn herättäminen. Tavoitteena on myös vapauttaa ihminen ihmisen aktiiviseen toimintaan, joka parhaimmassa tapauksessa on myös olosuhteita muuttavaa toimintaa. (McLaren 2009, 214.)

Tämä vapautuminen tapahtuu tiedostamisen kautta, joka alkaa omasta elinpiiristä. Tiedostaminen laajenee vähitellen siten, että ihminen ymmärtää oman merkityksensä kulttuurin ja historian muodostamisessa omista lähtökohdista ja elämäntilanteista käsin. (McLaren 2009, 214-215.)

Freiren pedagogiikan metodinen näkemys liittyy siihen tapaan, miten kasvatustoimintaa suunnitellaan ja toteutetaan. Freire pitää tärkeänä sitä, että kasvatustoiminta tulisi perustua erityisesti nuoren omiin tarpeisiin, mielenkiintoon sekä aikaisempiin kokemuksiin. Tärkeää on myös perustaa kasvatustoiminta nuoren uteliaisuuteen, tunteisiin, tahtoon ja luomisen iloon. Freiren mukaan olisi myös huomioitava kokeileminen ja tutkiminen, joita voi soveltaa esimerkiksi ryhmässä

työskentelyssä. Ryhmätyöskentelyä Freire pitää myös erittäin tärkeänä ja asiaan kuuluvana. Freiren metodin mukaan myös kokemukset ovat tärkeitä, erityisesti jos ne edistävät emotionaalista eli tunnepohjaista, tiedollista tai sosiaalista itseluottamusta. Freiren mukaan kasvatustoiminta tulisi perustua mieluummin prosesseihin kuin pelkkään tiedon varastointiin. (McLaren 2009, 226-227.)

Nämä seikat on huomioitu TORI-pakettia suunnitellessa, jonka vuoksi paketin tarjoamat virikkeet ovat luonteeltaan mahdollisimman toiminnallisia. Tämä tarkoittaa sitä, että nuoret saavat itse olla opetuksessa mukana, kenties jopa toteuttamassa sitä, sen sijaan että ottaisivat pelkästään vastaan tietoa ja tekisivät muistutuksia. TORI-paketti pyrkii tarjoamaan elämyksiä, syventämään oppimista ja tuomaan käsiteltäviä teemoja enemmän konkreettiselle tasolle. Tätä teemojen käsittelyä virikkeiden avulla voidaan kutsua *koodaukseksi*, eli asia pyritään konkretisoimaan mahdollisimman selkeästi. (Varjo 2003, 14.)

Freiren pedagogiikassa koodauksen jälkeen on myös tärkeää *koodin purkaminen*, eli asian tuominen nuoren elämään (Varjo 2003, 15). Avainkysymyksiä on esimerkiksi ne, miten käsiteltävä asia on esillä nuoren elämässä nyt, miksi se on merkityksellistä juuri nyt, miten asia voisi olla enemmän nuoren elämässä läsnä nyt. Tämäkin mielellään tapahtuu dialogin kautta, eli keskustellen, toisten mielipiteitä kunnioittaen. Apuna voi käyttää virittäviä kysymyksiä kenties virittäviä kysymyksiä. Dialogisessa keskustelussa ei ole jyräävää auktoriteettia, vaan siinä käydään mielipiteiden vaihtoa tasavertaisina keskustelijoina, toisten mielipiteet hyväksyen.

Viimeinen Freiren pedagogiikan vaihe on *päättely* eli synteesi, eli nuoret tekevät johtopäätöksiä ja luovat toimintamalleja tulevaisuuteen (Varjo 2003, 15). Nuoret voivat esimerkiksi miettiä, miten jatkossa he voisivat käyttää Raamattua, mikä on hänen paikkansa kirkon ja seurakunnan jäsenenä, miten rippikoulutuntien aiheet koskettavat hänen elämäänsä nyt ja niin edelleen.

TORI-paketin toimintatavat pyrkivät mahdollistamaan tällaisen kolmivaiheisen suunnittelun harjoitetarjonnallaan. Suoranaista "freireläistä" tuntia se ei tyrkytä, mutta kannustaa siihen suuntaan. Erityisesti TORI:n filosofian pohjalta on tärkeää tuoda opitut asiat nuoren elämään, eli keskustelun avulla johdatella nuoret itse ymmärtämään, että mitä hyötyä oppitunneista heidän tämänhetkiseen elämäntilanteeseen on.

3.3 Opetuskeskustelu

Opetuskeskustelu on yksi pedagoginen tapa, josta on otettu mallia TORI-pakettia suunnitellessa. Opetuskeskustelun tunnusmerkkejä on aktiivinen vuorovaikutus ryhmän jäsenten kesken. Vuorovaikutuksella on merkittävä osa oppimisessa, sillä siinä yksilö voi saada tärkeää tietoa esittää ja perustella omia näkemyksiään. Yksilö voi myös opetuskeskustelussa ennen kaikkea vaihtaa mielipiteitä ja oppia ymmärtämään muiden mielipiteitä. (Aaltonen, Pruuki & Saarainen 2004, 197.)

Opetuskeskustelu rakentuu ohjaajan pohjustuksista ja kysymyksistä, ryhmäläisten puheenvuoroista ja ohjaajan yhteenvedoista. Keskustelu ei synny tyhjästä, vaan ohjaajan täytyy osoittaa suunnitelmallisuutta ennen oppikokonaisuuden pitämistä. Tämä tarkoittaa opetettavaan aiheeseen perehtymistä ja virittävien kysymysten miettimistä ennen itse tilannetta. Keskustelua virittää esimerkiksi aiheen pohjustaminen. Aihetta voi pohjustaa esimerkiksi aikaisemman tiedon avulla, tapauskertomuksella, aikaisempien kokemusten kartoittamisella aiheesta tai henkilökohtaista kannanottoa vaativan väitteen esittämisellä. Pohjustusta tulisi seurata joko ohjaajan kysymys tai oppilaan vastaus. (Aaltonen ym. 2004, 197).

Keskustelustrategioita eri tapoja aloittaa vuorovaikutus on erilaisia. Reijo Heinonen (1993) on esimerkiksi kehittänyt keskustelukategorioita, joita voi käyttää tilanteesta riippuen. Kokoavalla eli kumuloivalla strategialla voi esimerkiksi koota

keskustelussa esitettyjä näkökohtia ja ryhmitellä niitä luokiksi ja teemoiksi, ja näin edistää asian kokonaiskuvan muodostumista. (Aaltonen ym. 2004, 198.) Esimerkiksi Jeesuksesta on voitu keskustella historian ja teologian näkökulmista.

Kärjistävällä eli polarisoivalla strategialla taas kärjistetään esitetyt näkökohdat kahdeksi luokaksi, ohjaajan itse ottamatta kantaa kumpaakaan. Tarkoituksena tällaisella strategialla on saada lisää näkökulmia keskusteluun ja paneutumista perusteluihin. Tarkentavan eli differentoivan strategian avulla taas yritetään johdattaa ryhmä ymmärtämään esitettyjä näkökulmia syvällisemmin. Esimerkiksi käsitteiden merkitysten tarkentamiseen päästään usein esimerkiksi muutaman läheisten käsitteiden vertailulla. Tällaisia hyviä vertailukohteita ovat esimerkiksi tiedon ja uskon erojen vertailu (Aaltonen ym. 2004, 198.)

Opettajalla tai ohjaajalla on tärkeä rooli keskustelun johtajana. Hänen tulee paitsi saada teeman kannalta esiin erilaisia näkökulmia mutta myös toisaalta hahmottaa käsiteltävän asian ydintä ja tärkeitä periaatteita. Keskustelun lomassa opettajan tulee jatkuvasti selkiyttää ja pitää käsissään niin sanottua keskustelun punaista lankaa. Hänen myös tulee esittää uusia kysymyksiä, ongelmia ja esimerkkejä, jotka osaltaan aktivoivat keskustelua jatkumaan. Aivan yhtä tärkeää on opettajalla tai ohjaajalla osata olla hiljaa ja kuunnella, sillä kuuntelun teeskentelemisellä, eli niin sanotulla näennäiskeskustelulla, ei ole sijaa opetuskeskustelussa. Näennäiskeskustelu ei täytyä opetuskeskustelun ideaa, sillä siinä ohjaaja tai opettaja vain teeskentelee kuuntelemista ja kertoo sitten, miten asiat hänen mielestään oikeasti ovat. Tällaisessa näennäiskeskustelussa ei tapahdu mielipiteiden vaihtoa, eikä kyseinen tyyli virittele ryhmäläisiä keskustelemaan ja kyseenalaistamaan, pikemminkin päinvastoin. (Aaltonen ym. 2004, 198-199.)

Parhaimmillaan opetuskeskustelu innostaa oppijat kyselemään toisiltaan ja opettajalta tai ohjaajalta, ja myös vastaamaan selkeästi toisten puheenvuoroihin. Ohjaajan tai opettajan on osattava esittää taitavia kysymyksiä, jotta oppijoiden eli ryh-

mäläisten mielenkiinto ja innostus aiheeseen syttyy. Tätä helpottaa esimerkiksi muistamalla huomioda oppijoiden aikaisemmat tiedot, käsitykset ja kokemukset aiheesta, ja sen perusteella onkin helppo rakentaa taitavia kysymyksiä. Liian helpot, yleiset tai abstraktit kysymykset eivät innosta ryhmäläisiä vastaamaan. (Aaltonen ym. 2004, 199.)

TORI-paketissa oppimiskeskustelua on käytetty hyväksi esimerkiksi erilaisten tukikysymysten pohjalta. Osaan oppitunneista on luotu tukikysymyksiä, joilla oppijat virittäytyvät aiheeseen ja herättävät mielenkiintoa keskusteluun. Ohjaajan tai opettajan rooli on jaettu isosten kanssa, jolloin keskustelijoiden yksilöllisen pohjatiedon huomiointi on helpompaa, sillä opettajan ei tarvitse kantaa kaikkea vastuuta. Isot toimivat pienryhmissä opettajan roolissa ja valmiiksi herättelevät ryhmäläisiä puhumaan, jolloin kommunikointi koko rippikouluryhmän kanssa voi olla helpompaa. Ryhmissä yksilöiden mielipiteistä kootaan aluksi pienryhmän mielipide ja niistä sitten koko ryhmän mielipide, johon jokainen saa yksilöllisesti haastaa itseään. Pienryhmässä keskustelu voi olla joillekuille helpompi ja vähemmän paineita asettava tapa kommunikoida, esimerkiksi ujoille ihmisille tai niille, joilla on oppimisvaikeuksia. Tätä käsitellään edempänä.

Kun isot ovat ohjaajan apuna, voi ohjaaja keskittyä pitämään keskustelun punaista lankaa käsissä mielestäni paremmin, kun työmuistia ei kuormita useat eri asiat. TORI-paketissa myös toivotaan, että oppikokonaisuuksissa olisi työntekijätiimistä useampi ohjaaja isosten lisäksi tukena antamassa ammatillisia näkökulmia, esimerkiksi teologi ja kanttori, joiden voidaan ajatella olevan oman alansa asiantuntijoita. Keskustelu voi päästä kukoistamaan aivan uusien näkökulmien kautta, kun ohjaajia on useampi keksimässä viritteleviä kysymyksiä eri näkökantista.

3.4 Maj Varjo ja prosessirippikoulu

Freiren dialogipedagogiikka on toiminut ennenkin mallina suomalaisessa rippikouluperinteessä. Tämän kyseisen metodin pohjalta Maj Varjo on kehittänyt 1990-luvulla niin kutsutun prosessirippikoulun, joka on toiminnassa esimerkiksi Lappeenrannan seurakunnassa. Perusajatuksena prosessirippikoulussa on yhdistää kristillisyyttä ja arki toisiinsa vahvasti dialogin avulla, käyttämällä oppimiseen prosesseja. (Varjo 1997, 13.)

Varjon prosessirippikoulun kaava kulkee siten, että ensin asioihin orientoidutaan eli perehdytään oman arjen kautta. Toisin sanoen mietitään, miten asia on esimerkiksi tähän asti näkynyt elämässä tai mitä yksilö itse tietää jo aiheesta. Tästä siirrytään teeman työstämiseen ja oppimisen koostamiseen, lopuksi prosessoidaan ja arvioidaan oppimista. Työstäminen tapahtuu siten, että teemoja käsitellään tiedollisesti, tunnetasolla sekä käytännön harjoitusten kautta. Yksi oppimisprosessi kestää yleensä puoli päivää, ja suurena tavoitteena on saada nuorelle toimintamalleja elämään sekä saada nuori sitoutumaan seurakuntayhteyteen rippikoulun jälkeenkin. (Varjo 1997, 13-14.)

4 KONKRETISOINNIN TARPEELLISUUS

Monilla nuorilla on jo kehittynyt kyky ymmärtää ja käsitellä abstrakteja asioita ajattelun tasolla. Kehitys on kuitenkin kaikilla yksilöllistä, jonka vuoksi ryhmässä on aina nuoria, joiden uskonnollinen ajattelu on edelleen konkreettisella tasolla. Tällaisten nuorten on siksi vaikea ymmärtää käsitteellisiä viittauksia. Nuorilla oppimisen tapa voi olla hyvinkin erilainen, jonka vuoksi on tärkeää tarkkailla oppimisedellytyksiä sekä havainnollistaa asioita. (Kirkkohallitus 2001, 13.)

Oppimisen tapoja on erilaisia. Joku voi oppia kuuntelemalla, joku tekemällä. Jollekulle asiat pitää näyttää, jonkun täytyy saada piirtää. Voidaan ajatella, että nuorilla on oikeus saada kuulla ja opiskella Jumalan suuria tekoja sillä tavalla, millä itse ymmärtää parhaiten.

Jumala puhuu meille Raamatussa ihmisten kielellä. Rippikoulussa tämän voidaan ajatella merkitsevän monia nuorten elämään kytkeytyviä työskentelytapoja ja opetusmenetelmiä. Jumala voi puhutella nuorta useilla tavoilla: mietiskelyn, rukouksen, Raamatun lukemisen, jumalanpalveluksen, puheen, opetuksen, keskustelun, sielunhoidon, draaman ja monien muiden toimintamuotojen avulla. (Kirkkohallitus 2001, 8-9.)

Opetuksen tehtävä on yksinkertaisesti edistettävä oppimista. Oppijalle ei voi sen avulla taitavakaan opettaja suoraan siirtää tietoja, taitoja kuin toimintamalleja. Oppiminen edellyttää aina yksilön tai ryhmän omaa aktiivisuutta. Uuden oppiminen on tärkeää rakentaa sen päälle, mitä nuori on jo aiemmin oppinut kristinuskosta. Tämä selviää esimerkiksi keskustelemalla ja kyselemällä nuorilta. Oppiminen on tehokasta ja motivoivaa, jos opittavalla asialla on jokin liittymäkohta nuoren elämään. On tärkeää, että nuori kokee opiskeltavat asiat merkittäviksi ja ajankohtaisiksi oman elämäntodellisuuden kannalta. (Kirkkohallitus 2001, 11-12.) Tä-

mä voi vahvistaa nuoren halua oppia, kun hän ymmärtää, miksi asia on tärkeä. Esimerkiksi konfirmaation jälkeen kummiksi pyydetty nuori saattaa olla hyvinkin kiinnostunut kaste-oppitunnista, sillä asia on ajankohtainen hänen elämässään.

Juuri näihin rippikoulusuunnitelmassa esitettyihin vaatimuksiin mielestäni Freiren dialogipedagogiikka sekä opetuskeskustelu vastaavat hyvin. Molemmissa metodeissa avoin keskustelu on tärkeää. Samoin itse tekeminen ja asioiden konkretisointi sekä asian tuominen nykyhetkeen ovat keskeisiä molemmissa dialogisuutta painottavissa suuntauksissa. Tasavertainen kommunikointi on myös Freiren metodin ja opetuskeskustelun vaatimus. Tasavertaisen keskustelun vaatimuksesta on myös maininta rippikoulusuunnitelmassa:

On epäjohdonmukaista, jos opettaja korottaa toisen ihmisen kunnioittamista ja oikeutta omien mielipiteiden ilmaisuun, mutta samalla tukahduttaa nuorten heräävän kritiikin rippikoulun joitain käytäntöjä kohtaan (Kirkkohallitus 2001, 17).

Jumala puhuttelee jokaista ihmistä, jokaista nuorta eri tavoin. Näitä erilaisia tapoja tulisi tarjota rippikoulussa. Siksi on tärkeää, että opettaminen ei painotu vaan luennointiin, vaan on mahdollisimman monipuolista. Luennointi opetustyylinä tukee vain tietyllä tavalla oppivaa ihmisryhmää. Joskaan luentoa opetusmenetelmänä ei tulisi poistaa kokonaan, sillä kaikkia asioita ei ole helppo opettaa toiminnallisesti, ja luennointi voi olla jollekulle se paras tapa oppia.

5 ERILAISET OPPIJAT

On olemassa yksilöllisiä tapoja oppia. Ihmisen oppimiseen vaikuttavat monet eri seikat. Joku muistaa asiat kirjoittamalla ne ylös, joku muistaa asiat, mitä on kuullut. Joku tarvitsee erilaisia muistisääntöjä ja jollekin paras tapa oppia on nähdä esimerkiksi jokin kuva, ja luoda siihen muistiyhteys. (Dryden & Voss 2002, 99.)

Ihmisillä on olemassa myös erilaisia oppimisvaikeuksia, joilla voi olla vaikutusta siihen, kuinka asiat jäävät mieleen. Oppimisvaikeudet todetaan yleensä asiantuntijan, esimerkiksi lääkärin tekemien tutkimusten avulla.

Tässä kappaleessa käsitellään muutamia oppimistyyliä sekä yleisiä oppimisvaikeuksia pääpiirteittäin. Lopuksi kappaleessa myös perustellaan, kuinka TORI-paketti vastaa erilaisten oppijoiden tuomaan haasteeseen, ja pyrkii toiminnallaan antamaan mahdollisuuden kaikille samankaltaiseen rippikoulukokemukseen.

5.1 Oppimistyyli

Oppimistyyli tarkoittaa sitä tapaa, jolla ihmiset keskittyvät uuteen tietoon (Erilaisten oppijoiden liitto ry, oppimistyyli). On erittäin hyödyllistä tiedostaa oma tapansa oppia, sillä se voi helpottaa suuresti yksilön kykyä painaa mieleensä erilais-ta tietoa. (Dryden & Voss 2002, 163.)

Aisteja on tärkeä hyödyntää oppimisessa (Dryden & Voss 2002, 163.) Oppimistyyli-t voidaan jaotella aistien avulla tapahtuvaan oppimistyyliin, eli esimerkiksi kinesteettiseen, visuaaliseen, auditiiviseen ja taktiiliseen. (Erilaisten oppijoiden liitto RY, oppimistyyli 2010.) Kinesteettinen eli liikunnallinen oppimistyyli tarkoittaa sellaista tapaa oppia, joka perustuu kehon liikkeeseen ja kosketukseen. Hyvä kehomuisti auttaa palauttamaan mieleen opetettuja asioita. Tämä tapahtuu

esimerkiksi siten, että kinesteettinen oppija muistaa, oliko luokassa juuri sillä hetkellä lämmin tai puristivatko kengät jalkoja ja siten palauttaa mieleensä tilanteessa opitun asian. Kinesteettisellä oppijalla on oppimisen kannalta paras siis itse päästä liikkumaan ja koskettamaan asioita ja luoda mielleyhtymiä kehomuistia hyväksikäyttäen. (Eri-laisten oppijoiden liitto RY, oppimistyyli 2010.)

Visuaalinen eli näkemällä oppija oppii parhaiten näköhavaintojen avulla. Visuaalinen oppija saattaa muistaa, millä sivulla kirjassa jokin tieto oli tai millainen kuva siinä oli. Tällainen oppija oppii näkemällä, havaitsemalla, ja oppimisen tukena olisi hyvä käyttää mielleyhtymiä ja kuvia tai kirjoittamista. (Dryden & Voss 2002, 129.)

Auditiivinen eli kuulemalla oppija oppii kuuloaistinsa avulla (Dryden & Voss 2002, 99). Hän muistaa hyvin keskustelut ja puhutut asiat, sekä niissä käytetyt äänensävyt (Eri-laisten oppijat RY, oppimistyyli 2010). Auditiivinen oppija hyötyy paljon äänimateriaalista, esimerkiksi kuunnelmista tai siitä, että joku selittää hänelle ääneen opittavan asian.

Taktiilinen eli kokemusaistien avulla oppiminen on tavallaan hyvin lähellä kinesteettistä oppimistyyliä, sillä siinäkin oppiminen perustuu liikkeeseen (Dryden & Voss 2002, 163). Taktiilisessa oppimistyyliässä on kuitenkin se ero kinesteettiseen, ettei taktiilisen oppijan tarvitse liikkua niin paljon kuin ehkä kinesteettisen. Taktiilinen oppija oppii käsin koskettelemalla, muistiinpanoilla, koristeluilla ja askartelulla. Oppimista tukee lähes kaikki käsin tehtävät asiat, esimerkiksi muistiinpanot ja portfoliot. Keskittymistä auttaa myös näennäisesti oppimiseen liittymättömät käsin tehtävät asiat, kuten sukkiin kutominen ja peukaloiden pyörittäminen. (Eri-laisten oppijoiden liitto RY, oppimistyyli 2010.)

Oppimistyylien tiedostaminen on erittäin hyvä apu esimerkiksi nuorisotyönohjaajalle oppikokonaisuuksia suunnitellessa. Olisi hyvä tarjota useampaa eri oppimis-

tyyliä sivuavaa opetusta, vaikkei etukäteen tietäisikään rippikouluryhmän oppimistyylien kokoonpanoa. Harvan ihmisen tapa oppia yli rajoittuu pelkästään yhteen oppimistyyliin, vaan se saattaa olla sekoitus useampaa eri tyyliä.

5.2 Oppimisvaikeudet

Oppimisvaikeuksilla tarkoitetaan tekijöitä, jotka vaikeuttavat oppimista (Hintikka & Strandén 1998, 19). Tällaisia tekijöitä voi olla esimerkiksi neurologiset häiriöt, kuten ADHD, Touretten oireyhtymä, lukihäiriö ja autismin eri muodot kuten Aspergerin oireyhtymä (Broman 2006, 16). Syy, miksi neurologisia häiriöitä ilmenee, on todennäköisesti ihmisen perinnöllisillä tekijöillä. Olosuhteet, ympäristö ja käytävissä olevat tukitoimet eivät suoranaisesti aiheuta kyseisiä ongelmia, mutta voivat vaikuttaa siihen, millaisia hankaluuksia neurologisen häiriön omaava henkilö kokee. (Broman 2006, 17.)

Lyhenne ADHD tulee englanninkielisistä sanoista ”attention deficit hyperactivity disorder”. Sitä ilmenee eriasteisina noin 1-7 %:lla ihmisistä. (Kuusi & Porkka 2006, 4.) Tämän neurologisen häiriön kuvaan liittyy keskittymis- ja tarkkaavaisuusvaikeudet, ylivilkkaus ja hankaluus kontrolloida mielihaluja. Jos aktiivisuustaso on erittäin alhainen, silloin kyse on ADD:stä, joka on lyhenne sanasta ”attention deficit disorder”. Myös henkilöillä, joilla on ADD, on tarkkaavaisuushäiriöitä. (Broman 2006, 19.)

ADHD tai ADD voi ilmetä opetustilanteissa esimerkiksi kyvyttömyytenä keskittyä yhtäjaksoisesti opetettavaan asiaan. Hänellä on vaikeuksia ottaa huomioon yksityiskohtia, eikä tunnu kuuntelevan ohjeita. Hän myös saattaa jättää seuraamatta ohjeita tai jättää tehtävät kesken. Tarkkaavaisuushäiriöinen myös väsyy nopeasti ja välttelee pitkäkestoista ponnistelua vaativia tehtäviä. Hän häiriintyy herkästi ulkopuolisista ärsykkeistä. Ylivilkkaus ja impulsiivisuus näkyvät taas hermostu-

neena liikehtimisenä, kuten tuolissa kiemurtelulla tai vaikeutena pysyä omalla paikalla. Myös hiljaa pysyminen ja oman vuoron odottaminen saattavat osoittautua haastavaksi. (Kuusi & Porkka 2006, 174.)

Aspergerin oireyhtymä kuuluu autismin kirjoon. Aspergerin oireyhtymä on lievempi versio autismissa. Oireyhtymälle on tyypillistä ongelmia sosiaalisessa vuorovaikutuksessa, rajoittuneet ja tarkat kiinnostuksen kohteet. Tunnistettavaa on myös mahdollinen motorinen kömpelyys sekä kieli- ja kommunikaatiovaikeudet. Varsinkin poikkeava sosiaalinen käytös saattaa aiheuttaa etenkin nuoruusiässä ongelmia. (Broman 2006, 23–25.)

Sekä ADHD-diagnoosin että Aspergerin oireyhtymän diagnoosin saaneet nuoret tarvitsevat oppimista helpottavaksi asioiksi samanlaisia, pedagogisia strategioita, jotta oppimistilanteet sujuisivat helpommin. Tällaisia strategioita ovat esimerkiksi rauhallisen paikan valinta, eli tila ilman häiritseviä virikkeitä. Olisi myös hyvä, että tällaiset henkilöt saisivat työskennellä pienryhmässä ison ryhmän sijaan, ja että heillä olisi mahdollisuus taukoon sosiaalisesta vuorovaikutuksesta. (Broman 2006, 25.)

Ylivilkkautta ja keskittymishäiriöitä saattaa esiintyä myös henkilöillä, joilla on Touretten syndrooma. Touretten syndroomaan kuuluu myös usein tic-oireita, jotka ovat tahattomia ääniä, liikkeitä tai sanoja. Tic-oireet voivat näkyä muun muassa pään nykimisenä, rykimisenä sekä pakko-oireina ja ajatuksina. Tic-oireiden hallitseminen ja jännittäminen saattavat aiheuttaa ahdistusta henkilölle, jonka vuoksi pienryhmätyöskentely on suositeltavaa. (Broman 2006, 27–29.)

Dysleksia eli lukihäiriö on yleisin oppimista vaikeuttava tekijä. Sitä arvioidaan esiintyvän noin 20 %:lla ikäluokasta, joista vaikeampana se ilmenee noin 5-7 %:lla. Dysleksia on lukemiseen ja toisinaan myös samanaikaisesti kirjoittamiseen vaikuttava erityisvaikeus. (Kuusi & Porkka 2006, 175.)

Lukihäiriö tai lukivaikeus estää lukemisen automatisoitumisen, jonka vuoksi lukeminen on hidasta ja hankalaa (Hintikka & Strandén 1998, 26). Henkilön voi olla vaikeaa ilmaista itseään kirjallisesti, hän saattaa jättää joitain sanoja lukematta tai lukee piensanoja väärin. Ymmärtäminen on helpompaa jonkun muun lukiessa teksti ääneen, mutta oma lukeminen ja kirjoittaminen ovat hidasta. Itse asiasisälön merkityksen ymmärtäminen ei kuitenkaan ole haasteellista. (Broman 2006, 33.)

Lukihäiriöinen välttelee ääneen lukemista, rivit saattavat vaihtaa paikkaa, kirjaimet sekoittuvat keskenään ja lukemasta mitään ei jää muistiin (Hintikka & Strandén 1998, 26-27). Lukihäiriöinen väsy nopeasti lukiessa tai saa jopa päänsärkyä. Kirjoittamisessa kirjoitusvirheet ovat yleisiä, sillä esimerkiksi kaksoiskonsonantit saattavat mennä väärin. Tekstin tuottaminen on hidasta ja hankalaa. (Eri-laisten oppijoiden liitto RY, lukihäiriö 2010.)

Rippikoulussa hankaluutta lukihäiriöiselle voi tuottaa paitsi muistiinpanojen tekeminen ja esimerkiksi Raamatun jakeiden lukeminen ääneen, mutta etenkin ulkoa opeteltavat asiat kuten Isä meidän –rukous, Herran siunaus ja uskontunnustus.

Lukihäiriön aiheuttamien hankaluuksien vuoksi henkilö voi saada jatkuvasti kuul-la olevansa laiska tai että hänen pitäisi yrittää kovemmin. Tällaiset kommentit ja ymmärtämättömyys voivat myös jättää jälkiä henkilön itsetuntoon, jos hän alkaa itsekin pitää itseään typeränä tai laiskana, kuitenkin olematta sitä. (Broman 2006, 33–34.) Lukihäiriö ei tarkoita sitä, että henkilö olisi laiska tai tyhmä, hidas älyllisesti tai että hänen olisi mahdotonta oppia (Eri-laisten oppijoiden liitto RY, lukihäiriö 2010).

Lukihäiriöistä voi helpottaa rippikouluopetuksessa pienryhmissä opiskelu, erilaiset opetusmenetelmät kuten havainnollistaminen ja erilaisten materiaalien käyttö

sekä toiminnallinen opiskelu. Samoin myönteinen kannustus, rohkaisu, yksilön kohtaaminen ja monipuoleiset opetusmenetelmät auttavat paljon opetustilanteissa.

5.3 TORI:n hyöty erilaisille oppijoille

TORI-paketissa on pyritty huomioimaan ja sivuamaan useita eri oppimistyyplejä. Kokonaisuutta suunnitellessa Oulujoen seurakunnan työntekijät pitivät tärkeänä, että siellä olisi ”jokaiselle jotakin”. Tämä tarkoittaa sitä, että tarjolla olisi mahdollisuus käyttää kaikkia aisteja opetuksen tukena, sekä luoda erilaisia, vähemmän perinteistä kouluoppituntia muistuttavia kokonaisuuksia.

Tämä mielessä TORI:in suunniteltiin eri aisteja koskettavia tuntikokonaisuuksia. Esimerkiksi ehtoollisoppitunnilla istutaan lattialla ja syödään yhdessä oppitunnin ajan, ja merkitystä oudolle istumajärjestykselle avataan heti alussa. Viimeinen ehtoollinenhan oli pääsiäisateria, joten oppitunti pyrkii asettelullaan luomaan mielenyhtymiä siihen. Makuaistilla, sekä sillä, että ruokaa saa koko ajan ottaa lisää, on huomioitu esimerkiksi kinesteettiset oppijat. Samalla tunnilla luetaan aiheeseen liittyvä kuunnelma. Esimerkiksi näissä tunneissa tulee audittiiviset oppijat huomioiduksi. (LIITE 2.)

Useilla tunneilla lauletaan myös aiheeseen viritteleviä lauluja, joista erityisesti audittiiviset oppijat saavat paljonkin informaatiota. Useilla tunneilla näytetään myös kuvia ja tuotetaan esimerkiksi pieniä draamoja ja askarrellaan seinälle julisteita. (LIITE 2.) Draaman ja julisteen avulla tullaan huomioiduksi taktiiliset, audittiiviset, kinesteettiset ja visuaalisesti oppivat kaikki yhtä aikaa. Erilaiset menetelmät pitävät rippikoulun mielenkiintoisena ja auttavat mahdollisimman monia ymmärtämään opetettavan asian ja syventämään tietoa entisestään eri aistikanavien kautta.

Oppimisvaikeuksia omaaville ihmisille TORI-tunnit sopivat mielestäni erittäin hyvin. TORI-tunnit painottuvat aika pitkälti pienryhmätyöskentelyyn yhden tai kahden isosen johdolla. Kaikissa oppimisvaikeuksissa mainitaan parhaimmaksi tavaksi menetellä oppimistilanteissa siten, että henkilöillä olisi rauhallinen ja stressitön ympäristö, jossa asiat olisi mahdollista tehdä omaan tahtiin ja jossa on minimaalisen vähän ulkopuolelta tulevia ärsykejä (Broman 2006, 18–31).

Tarkempana esimerkkinä voi ottaa esimerkiksi ADHD:n omaavan henkilön. Opetustilanteissa olisi tärkeää, että joku vetäisi jatkuvasti nuoren huomion takaisin tehtävään ja motivoisi jatkamaan, ja nuorelle olisi hyvä tarjota häiriötön ympäristö sekä hyviä onnistumiskokemuksia (Kuusi & Porkka 2006, 175). TORI-tuntien perusteella tällaisen nuoren ei ole pakko istua meluisassa luokkatilassa opiskelemaan, vaan isonen voi viedä pienryhmänsä rauhallisempaan ympäristöön työskentelemään. Etenkin isosparin kanssa toinen isosista voi keskittyä vetämään opetustilannetta eteenpäin, kun toinen keskittyy esimerkiksi erityistä huomiota vaativaan nuoreen.

Samoin esimerkiksi lukihäiriöstä kärsivä hyötyisi paljon siitä, että pienryhmässä luettaisiin teksti vaikka yhdessä ääneen, jokaiselle jaettaisiin pieni osuus. Viiden henkilön kanssa lukihäiriöisen ei tarvitsisi jännittää lukemista, ja tarvittaessa muut voisivat auttaa häntä lukemalla tekstiä ääneen.

Pienryhmä tukee muutenkin henkilöitä, joilla on keskittymisvaikeus, juuri häiriötekijöiden minimaalisuuden vuoksi. Turvallinen ilmapiiri pienryhmässä antaa myös useammille mahdollisuuden ilmaista mielipiteensä, sekä saattaa rohkaista ujointakin puhumaan. (Broman 2006, 69.)

Kenties tärkeimpänä tehtävänä isosilla on olla esikuvina rippikoululaisille, olla se joku, jota seurata, kun esimerkiksi ohjeissa on epäselvyyttä. Tämä toteutuu etenkin suhteessa niihin rippikoululaisiin, joilla on keskittymis- ja havaitsemisongel-

nia. Olisi myös suositeltavaa, että nuori pääsee välillä pois suuresta ryhmästä, sekä saa välillä omia tehtäviä tehdäksensä ja jonkun tukemaan häntä niissä, ikään kuin kaverina. Tällaisena lisäkaverina esimerkiksi isonen voi toimia. (Broman 2006, 60-61.)

6 ISOSTEN ROOLI JA MERKITYS TORI-TUNNEILLA

TORI-paketin oppitunnit on suunniteltu toimiviksi sen pohjalta, että osa tai kaikki isokset ovat mukana oppitunneilla ja työskentelevät yhdessä rippikoululaisten kanssa. Seuraavaksi hieman perusteita, miksi tällainen käytäntö TORI-paketin harjoitteiden kanssa on suositeltavaa.

Freiren metodissa puhutaan paljon ”innostajista”, ja Freire itse onkin ollut tärkeä termin kehittäjä (Innostajat.) Freire poimi termin käyttöönsä toisen maailmansodan jälkeisestä Ranskasta, jossa sodan runtelemaan maahan pyrittiin luomaan yhtenäisyyttä, vahvistamaan demokraattisuuden ilmapiiriä sekä antamaan ihmisille toivoa. Ranskassa puhuttiin ”sosiokulttuurisista innostajista”. Ranskan kielellä sama sana on ”animation sosiokulturelle”, ja se juontaa juurensa latinan sanasta ”anima”, joka tarkoittaa elämää tai elähdyttämistä. (Hämäläinen & Kurki 1997, 196.)

Innostaminen perustuu ihmisten omaan toimintaan, joten vastuu ei kuulu pelkästään yksin innostajalle. Innostajan rooli on tärkeä etenkin alkuvaiheessa, sillä yksiä hänen tärkeimpiä vastuutaan on paitsi pohjatyön tekeminen ja organisointi, myös ihmisten kiinnostuksen herättäminen, heidän herkistämisenä ja motivointinsa. (Kurki 2000, 81–83.) Ihmisiä pyrittiin herättelemään siihen ajatukseen, että he itse pystyvät hallitsemaan ympäristöään ja vaikuttamaan siihen aktiivisesti.

Suomalainen nuorisotyö on perinteeltään paljon sosiaalipedagogista innostamista. Rippikoulussa ryhmänvetäjä voi toimia innostajana mutta TORI-paketissa ja muutamassa prosessiajatusta hyödyntävässä seurakunnassa tämä rooli jaetaan isosten kanssa.

Isokset ovat mukana tunneilla yhdessä ryhmänvetäjän kanssa toteuttamassa mielekästä oppituntia rippikoululaisille. Isokset avustavat ryhmänvetäjää esimerkiksi

kurinpidossa, tunnelman luomisessa, keskustelun herättämisessä tai ryhmissä tehtävissä harjoitteissa. Näin ryhmänvetäjän ei tarvitse keskeyttää opetusta esimerkiksi jonkun häiritessä tuntia, eikä hänen tarvitse yrittää jakaantua joka paikkaan ohjeistamaan esimerkiksi ryhmätehtävissä. Isokset istuvat yleensä neljästä-kuuteen henkilöstä koostuvan pienryhmänsä kanssa, ja innostavat ja ohjeistavat nämä ryhmässä tehtäviin harjoitteisiin tai yleiseen keskusteluun. Isokset tulee muistaa ohjeistaa tähän tehtävään ennen oppituntia.

Lyhyesti sanottuna, isosella on paljon merkitystä oppitunneilla. Isosen tärkeimpiin tehtäviin kuuluu muun muassa omalta osaltaan mahdollistaa ja ylläpitää prosessia, joka auttaa ryhmää keskustelemaan mahdollisimman hyvin ja tehokkaasti. Isosen voi siis esittää apukysymyksiä vaikka ryhmissä mietittävässä kysymyksissä. Isosen myös innostaa ryhmäläisiä ajattelemaan kriittisesti, tunnistamaan ongelmia sekä löytämään uusia ratkaisumalleja ongelmiin

Isonen rohkaisee hiljaisia puhumaan, estää liian puheliaita hallitsemasta keskusteluja ja puhuu itse mahdollisimman vähän. Hän luottaa ryhmän voimavaroihin ja kykyihin, on avoin ja aito. Isosen on valmiina oppimaan ja olemaan tasavertainen ryhmän jäsen, lukuun ottamatta isosauktoriteettia ja tietoauktoriteetin asemaa. Kaikkein tärkeimpänä isonen rohkaisee toimimaan.

Eli käytännön tasolla nämä dialogipedagogiikan hienot vaatimukset tarkoittavat sitä, että ryhmä jaetaan istumaan pienryhmiin, jossa on yksi isonen tai isospari. Ryhmänvetäjän, joka voi olla teologi, kanttori, nuorisotyöntekijä tai kesätyöntekijä, keskittyessä pyörittämään oppituntia, isonen tai isospari pitää huolen oman ryhmän käyttäytymisestä.

Tämä tarkoittaa sitä, että isonen pitää huolen että nuoret keskittyvät oppituntiin matkapuhelimien ja metelöinnin sijasta ja siitä, että oppitunnilla on mahdollista oppia. Isosen innostaa ryhmäläisiä vastaamaan, kun ryhmänvetäjä esittää kysy-

myksiä ja motivoi toimimaan yhteisissä harjoitteissa. Hän osallistuu myös itse ryhmän jäsenenä, tekemättä silti kaikkea työtä. Tällainen pienryhmätyöskentely voi olla helpompi niille nuorille, jotka kokevat ison ryhmän edessä esiintymisen hankalaksi.

Omalla innostuneella asenteellaan rippikoulutunneilla isokset toimivat myös mallioppimisen esimerkkeinä. Koska isosen rooli voidaan ajatella olevan kristityn nuoren mallina toimiminen rippikoululaiselle, isosten into tunneilla tarttuu rippikoululaisiin. Mallioppimisen voima huomioidaan myös rippikoulusuunnitelma 2001:ssä: *”Tiedostamattomaan oppimiseen voi kuulua esimerkiksi muiden ihmisten jäljittely tai kulttuurin mallien omaksuminen.”* (Kirkkohallitus 2001, 11.)

Lisäksi oman kokemukseni ja saamani palautteen mukaan isokset kokevat tunnilla mukanaolon hyödylliseksi. Isokset kokevat tutustuvansa paremmin leiriläisiin, olevansa enemmän mukana leirissä ja oppivansa itse uusia asioita ja näkökulmia tunneilla. Myös isosten aika kuluu leirillä paremmin. Omasta mielestäni oppitunnit ovat myös loistava tilaisuus isosille harjoitella turvallisesti vastuunottoa ja ryhmänjohtamista, joista on ehdottomasti hyötyä työelämässä mutta myös parhaimmillaan vahvistaa isosen itsetuntoa, kun jokainen saa sen verran vastuuta kuin on valmis kantamaan.

7 TOIMINNAN TOTEUTUS

Aloitin toiminnan keskustelemassa erään Oulujoen seurakunnan työntekijän kanssa siitä, millainen TORI-paketin tulisi olla. Työntekijät olivat keskustelleet tästä tiimipalaverissa, ja he toivoivat muutamaa selkeää toiminnallista vaihtoehtoa Ihan Sama –kirjan harjoitteiden lisäksi. Tarjonnassa toivottiin olevan jokaiselle erilaiselle oppijalle jotain. TORI päätettiin tehdä kansiomuotoon, jotta se kulkisi helposti rippikoulusta toiseen. Kansio noudattaisi lukujaottelullaan Ihan Sama!-kirjan sisällysluettelon jaottelua, jotta oikeat harjoitteet löytyisivät samoilla nimillä. Katsoimme myös alustavasti, mitä tunteja suunnitella, ja mitä voisi jättää suunnittelematta.

Aluksi loin Pilotti-TORI -nimisen paketin, joka toimii runkona varsinaiselle TORI-paketille. Pilotti-TORI:in oli suunniteltu ainakin kymmenen eri oppikokonaisuutta, jotka olivat luonteiltaan mahdollisimman erilaisia keskenään. Oppituntien jaottelussa oli huomioitu Ihan Sama –kirjasarjan jaottelu, ja tietoteoria pakettiin tuli myös pääosin siitä. Pilotti-TORI:ssa oli vain tarjottu tiivistelmä jokaisen kokonaisuuden alkuun siitä, että mitkä olivat tärkeimmät seikat kyseisissä harjoitteissa, eli mitä asioita ne halusivat tuoda esille. Harjoitteissa oli tarjolla muun muassa rastiratoja, draamaa, julisteiden tekoa sekä musiikkia.

Pilotti-TORI:n loppuun lisättiin erilaisia palautelomakkeita, joihin tunteja hyödyntävät henkilöt voisivat kertoa arvionsa harjoitteista. Sen palautteen perusteella, mitä pilotti-TORI sai, luotiin varsinainen TORI. Pilotti-TORI:a luotiin yhteensä kolme kappaletta, jotka sijoitettiin Oulujoen seurakunnan nuorisotoimistoon. Toimistosta käsin Pilotti-TORI kulki työntekijöiden mukana kätevästi leirikeskuksesta toiseen. Pilotti-TORI:lle luotiin myös oma kansio työntekijöiden yhteiseen tietokantaan, josta kuka tahansa Oulujoen seurakunnan työntekijä voisi tulostaa ne itselleen. Pilotti-TORI kiersi Vasamon leirikeskuksesta, Juuman leirikeskuksesta

sa ja Rokuan leirikeskuksessa rippileireillä. Tämä toimintamalli valittiin sen vuoksi, että valmis paketti vastaisi mahdollisimman paljon Oulujoen seurakunnan työntekijöiden toiveita ja tapoja tehdä töitä.

Palaute kerättiin Pilotin liitteenä olevalla palautelomakkeella, jonka työntekijä voi täyttää tuntikokonaisuutensa päätteeksi ja jättää samaan kansioon Pilotin kanssa. Palautelomake luotiin mahdollisimman yksinkertaiseksi, jotta sen voi nopeasti täyttää leirin aikana. Palaute jätettiin nimettömänä. Keräsin kaikki palautteet kesän rippikoulujen päätteeksi.

Arvelin jo alkuvaiheessa, että kirjallisen palautteen saaminen voi olla vähäistä vaikka Pilotti-TORI:a testattaisiin. Rippikoulun kiireessä voi olla hankala pysähtyä ja keskittyä arvioimaan tuntikokonaisuutta. Oli myös mahdollisuus, että yrityksistä huolimatta palautelomakkeen kysymykset eivät ole palautteen antajalle syystä tai toisesta ymmärrettäviä, eli hän ei ymmärrä, mitä kysymyksillä haetaan.

8 TOIMINNAN ARVIOINTI

Kävi ilmi, että huolimatta palautelomakkeen yksinkertaisuudesta ei leirin aikana Pilotti-TORI:a käyttäneet syystä tai toisesta ehtineet täyttää sitä. Palautetta tuli kirjallisena vain yksi lomake, jossa yksi työntekijä arvioi kahta Pilotti-TORI:n pohjalta luomaansa kokonaisuutta. Työntekijät olivat kuitenkin tutustuneet kirkkoherraa myöten pakettiin, ja he olivat innokkaita antamaan suullista palautetta. Siksi kaikki palaute tulikin suullisesti, jonka opinnäytetyöstäni vastaava yhteyshenkilö keräsi työpaikallaan.

Työntekijöiden antaman palautteen mukaan Pilotti-TORI:n hyviä puolia oli se, että se oli täynnä hyviä konkreettisia harjoitteita. Osa harjoitteista oli ennestään tuttuja, mutta työntekijät kokivat hyvänä sen, että niitä nostettiin uudelleen pintaan. Hyvinä puolina mainittiin myös se, että paketti sisälsi Raamatun käyttöön liittyviä harjoituksia, sillä Raamatun käyttöä saa heidän mukaansa harjoitella paljon rippikoululaisten kanssa.

Hyvinä puolina pidettiin myös sitä, että harjoitteet olivat monipuoleisia, ja niistä riitti kaikille jotain – rippikoululaisetkin ovat erilaisia, ja toiminnallisuutta pidettiin hyvänä juttuna nuorten kanssa. Ehtoollistunnin erilaisuus herätti mielenkiintoa erilaisen toteutuksen ansiosta, ja koska kyseinen työntekijä oli nähnyt sen ennen pidettävän seurakuntansa rippikoulussa. Se katsottiin haluttavaksi käyttöön eri toteutustapansa vuoksi.

TORI-paketin kritiikkiä taas oli se, että toivottiin enemmän lähdeviittauksia harjoitteisiin, jotka eivät ole varmasti minun itseni kehittämiä. Samoin toivottiin edes summittaista kestoaikaa per harjoite, josta katsottaisiin olevan apua tunnin koostamiseksi.

Jälkikäteen suullisena palautteena tuli myös useasta suunnasta toive, että TORI-pakettiin lisättäisiin tuntisuunnitelmapohja sen mukaan, kuinka itse koostaisin tunnin. Sen pohjalta olisi helppo luoda oma tuntikokonaisuus. Tämä luonnollisesti toteutuu valmiissa paketissa. Isosia harmikseni ei hyödynnetty tunneilla.

Muutoksia kokonaisuudessaan valmiiseen TORI-pakettiin tuli monenlaisia. Ensimmäkin lyhensin teoriaosaa tiiviimmäksi ja selkeämmäksi. Kirjoitin sinne myös selkeän, toiveidenmukaisen kappaleen siitä, kuinka itse koostaisin oppitunnit. Lisäsin myös tuntisuunnitelmapohjan malliksi, kuinka itse esimerkiksi koostaisin kyseisen oppitunnin. Tämä mallipohja on helposti muokattavissa sitten Oulujoen seurakunnan työntekijöiden mielen mukaan. Tein myös lopulliseen ulkoasuun selkeämmän selaustavan, jotta tunnit löytyvät paketista helposti.

9 POHDINTA

Opinnäytetyöni tarkoitus oli tuoda lisää toiminnallisia mahdollisuuksia parantamaan Oulujoen seurakunnan rippikoulutyötä. Työni lähti liikkeelle mielestäni parhaimmalla mahdollisella tavalla, eli siten, että näytin itse esimerkkiä. Opinnäytetyöni idea olisi tuskin tullut mieleenkään, elleivät Oulujoen seurakunnan työntekijät olisi saaneet isosilta ja rippikoululaisilta niin hyvää palautetta pitämistäni oppitunneista, kun olin Oulujoen seurakunnalla kesätöissä vuonna 2014.

Heti rippileirien päätyttyä työntekijät olivat tulleet päätökseen kysyä minulta, voisinko tehdä opinnäytetyönäni toiminnallisia rippikoulutunteja valmiiksi paketiksi heille. Olin saanut myös toisen tilauksen, mutta harkinnan ja opinnäytetyönohjaajan kanssa käydyn keskustelun jälkeen totesin sen olevan hyödyllisempi aihe. Toisen aihe olisi ollut kerhopaketin suunnittelua toiselle seurakunnalle.

Kävimme pitkät keskustelut nuorisotyöntekijän kanssa, joka oli kysynyt minulta tilausta. Hänellä oli selkeä kuva, mikä hänen mielestään olisi paras muoto opinnäytetyölle: hän halusi sen jatkoksi Ihan Sama!-kirjasarjalle, ja että toiminnalliset harjoitteet olisivat mahdollisimman erilaisia, jotta erilaiset oppimistyylit tulisi huomioitua. Kyseinen nuorisotyöntekijä toivoi myös pientä tiivistelmää harjoitteiden alkuun, joissa kerrottaisiin, mitä harjoitteilla haetaan ja mitä niissä painotetaan. Valinnanvara oli se, mitä työntekijät Oulujoen seurakunnassa halusivat.

Valitettavasti nuorisotyöntekijä, jonka kanssa alun perin sovin asiat, ei voinut olla työelämänohjaajani, ja pientä hämmennystä aiheutti henkilön vaihtuminen. Hämmennys ei kuitenkaan kestänyt pitkään, ja löysimme joutuisasti yhteisen sävelen. Työelämänohjaajallani ei ollut mitään vaatimuksia lisättäväksi opinnäytetyöhöni, ja hän antoi hyviä ohjeita, kuinka tulisi menetellä opinnäytetyön kokoaamisen kanssa.

Hankalaa opinnäytetyössäni oli TORI-paketin lopullisen muodon muotoilu. Yritin kysellä työelämänohjaajani kautta Oulujoen seurakunnan työntekijöiltä ehdotuksia ja palautetta, millaisia tunteja he ovat tottuneet pitämään ja olisiko heillä mitään toiveita pakettiin liittyen. Koska opinnäytetyön tarkoitus oli syntyä helpottamaan Oulujoen seurakunnan työntekijöiden rippikoulutyötä, oli mielestäni loogista kysyä suoraan heiltä, millainen tuotos olisi heidän mielestään helpoin.

Työelämänohjaajani laitto sähköpostin kaikille Oulujoen seurakunnan työntekijöille. Kirjallisena palautetta ei kuitenkaan tullut, ja sain hyvin niukkoja vastauksia haastatellessani työntekijöitä aina heihin törmätessä. Kenelläkään ei kuulostanut olevan ajatusta siitä, millainen TORI-paketin tulisi olla, mutta ideoitani pidettiin hyvinä. Työelämänohjaajani kehotti tekemään sellaisen, kuin itse ajattelin sen olevan hyvä.

Mielestäni se paketti, mikä minulle olisi helppo ja ideaali, ei täyttänyt vaatimusta siitä, että TORI-paketti sopisi Oulujoen seurakunnan työntekijöiden tyyliin tehdä töitä, joten tein työelämänohjaajani suostumuksella Pilotti-TORI:n. Pilotti-TORI oli raakaversio siitä, minkä tyyppiseksi kuvittelisin lopullisen TORI:n olevan. Esitteilin Pilotti-TORI:n viimeisessä työntekijäkokouksessa ennen rippileirejä, ja perehdytin työntekijät sen käyttöön. Kokouksessa oli läsnä teologeja sekä nuorisotyöntekijöitä. Paljon kysyttävää ei Pilotti-TORI:sta tullut, mutta muutama työntekijä osoitti erittäin suurta innostusta Pilotti-TORI:a kohtaan, ja tunnisti Freiren dialogipedagogiikan ja samaa periaatetta käyttävän prosessirippikoulun vaikutuksen. Myös kirkkoherra osoitti kiinnostuksen TORI-pakettia kohtaan, ja aikoi lukea Pilotti-TORI:n oitis läpi.

Pilotti-TORI kiersi kaikilla Oulujoen seurakunnan rippileirillä kesällä. Viimeisen leirin päätteeksi hain kaikki kolme kopiota, joita Pilotti-TORI:sta oli tulostettu. Kirjallista palautetta oli tullut kuitenkin huonosti, mutta työelämänohjaajani päätti kerätä kaikilta suullisen palautteen ja lähetti sen minulle listana.

Vasta Pilotti-TORI:a kokeillessa työntekijät olivat keksineet, mitä halusivat. Varsinaista TORI:a oli paljon helpompi suunnitella, kun tiesin, mitä Oulujoen seurakunnan työntekijät halusivat.

Opinnäytetyössäni parasta oli mielestäni se vastaanotto, minkä jo Pilotti-TORI sai tullessaan. Työntekijät vaikuttivat motivoituneilta ja aidosti kiinnostuneilta.

Jos tekisin opinnäytetyöni uudelleen, keskittyisin varmaan enemmän vaatimaan palautetta. En edes yrittäisi saada kirjallisenä mielipidettä keneltäkään, vaan suorittaisin haastattelun esimerkiksi työntekijäkokouksessa, jossa jokainen saisi kirjoittaa rauhassa oman palautteensa. Mielestäni näin saisin paremman ja laajemman palautteen kuin yrittämällä tavoittaa työntekijöitä sähköpostilla.

Toivon vahvasti, että tekemääni TORI-pakettia käytetään Oulujoen seurakunnan rippikouluissa, ja toiminnallisuus sekä isosten rooli rippikouluopetuksessa muuttuisi. Tiedostan, että muutokset syntyvät hitaasti, mutta jostakin on alettava. Olen tyytyväinen siihen, että Oulujoen seurakunnan työntekijät vaikuttivat olevan valmiita muutokselle, ja olivat erittäin innokkaita ja kiinnostuneita kehittämään työtapojaan. Uskon, että TORI-pakettia tullaan käyttämään rippikouluopetuksen suunnittelussa ja toteutuksessa Oulujoen seurakunnassa.

LÄHTEET

- Aaltonen, H., Pruuki, L., Saarainen, P. 2004. Rippikoulun käsikirja. Jyväskylä: Gummerus Kirjapaino Oy.
- Aarnio, H., Enqvist, J & Helenius, M. 2001. Verkkopedagogiikan kehittäminen ammatillisessa koulutuksessa ja työssäoppimisessa. Diana-toimintamalli. Helsinki: Hakapaino.
- Broman, A. 2006. Rippikoulu kaikille: kärsivällisyyttä, selkeyttä ja rakennetta. Saarijärvi: Saarijärven Offset Oy.
- Dryden, G. & Voss, J. 2002. Oppimisen vallankumous: uusien oppimistapojen maailma. Helsinki: Tietosanoma.
- Kirkkohallitus. 2001. Elämä – usko – rukous. Rippikoulusuunnitelma 2001. Porvoo: Uusimaa OY.
- Erilaisten oppijoiden liitto ry. 2010. Oppimistyyliä opetuksessa. WWW-dokumentti. Saatavissa: http://www.erilaistenoppijoidenliitto.fi/wp-content/uploads/2012/02/Oppimistyyliä-Opetuksessa-_LS1_2010_uusi.pdf. Luettu: 10.10.2015.
- Hintikka, A-M. & Strandén, K. 1998. Tyhmästä ja laiskasta Einsteiniksi. Näin autat lukivaikkeuksista. Helsinki: Oy Edita AB.
- Hämäläinen, J. & Kurki, L. 1997. Sosiaalipedagogiikka. Porvoo: WSOY.
- Innostaja. WWW-dokumentti. Luettavissa:http://www.innostaja.net/sivu.php?artikkeli_id=19. Luettu 1.5.2015.
- Koivisto, J., Paalanen, H. & Siukonen, A. 2011. Ihan sama. Eilen, tänään ja ikuisesti. Hämeenlinna: Kariston kirjapaino oy.
- Kuusi, R. & Porkka, J. 2006. Yhtä paljon kaikille ei ole yhtä paljon kaikille: erilaiset oppijat rippikoulussa. Helsinki: Erweko Oy.
- Kurki, L. 2000. Sosiokulttuurinen innostaminen. Tampere: Vastapaino.
- McLaren, P. 2009. Che, Freire ja vallankumouksen pedagogiikka. Helsinki: Hakapaino OY.
- Varjo, M. 1997. Prosessirippikoulu. Kristillinen kasvatus 2, 13-14.

Varjo, M. 2003. Dialogisuuden ja Vene-oppimisprosessin soveltaminen Seurakuntaopiston lapsi- ja perhetyön perustutkinnon opetussuunnitelmaan 2003. Opinnäytetyö. Järvenpään yksikkö.

Vuorinen, I. 1987. Rippikoulun opettajan aapiskirja. Mänttä: Mäntän kirjapaino oy.

LIITELUETTELO:

LIITE 1. Saatekirje Pilotti-TORI:in

LIITE 2. TORI - Toiminta rippikouluun -materiaalipaketti

LIITE 3. PILOTTI-TORI:n arviointilomake

Hei!

Olen valmistuva yhteisöpedagogiopiskelija Jenna Puolakanaho Centria Ammatti-
korkeakoulusta. Opinnäytetyöni on toiminnallinen tilaustyö, jonka tarkoitus on
helpottaa Oulujoen seurakunnan työntekijöiden rippikoulutuntien suunnittelua ja
tuoda enemmän toimintaa mukaan rippikoulutunteihin.

Opinnäytetyöni nimi on TORI - toimintaa rippikouluun. TORI on kokoelma erilai-
sia toiminnallisia harjotteita ja keinoja, joilla havainnollistaa rippikoulutunnin
kunkin aiheen tai avaa sitä toisella tavalla.

Harjoitteet on jaettu Ihan Sama! -kirjasarjan opettajan oppaan kappalejaottelun
mukaan. Tarkoituksena ei ole toistaa Ihan Sama! -kirjan jo esitettyjä harjotteita,
vaan laatia niiden lisäksi vielä lisää valintamahdollisuutta, kuinka prosessoida
nuorten kanssa tunnin aihetta.

Harjotteita tulee olemaan monia erilaisia, osa liikunnallisia ja osa vähemmän lii-
kunnallisia, sekä muun muassa ryhmätöitä ja kuunnelmia. Tarkoituksena olisi,
että tunnin vetäjä voisi tuntia suunnitellessa poimia ja yhdistellä mieleisensä har-
joitteet ilman, että niitä tarvitsee selata lukuisista muista kirjoista läpi.

Ainoa panos, mitä Oulujoen seurakunnan työntekijöiltä tähän opinnäytetyöhön
vaaditaan, on paketin toimivuuden testaus. Koska ideana on, että kokoan ja suun-
nittelen harjotteita muiden vedettäväksi, en itse kelpaa niiden testaajaksi.

Jotta paketista tulisi monipuoleinen ja varma lisätyöväline, toivoisin mahdolti-
simman monen Oulujoen seurakunnan rippikoulutyötä tekevän työntekijän tes-
taavan mahdollisimman montaa harjoitetta. Tähän kuuluu myös lyhyt arviointi -
oliko pakettia helppo käyttää, miten harjoite toimi jne. Parannusehdotuksetkin on
tervetulleita! Arviointia varten tulee oma lomakkeensa, joka on nopea täyttää rip-
pileirinkin tuiskeessa.

Palautteen avulla muokkaan TORI-paketista mahdollisimman paljon Oulujoen
seurakunnan toiveita vastaavan kokonaisuuden.

Lisätietoja kaivatessa voi olla yhteydessä minuun joko Sanna Nissisen kautta tai ottaa suoraa kontaktia sähköpostilla: jenna.puolakanaho@cou.fi.

Kiitos kaikille jo etukäteen!

Terveisin

Jenna Puolakanaho

Centria Ammattikorkeakoulu

jenna.puolakanaho@cou.fi

TORI

Toimintaa rippikouluun

Jenna Puolakanaho
Opinnäytetyö

Centria AMK

OLE HYVÄ!

Kädessäsi pitelet Oulujoen seurakunnalle suunniteltua ja koottua opinnäytetyötä. Opinnäytetyön nimi TORI (*Toimintaa rippikouluun*), ja sen tarkoituksena on helpottaa Oulujoen seurakunnan työntekijöiden rippikoulutuntien suunnittelua ja tuoda hieman vaihtelua ja väriä oppituntien sisältöön ja kulkuun.

TORI on luotu Ihan sama –kirjasarjan otsikointia ja jaottelua mukaillen, ja pitää sisällään erilaisia tapoja työstää kutakin aihealuetta. Työstötavat painottuvat dialogisuuteen ja toiminnallisuuteen. Mitä enemmän nuoret saadaan keskustelemaan ja tekemään, sitä todennäköisemmin he oppivatkin jotain!

TORI:n tarkoitus ei ole toimia tuntisuunnitelmapohjana, jota orjallisesti jokaisen olisi noudatettava – sen tavoite on tarjota vaihtoehtoja ja innostaa ryhmänvetäjää suunnittelemaan ja luomaan mahdollisimman erilaisia ja innostavia oppikokonaisuuksia. TORI pyrkii tarjoamaan vaihtoehtoja, joiden avulla kristinuskoa tuodaan lähemmäs nuorten elämään eri virikkeiden kautta. Huomioithan TORI-paketin harjoitteiden olevan jatkumo Ihan Sama –kirjassa oleville harjoitteille. Osa harjoitteista on muunnelmia perintätietona kulkeneista harjoitteista, joille ei lähdekirjallisuutta enää onnistuttu löytämään, osa on ihan itse muotoilemiani ja osa vanhoista rippikoulukirjoista.

TORI koostuu seuraavanlaisesti:

- Jokaisesta oppikokonaisuudesta on pieni tiivistelmä, mitä olisi hyvä tietää mistäkin aiheesta, sekä kasa harjoitteita, joista osa toimii *aiheeseen virittävinä ja perehdyttävinä*, osa varsinaisena *aiheen työskentelynä ja työstönä*, ja osa *aiheen purkuna*.
- TORI-harjoitteet vaativat usein etukäteisvalmisteluja; harjoitteissa lukee, *mitä tarvitaan* ja mitä tulisi huomioida.

- Se, mihin jokainen harjoite pyrkii, on selitetty auki harjoitteen ohjeistuksen/purun yhteydessä
- *Isoet* ovat läsnä oppitunneilla/harjoitteissa: tämä harjoitteiden sujuvuuden kannalta. Muista etukäteen ohjeistaa isolet oppitunnille!
- Harjoitteita ja virikkeitä voi vapaasti muunnella ja soveltaa eri teemoihin.

TORI pyrkii tarjoamaan *elämyksiä, kokemuksia ja aktiivista, toiminnallista oppimista*. Sen merkitys on sama kuin vuoristoradalla: on mielenkiintoista kuunnella kun joku kertoo, miksi vuoristorata on hauska, mutta asian ymmärtää eri tavalla, kun itse pääsee kyytiin.

KUINKA KÄYTÄN TORIA

Yksinkertaista – oppituntia suunnitellessasi selaat vain TORI-paketin aiheesi kohdalle, ja valikoit sieltä haluamasi harjoitteen tai harjoitteet. Kannattaa myös vilkaista muiden aiheiden harjoitteita – jos löytäisit sieltä vaikka jotain, jota soveltaa omaan aiheeseesi.

Teorian oppitunneille käyttäjä joutuu etsimään pääasiassa itse (katsomaan Ihan Sama –opettajan oppaasta).

Kun käytät isosia, muista ohjeistaa heidät tarkkaan ennen tuntia. Ohjeistamisen voi hoitaa vaikkapa edellisen illan iltapalaverissa. Osan harjoitteista voi toteuttaa myös ilman isosia, mutta TORI antaa vakaan suosituksen näiden nuorten kristityn mallien hyödyntämiseen opetuksessa. Jos iltaohjelmille jaetaan vastuuhenkilöt ja suunnittelu tapahtuu edellisenä iltana, ei isosten käytössä pitäisi olla mitään esteitä.

Työn iloa!

TORI:N PEDAGOGISISTA TAUSTOISTA

TORI-paketin kasvatustilosophisena pohjana on pääasiassa brasilialaisen kasvatustilosophin Paulo Freiren dialoginen pedagogiikka. Tämän tavoitteena on ihmisen itsetunnon ja erityisesti toimintakyvyn herättäminen, sekä ihmisen vapauttaminen aktiiviseen ja olosuhteita muuttavaan toimintaan.

Dialogipedagogiikka perustuu kommunikointiin ja tasavertaiseen vuorovaikutukseen, missä jokaisen mielipide ja kommentti huomioidaan ja toinen ihminen kokee tulleensa kuulluksi ja kohdatuksi.

Tämän menetelmän metodinen näkemys liittyy siihen tapaan, miten kasvatustoimintaa suunnitellaan ja toteutetaan. Mm. seuraavat näkemykset tulisi olla huomioituna suunnittelussa:

- Kasvatustoiminta perustuu nuorten tarpeisiin, mielenkiintoon, aikaisempiin kokemuksiin: samoin nuoren uteliaisuuteen, tunteisiin, tahtoon ja luomisen iloon
- Kokeiluun ja tutkimiseen
- Ryhmässä työskentelyyn
- Kokemuksiin, jotka edistävät emotionaalista (tunnepohjaista), tiedollista tai sosiaalista itseluottamusta
- prosesseihin mieluummin kuin pelkkään tiedon varastointiin

Nämä seikat on huomioitu TORI-pakettia suunnitellessa, jonka vuoksi paketin tarjoamat virikkeet ovat luonteeltaan mahdollisimman *toiminnallisia* – eli nuoret saavat itse olla opetuksessa mukana, kenties jopa toteuttamassa sitä, sen sijaan että ottaisivat pelkästään vastaan tietoa ja tekisivät muistiinpanoja. TORI-paketti pyrkii tarjoamaan *elämyksiä, syventämään oppimista ja tuomaan käsiteltäviä teemoja enemmän konkreettiselle tasolle*

Tämäkin mielellään tapahtuu keskustelun kautta, virittäviä kysymyksiä esittäen ja toisten mielipiteitä kunnioittaen. Dialogisessa keskustelussa ei ole jyräävää auktoriteettia, vaan mielipiteitä vaihdetaan tasavertaisina keskustelijoina.

TORI-paketin toimintatavat pyrkivät mahdollistamaan tällaisen kolmivaiheisen suunnittelun harjoitetarjonnallaan. Suoranaista "freireläistä" tuntia se ei tyrkytä, mutta kannustaa siihen suuntaan. Erityisesti TORI:n filosofian pohjalta on tärkeää tuoda opitut asiat nuoren elämään, eli keskustelun avulla hoksauttaa heitä siitä (johdatella nuoret itse ymmärtämään) mitä hyötyä oppitunneista heidän tämänhetkiseen elämäntilanteeseen on.

ISOSET TORI-TUNNEILLA

TORI-paketin oppitunnit on suunniteltu toimiviksi sen pohjalta, että osa tai kaikki isokset ovat mukana ja työskentelevät rippikoululaisten kanssa. Seuraavaksi hie- man perusteita, miksi tällainen käytäntö TORI-paketin harjoitteiden kanssa on suositeltavaa.

Freiren metodissa puhutaan paljon ”innostajista”. Innostaminen perustuu ihmis- ten omaan toimintaan. Innostajan rooli on tärkeä etenkin alkuvaiheessa, sillä yksiä hänen tärkeimpiä vastuutaan on paitsi pohjatyön tekeminen ja organisointi, myös ihmisten kiinnostuksen herättäminen, heidän herkistämisenä ja motivointinsa. (Kurki, 2000, 81-83.) Rippikoulussa paitsi ryhmänvetäjä toimii innostajana, TORI- paketissa (ja osassa seurakunnissa) tämä rooli jaetaan isosten kanssa.

Isokset ovat mukana tunneilla yhdessä ryhmänvetäjän kanssa toteuttamassa miele- kästä oppituntia rippikoululaisille. Isokset avustavat ryhmänvetäjää esimerkiksi kurinpidossa, tunnelman luomisessa, keskustelun herättämisessä tai ryhmässä teh- tävissä harjoitteissa. Näin ryhmänvetäjän ei tarvitse keskeyttää opetusta esimer- kiksi jonkun häiritessä tuntia (isonen voi hiljentää) eikä hänen tarvitse revetä joka paikkaan (ryhmätehtävät). Isokset istuvat yleensä muutaman hengen pienryhmän- sä kanssa, ja innostavat ja ohjeistavat nämä ryhmässä tehtäviin harjoitteisiin tai yleiseen keskusteluun. Isokset tulee muistaa ohjeistaa tähän tehtävään ennen oppi- tuntia.

Mitkä ovat siis innostajan/isosen tärkeimmät tehtävät?

- Mahdollistaa ja ylläpitää prosessia, joka auttaa ryhmää keskustelemaan mahdollisimman hyvin ja tehokkaasti. Isonen voi siis esittää apukysymyk- siä vaikka ryhmässä mietittävässä kysymyksissä.
- Innostaa ryhmäläisiä ajattelemaan kriittisesti, tunnistamaan ongelmia, löy- tämään uusia ratkaisumalleja ongelmiin
- Rohkaisee hiljaisia puhumaan, estää liian puheliaita hallitsemasta keskuste- lujä
- Puhuu itse mahdollisimman vähän

- Luottaa ryhmän voimavaroihin ja kykyihin
- On avoin ja aito, valmiina oppimaan ja olemaan tasavertainen ryhmän jäsen (isosauktoiteetti ja tietoauktoiteetti voi olla)
- Rohkaisee toimintaan.

Eli käytännön tasolla nämä dialogipedagogiikan hienot vaatimukset tarkoittavat sitä, että ryhmä jaetaan istumaan pienryhmiin, jossa on yksi isonen tai isospari. Ryhmänvetäjän (teologi, kanttori, nuorisotyöntekijä, kesätyöntekijä) keskittyessä vetämään oppituntia, isonen/isospari pitää huolen oman ryhmän käyttäytymisestä (puhelimet poissa, eivät mekkaloi), innostaa ryhmäläisiä vastaamaan, kun ryhmänvetäjä esittää kysymyksiä ja motivoi toimimaan yhteisissä harjoitteissa – osallistuen myös itse ryhmän jäsenenä, tekemättä silti kaikkea työtä. Tällainen pienryhmätyöskentely voi olla helpompi niille nuorille, jotka kokevat ison ryhmän edessä puhumisen hankalaksi.

Omalla innostuneella asenteellaan rippikoulutunneilla isoset toimivat myös mallioppimisen esimerkkeinä. Koska isosen rooli voidaan ajatella olevan ”kristityn nuoren mallina” toimiminen rippikoululaiselle, isosten into tunneilla tarttuu rippikoululaisiinkin. Mallioppimisen voima huomioidaan myös rippikoulusuunnitelma 2001:ssä – *”Tiedostamattomaan oppimiseen voi kuulua esimerkiksi muiden ihmisten jäljittely tai kulttuurin mallien omaksuminen.”* (11.)

KONKRETISOINNIN TARPEELLISUUS

Perusteluiden lähteenä käytetty rippikoulusuunnitelma 2001:stä, ellei toisin mainita.

Monilla nuorilla on jo kehittynyt kyky ymmärtää ja käsitellä abstrakteja asioita ajattelun tasolla. Kehitys on kuitenkin kaikilla yksilöllistä, jonka vuoksi ryhmässä on aina nuoria, joiden uskonnollinen ajattelu on edelleen konkreettisella tasolla. Tällaisten nuoren on siksi vaikea ymmärtää käsitteellisiä viittauksia. Nuorilla oppimisen tapa voi olla hyvinkin erilainen, jonka vuoksi on tärkeää tarkkailla oppimisedellytyksiä sekä havainnollistaa asioita. (13.)

Oppimisen tapoja on erilaisia – joku voi oppia kuuntelemalla, joku tekemällä. Jollekulle asiat pitää näyttää, jonkun täytyy saada piirtää. Nuorilla on oikeus saada kuulla ja opiskella Jumalan suuria tekoja sillä tavalla, millä itse ymmärtää parhaiten.

Jumala puhuu meille Raamatussa ihmisten kielellä. Rippikoulussa tämän voidaan ajatella merkitsevän monia nuorten elämään kytkeytyviä työskentelytapoja ja opetusmenetelmiä. Jumala voi puhutella nuorta useilla tavoilla - mietiskelyn, rukouksen, Raamatun lukemisen, jumalanpalveluksen, puheen, opetuksen, keskustelun, sielunhoidon, draaman ja monien muiden toimintamuotojen avulla. (8-9.)

Opetuksen tehtävä on yksinkertaisesti edistettävä oppimista. Oppijalle ei voi sen avulla kuitenkaan suoraan siirtää tietoja, taitoja kuin toimintamallejakaan, vaan oppiminen edellyttää aina yksilön tai ryhmän omaa aktiivisuutta. Uuden oppiminen on tärkeää rakentaa sen päälle, mitä nuori on jo aiemmin oppinut kristinuskosta – tämä selviää keskustelemalla ja kyselemällä nuorilta. Oppiminen on tehokasta ja motivoivaa, jos opittavalla asialla on jokin *liittymäkohta nuoren elämään*. On tärkeää, että nuori kokee opiskeltavat asiat merkittäviksi ja ajankohtaisiksi oman elämäntodellisuuden kannalta. (11-12.) Tämä vahvistaa nuoren halua oppia.

Juuri näihin rippikoulusuunnitelmassa esitettyihin vaatimuksiin mielestäni Freiren dialogiapedagogiikka vastaa hyvin. Freiren metodissa *avoin keskustelu* on tär-

keää, *itse tekeminen ja asioiden konkretisointi, sekä asian tuominen nykyhetkeen*. Tasavertainen kommunikointi on myös Freiren metodin vaatimus, ja tasavertaisen keskustelun vaatimuksesta on myös maininta rippikoulusuunnitelman sivulla 17:

” On epäjohdonmukaista, jos opettaja korottaa toisen ihmisen kunnioittamista ja oikeutta omien mielipiteiden ilmaisuun, mutta samalla tukahduttaa nuorten heikkävään kritiikin rippikoulun joitain käytäntöjä kohtaan.”

Jumala puhuttelee jokaista ihmistä, jokaista nuorta eri tavoin, ja näitä erilaisia tapoja tulisi tarjota rippikoulussa. Siksi on tärkeää, että opettaminen ei painotu vaan luennointiin, vaan on mahdollisimman monipuolista. Luennointi opetustyylinä tukee vain tietyllä tavalla oppivaa ihmisryhmää.

MAJ VARJO JA PROSESSIRIPPIKOULU

Freiren dialogipedagogiikka on toiminut ennenkin mallina suomalaisessa rippikouluperinteessä. Tämän kyseisen metodin pohjalta Maj Varjo on kehittänyt 1990-luvulla prosessirippikoulun, joita on toiminnassa esimerkiksi Lappeenrannan seurakunnassa. Perusajatuksena on yhdistää kristillisyys ja arki toisiinsa vahvasti dialogin avulla, käyttämällä oppimiseen prosesseja.

Varjon prosessirippikoulun kaava kulkee siten, että ensin asioihin *orientoidutaan eli perehdytään* oman arjen kautta. Tästä siirrytään *teeman työstämiseen ja oppimisen koostamiseen*, lopuksi *prosessoidaan ja arvioidaan oppimista*. Työstäminen tapahtuu siten, että teemoja käsitellään tiedollisesti, tunnetasolla sekä käytännön harjoituksin. Yksi oppimisprosessi kestää yleensä puoli päivää, ja suurena tavoitteena on saada nuorelle toimintamalleja elämään sekä saada nuori sitoutumaan seurakuntayhteyden rippikoulun jälkeenkin. (Varjo, 2000, 8-9.)

Lähteitä:

http://www.innostaja.net/sivu.php?artikkeli_id=19 **Innostajista**

Kurki, Leena 2000. Sosiokulttuurinen innostaminen. Tampere: Vastapaino.

Elämä – usko – rukous –rippikoulusuunnitelma 2001

KUINKA MUODOSTAA TORI-TUNTI

Tässä on esimerkkinä tuntisuunnitelmapohja, jossa näkee, minkä mukaan itse lähtisin kokoamaan oppikokonaisuutta.

Itselläni on tapana ottaa isokset joka tunnille mukaan, samoin muut työntekijät. Isoiset tulevat sen vuoksi, että ryhmäläiset saavat työskennellä rauhassa ja kaikki saavat tasapuoleisesti äänensä kuuluviin. Muut työntekijät siksi, koska mielestäni rippikoulu on yhteinen prosessi, josta voimme yhdessä tarjota mahdollisimman hyvän ”eväspaketin” nuoren elämään. Pappi voi antaa esimerkiksi Raamatun näkökulmia aiheeseen, kanttori kertoa virsistä ja nuorisotyönohjaaja täydentää omia hoksaamisia ja näkökulmia aiheeseen. Työntekijät eivät kuitenkaan saa hallita keskustelua, vaan viritellä ja haastaa nuoria keskustelemaan yhdessä isosten kanssa.

TUNTISUUNNITELMA

Tuokion kulku:

1. *Aiheeseen virittely:* Aiheeseen virittelynä asetetaan oppijoiden ajatukset ”oikealle taajuudelle”. Virittelynä voi toimia musiikki, kuunnelma, hartaus, kuva tai joku TORI-harjoitteista. Itse lähtisin virittelemään aiheeseen musiikin kautta – pyytäisin kanttoria säestämään ja valikoimaan muutaman aiheeseen sopivan virren, tai soittaisin itse omaa musiikkia niin, että nuoret näkisivät sanat. Tämä siksi, että mielestäni laulun sanojen vertaukset puhuttelevat useimpia vahvasti.

Laulun jälkeen sanoisin pari sanaa laulusta tai pyytäisin kanttoria kertomaan. Kertoisin merkityksestä, ja kertoisin vasta sitten käsiteltävän aiheen. Virittelyyn käyttäisin aikaa noin 5 minuuttia.

2. Johdatus

Tähän kohtaan kokoaisin lyhyen teoriapaketin aiheesta. Ihan Sama –kirjassa on todella hyvä tietopohja, jolla lähtisin perehdyttämään nuoria aiheeseen, usein etsin myös lisää aiheesta muusta rippikoulukirjallisuudesta. Tarkoituksena on lyhyesti kertoa nuorille, mistä on kyse. Käyttäisin aiheen alustukseen aikaa enintään 15 minuuttia.

3. toiminta / opetusvaihe

Esittelisin työstötavan kaikille. Esimerkiksi jos tarkoitus olisi tehdä näytelmä, kertoisin näytelmän tarkoituksen ja jakaisin aiheet ryhmittäin. Kaikki omat oppituntini pitäisin isosten kanssa niin, että jokaisella isosella tai isosparilla olisi oma ryhmänsä, mielellään aina samat henkilöt.

Itse työstössä antaisin isosten viedä ryhmänsä rauhallisempaan tilaan työskentelemään. Aiheesta riippuen antaisin aikaa noin 30-40 minuuttia. Sillä ajalla kiertelin ryhmiä kyselemässä, miten etenee ja tarvitsevatko he apua, ja olisin tavoiteltavissa esimerkiksi luokkahuoneessa.

3. Päätös

Ryhmät saisivat esittää tuotoksensa. Ryhmä kerrallaan kommentoisin tuotoksia, lisäilisin tarpeellista informaatiota. Kysyisin myös näkökulmaa papilta (esimerkiksi mitä Raamatussa sanotaan aiheesta) ja kanttorilta, sekä toisilta nuorisotyöntekijöiltä, jos heillä olisi kommentoitavaa. Aikaa tähän kannattaa varata noin 20 minuuttia.

Tunnin lopuksi esittelisin viritteleviä kysymyksiä ja etsisin yhdessä ryhmän kanssa syytä siihen, miksi käsiteltävä asia olisi nuoren elämässä tärkeä (vai onko se) tai miten se näkyisi nuoren elämässä.

TORI SISÄLTÄÄ HARJOITTEET SEURAAVIIN AIHEKOKONAISUUKSIIN:

- Luominen
- Minä ja perhe
- Rakkaus
- Käskyt ja laki
- Synti
- Kuolema ja kärsimys
- Taivas ja helvetti
- Kuka on Jeesus?
- Jeesuksen elämä
- Opettaja ja parantaja, Jeesuksen vertaukset
- Ristiinnaulittu ja ylösnoussut Kristus
- Pyhä henki
- Usko ja rukous
- Kaste
- Ehtoollinen

LUOMINEN

Tavoite: Nuori tuntee luomiskertomuksen ja tietää, mistä sen löytää Raamatusta. Nuori myös osaa selittää, mitä viljely ja varjelu tarkoittavat.

Tietoisku:

- Jumala loi Sanallaan ja on läsnä kaikessa luomassaan Pyhän Hengen kautta
- Kaikki alkoi Jumalasta (valo ja pimeys esimerkiksi) ja kaikki päättyy Jumalaan.
- Luomiskertomus kertoo saman kuin evoluutioteoria: ne eivät ole ristiriidassa. Raamattu kertoo vain asiansa maalauksen tavoin, vertauskuvana, ja tiede taas "tarkkana valokuvana". Etenemistapa on sama: alussa oli valo/alkuräjähdyks, ensin kaasukehä ja sitten vesi ja maa, elämä oli ensin vedessä ja sitten maalla ja lopuksi tuli ihminen.
- Ainoa ero luomiskertomuksessa ja evoluutioteoriassa on se, ettei luomisteoriassa mikään tapahtunut sattumalta.
- Luontoon on suhtauduttu aina eri tavalla. Ihmisen työ on huolehtia luonnosta, sillä hän kuuluu itsekin luontoon.
- Ihmisen on viljeltävä ja varjeltava luontoa.

Virikkeet:

135 "Jumala loi"

Luetaan luomiskertomus 1 Moos. 1:1-23.

Harjoitteet:

LUOMINEN NÄYTELLEN

Jaetaan aina yksi päivä yhdelle ryhmälle. Jokainen ryhmä tekee pienen näytelmän omasta päivästänsä. Näytelmä voi olla esimerkiksi uutiskertomus siitä, mitä tapahtui, saippusarjan muotoon näyteltynä, kauhukertomus, lastensatu.. Tärkeää on,

että ryhmä lukee oman kohtansa Raamatusta ennen näytelmää. Yksi päivä jaetaan työntekijätiimille. Aikaa perehdytykseen menee noin kymmenen minuuttia, itse työstöön 30 minuuttia ja esityksiin saman verran.

Purku: Esitetään järjestyksessä luomiskertomus.

LUOMINEN NÄYTELLEN 2.0

Jaetaan lapuilla roolit joko vapaaehtoisille tai koko ryhmälle. Näyttelemään menee myös työntekijöitä tai isosia. Roolit voivat olla seuraavanlaisia:

Jumala, valo (päivä), pimeys (yö), syvyys, taivas, maa, kansi, useampia vesiä, hedelmäpuita sekä kasveja, tähti, kaksi suurta valoa (aurinko ja kuu), useampi meripeto ja lintu, villieläimiä, karjaeläimiä, pikkueläimiä, ihminen, seitsemäs päivä.

Näyttelijät ohjeistetaan tekemään, kuten kertomuksessa sanotaan, kun kuulee oman roolinsa. Vapaaehtoinen lähtee lukemaan luomiskertomusta, pitäen tauon aina uuden roolihahmon tullessa, jotta jokainen ehtii näytellä:

Esimerkki suunniteltu 27 hengen ryhmälle.

Roolit: Jumala, Taivas, Maa, Syvyys, Pimeys, Jumalan henki, 4x vesi, Valo/päivä, Pimeys/yö, Ilta, Aamu, Kansi, hedelmä, mies, nainen, meripedot x2, linnut x2, pikkueläin, karjaeläin, villieläin, kasvi, seitsemäs päivä

Alussa Jumala (*Jumala tulee lavalle*) loi taivaan ja maan (Taivas ja Maa tulevat lavalle). Maa oli autio ja tyhjä, pimeys peitti syvyydet (*Pimeys ja Syvyys lavalle, Pimeys peittää syvyyden*), ja Jumalan henki liikkui vetten yllä (*Jumalan henki ja Vedet lavalle, Henki liikuskelee veden yllä*).

Jumala sanoi: "Tulkoon valo!" (*Jumala näyttelee*) Ja valo tuli (*Valo tulee lavalle*). Jumala näki, että valo oli hyvä. Jumala erotti valon pimeydestä, ja hän nimitti valon päiväksi, ja pimeyden hän nimitti yöksi (*Jumala käy nimeämässä*). Tuli ilta (*Ilta juoksee lavan poikki*) ja tuli aamu (*Aamu juoksee lavan poikki*), näin meni ensimmäinen päivä.

Jumala sanoi: "Tulkoon kaartuva kansi vesien väliin, erottamaan vedet toisistaan." (*Kansi tulee seisomaan vesien väliin*). Jumala teki kannen

ja erotti toiset vedet sen alapuolelle ja toiset sen yläpuolelle (*Jakaa vedet kannen molemmille puolille*). Niin tapahtui, ja Jumala nimitti kannen taivaaksi. Tuli ilta (*Ilta juoksee lavan poikki*) ja tuli aamu (*Aamu juoksee lavan poikki*), näin meni toinen päivä.

Jumala sanoi: "Kokoontukoot taivaankannen alapuolella olevat vedet yhteen paikkaan, niin että maan kamara tulee näkyviin." Ja niin tapahtui (*Toisella puolella olevat vedet kokoontuvat tiiviiksi ryppääksi, Maa tulee pötköttämään lähistölle*). Jumala nimitti kiinteän kamaran maaksi (*käy nimittämässä*), ja sen paikan, mihin vedet olivat kokoontuneet, hän nimitti mereksi (*käy nimittämässä*). Ja Jumala näki, että niin oli hyvä.

Jumala sanoi: "Kasvakoon maa vihreyttä, siementä tekeviä kasveja ja hedelmäpuita, jotka maan päällä kantavat hedelmissään kukin lajinsa mukaista siementä." Ja niin tapahtui. Maa versoi vihreyttä, siementä tekeviä kasveja (*Kasvit tulevat maan luo*) ja hedelmäpuita (*Tulevat lavalle*), jotka kantoivat hedelmissään kukin oman lajinsa mukaista siementä (*hedelmät tulevat roikkumaan puihin*). Jumala näki, että niin oli hyvä. Tuli ilta (*juoksee lavan poikki*) ja tuli aamu (*Juoksee lavan poikki*), näin meni kolmas päivä.

Jumala sanoi: "Tulkoon valoja taivaankanteen erottamaan päivän yöstä, ja olkoot ne merkkeinä osoittamassa määräaikoja, hetkiä ja vuosia. Ne loistakoot taivaankannesta ja antakoot valoa maan päälle." Ja niin tapahtui. Jumala teki kaksi suurta valoa, suuremman hallitsemaan päivää ja pienemmän hallitsemaan yötä (*Aurinko tulee seisomaan Valon/päivän luo ja Kuu yön/pimeyden luo*), sekä tähdet (*Tähdet tulevat kuun luo tuikkimaan*). Hän asetti ne taivaankanteen loistamaan maan päälle (*Menevät seisomaan Maan ylle*), hallitsemaan päivää ja yötä ja erottamaan valon pimeydestä. Jumala näki, että niin oli hyvä. Tuli ilta (*Tulee*) ja tuli aamu (*Tulee*), näin meni neljäs päivä.

Jumala sanoi: "Viliskööt vedet eläviä olentoja ja lennelkööt linnut (*Linnut tulevat lentelemään*) ilmassa taivaankannen alla." Niin Jumala loi suuret meripedot (*Meripedot tulevat mereen polskimaan*) ja kaikki muut elävät olennot, joita vedet vilisevät, sekä kaikki siivekkäiden lajit. Jumala näki, että niin oli hyvä. Hän siunasi ne sanoen: "Olkaa hedelmälliset ja lisääntykää ja täyttäkää meren vedet, ja linnut lisääntykööt maan päällä." Tuli ilta (*Tulee*) ja tuli aamu (*Tulee*), näin meni viides päivä.

Jumala sanoi: "Tuottakoon maa kaikenlaisia eläviä olentoja, kaikki karjaeläinten (*Karjaeläimet lavalle*), pikkueläinten (*Pikkueläimet lavalle*) ja villieläinten (*Villieläimet lavalle*) lajit." Ja niin tapahtui. Jumala teki villieläimet, karjaeläimet ja erilaiset pikkueläimet, kaikki eläinten lajit. Ja Jumala näki, että niin oli hyvä.

Jumala sanoi: "Tehkäämme ihminen (*Mies ja nainen lavalle*), tehkäämme hänet kuvaksemme, kaltaiseksemme, ja hallitkoon hän meren kaloja, taivaan lintuja, karjaeläimiä, maata ja kaikkia pikkueläimiä, joita maan päällä liikkuu." Ja Jumala loi ihmisen kuvakseen, Jumalan kuvaksi hän hänet loi, mieheksi ja naiseksi hän loi heidät. Jumala siunasi heidät ja sanoi heille: "Olkaa hedelmälliset, lisääntykää ja täyttäkää maa ja ottakaa se valtaanne. Vallitkaa meren kaloja, taivaan lintuja ja kaikkea, mikä maan päällä elää ja liikkuu." Jumala sanoi vielä: "Minä annan teille kaikki siementä tekevät kasvit (*Jumala antaa kasvit ihmisille*), joita maan päällä on, ja kaikki puut, joissa on siementä kantavat hedelmät (*Antaa puun ja hedelmät ihmisille*). Olkoot ne teidän ravintonanne (*Ihmiset syövät hedelmiä*). Ja villieläimille ja taivaan linnuille ja kaikelle, mikä maan päällä elää ja liikkuu, minä annan ravinnoksi vihreät kasvit. (*Villieläimet ja linnut syövät kasveja*)" Niin tapahtui. Ja Jumala katsoi kaikkea tekemäänsä, ja kaikki oli hyvää. Tuli ilta (*Tulee*) ja tuli aamu (*Tulee*), näin meni kuudes päivä.

Näin tulivat valmiiksi taivas ja maa ja kaikki mitä niissä on. Jumala oli saanut työnsä päätökseen, ja seitsemäntenä päivänä hän lepäsi kaikesta työstään. Ja Jumala siunasi seitsemännen päivän (*Seitsemäs päivä lavalle, Jumala siunaa*) ja pyhitti sen, koska hän sinä päivänä lepäsi kaikesta luomistyöstään. Tämä on kertomus siitä, kuinka taivas ja maa saivat alkunsa silloin kun ne luotiin.

MINÄ LUOJANA?

Tarvikkeet: Askartelutarvikkeita

Ohje: Perehdytään luomiskertomukseen. Jaetaan rippikoululaiset isosryhmiin, joissa ryhmäläiset saavat itse luoda piirtämällä ja askartelemalla omat maailmansa: näkökulmana "jos minä saisin luoda maailman, mitä sinne laittaisin?".

Purku: Jokainen ryhmä esittelee oman tuotoksen, laitetaan luokan seinälle.

AJATELLAAN ITSE

Pienryhmiin. Isosten johdolla pohditaan: *Voiko tieteilijä tai professori uskoa luomiskertomukseen ja olla harras kristitty? Kumpaa on helpompi uskoa, evoluutioteoriaa ja luomiskertomusta, miksi? Kun Raamattu kirjoitettiin, miten uskot sen ajan ihmisten päätelleen*

luomisjärjestyksen (jos suljetaan Jumala vastauksena pois), vai onko vain sattumaa, että se on samanlainen evoluutioteorian kanssa? Mitä tehtäviä ihminen sai luomiskertomuksessa? Miksi juuri ihmiselle annettiin nämä tehtävät? Miten ihminen on mielestäsi hoitanut tehtävänsä, miksi? Miten itse olet hoitanut tehtävää? Voiko nuori viljellä ja varjella, miten?

Purku: Keskustellaan koko ryhmän kanssa ryhmänvetäjän johdolla.

MINÄ JA PERHE

Tavoite: Nuori ymmärtää olevansa ainutlaatuinen, Jumalan rakastama yksilö. Nuori tiedostaa omat vahvuutensa. Nuori pohtii perhettään ja suhdettaan perheenjäseniinsä

Tietoisku:

- *”Minä olen ihme, suuri ihme, ja kiitän sinua siitä”.*
- *Minä-kuva muuttuu jatkuvasti. Itsetunto voi olla välillä parempi ja välillä huonompi.*
- *Itsetuntoon vaikuttaa monet asiat: vahvin niistä voi joillekin olla ulkopuolisilta saatu palaute.*
- *Perhe on tukiverkko, johon pystyy yleensä tukeutumaan vaikeina aikoina. Perheen ei tarvitse muodostua verisukulaisista, vaan se voi olla muodoltaan joukko läheisiä ihmisiä. Perhekäsitys on hyvin laaja.*

Virikkeet:

NSV 2015 3 ”Luoja kaunein ajatus”

Harjoitteet:

KUKA OLEN?

Nuoret jaetaan isosryhmiin, ja jokainen menee ryhmän kanssa rauhalliseen tilaan, jossa jokainen voi työskennellä rauhassa. Esimerkiksi isosryhmä voi ottaa yhden luokan, jossa jokainen menee omaan nurkkaan, tai sitten koko rippikouluryhmä on yhdessä tilassa, mutta sijoiteltuna niin, ettei kukaan pysty häiritsemään toista.

Taustalle valitaan rauhallista musiikkia, joku voi myös soittaa kitaralla.

Nuoret saavat vihot tai erillisiä papereita ja neljä eriväristä kynää.

Ohjeistetaan nuoret. Kerrotaan, että nyt jokainen työskentelee yksin, toisia ei saa häiritä ja tekemäsi työtä ei näe kukaan muu kuin sinä itse. Nuori voi joko kirjoittaa tai piirtää paperille. Kysymykset luetaan rauhallisesti, ja annetaan noin viisi-toista minuuttia per osio aikaa vastata (enemmän tai vähemmän, miten ryhmä vaikuttaa etenevän). Tärkeää on, että jokainen saa rauhassa tehdä ilman, että toiset häiritsee, tai miettiä päässään.

Huom! Tärkeää, että ohjaaja etenee hitaasti, kiirehtimättä porukkaa. Ohjeista laskemaan kynä alas, kun on valmis. Lue kysymykset aina kohta kerrallaan, pidä selkeä tauko (esimerkiksi kaksi minuuttia) kysymysten välissä.

Otetaan ensimmäinen väri.

- Piirrä keskelle kuva sinusta lapsena. Voi olla vain tikku-ukko. Kirjoita tai piirrä ympärille vastauksia seuraaviin asioihin:
- Mieti, millainen olit lapsena, alle 10-vuotiaana. Millainen luonteesi oli? Mitä tykkäsit tehdä? Mistä haaveilit? Ketkä olivat ystäviäsi? Miten koulussa meni? Mitä pelkäsit? Mitä musiikkia kuuntelit? Miltä näytit?

Otetaan toinen väri, toinen sivu/paperi

- Piirrä, miltä näytät tällä hetkellä
- Millainen olet nyt? Mistä haaveilet? Millainen luonteesi on? Mitä tykkäät tehdä? Mitä harrastat? Ketkä ovat ystäviäsi? Miten koulussa menee? Mitä pelkäät? Kuinka olet muuttunut? Miten pukeudut? Mitä musiikkia kuuntelet? Mikä sinussa on huonoa? Mikä sinussa on hyvää? Miten sinuun suhtaudutaan? Miten kuvailisin ulkonäköäni?
- Piirrä perheenjäsenesi ympärillesi. Jos olet oikein läheinen jonkun kanssa, piirrä hänen ympärilleen sydän, jos joku vähemmän läheinen, piirrä pilvi. Miksi joku on läheisin sinulle? Miksi joku on vähemmän läheinen?
- Piirrä tärkeät sukulaiset ja perheenjäsenet lähelle sinua, ja etäisemmät vähän kauemmas. Merkitse samalla tavalla pilvellä ja sydämellä.
-

Otetaan kolmas väri, kolmas sivu/paperi

- Piirrä tulevaisuuden minäsi, esimerkiksi kymmenen vuoden päähän.
- Millaiselta tulevaisuutesi näyttää? Mitä haluaisit tehdä ammatiksesi? Missä haluaisit asua? Miltä näytät? Mitä harrastat? Ketkä ovat säilyneet ystävinäsi? Mistä pidät? Ketä elämäsi kuuluu?

Otetaan neljäs väri, neljäs sivu/paperi

- Kirjoita itsellesi terveiset tulevaisuuteen. Päivää kirje kolme vuoden päähän, kun olet täysi-ikäinen. Kirjoita tämänhetkisistä tuntemuksistasi, mielteistäsi, peloistasi, haaveistasi. Kerro, mitä sinulle on juuri nyt tärkeää, ja mitä arvelet elämässäsi muuttuneen kolmen vuoden aikana.

HUOM! Varmista, että kaikki lopettavat yhtä aikaa. Anna papereille ja etenkin kirjeelle oma kirjekuori, johon nuori voi sinetöidä tekemänsä laput. Pyydä nuoria viemään laput heti varmaan talteen, mistä kukaan niitä ei löydä. Kaikki paitsi kirjeet voi myös esimerkiksi halutessa polttaa leirinuotiolla.

RAKKAUS

Tavoite:

- *Purkaa nuorten myyttejä liittyen seurusteluun ja seksiin*
- *Nuoret oppivat tiedostamaan omia asenteitaan, käytökseen vaikuttavia seikkoja sekä tiedostamaan omia todellisia toiveita*
- *Nuoret saavat terveen, kristillisiä arvoja mukaileva malli seurusteluun ja ihmissuhteisiin*

Virikkeet:

Rakkauslauluja (kuten Juha Tapion Aito Rakkaus/TSNH esim. Youtubesta tai spotifystä, soittolista voi soida taustalla koko ajan), rakkauslauluja NSV:stä (esimerkiksi 9, Rakkaus on lahja Jumalan), rakkausrunoja

Harjoitteet:

MYYTIT RIKKI!

Tarvikkeet: Pikkulappuja, kyniä

Ohje: Nuoret saavat kirjoittaa (jokainen yksityisesti) kysymyksiä liittyen seurusteluun, seksiin tai vastakkaiseen sukupuoleen. Laput laitetaan nimettömästi rasiin, josta ryhmänvetäjä poimii laput yksitellen ja vastaa niihin ensin nuorilta kysyen ja lopuksi vastaten työntekijätiimin kanssa. Varaa kirjoitusaikaa 5-10 minuuttia, keskusteluun esimerkiksi 40 minuuttia. Tätä harjoitetta käyttäessä kannattaa pitää tunnin alustus suhteellisen lyhyenä, sillä nämä ovat aiheita, mistä nuoret yleensä haluavat keskustella.

MYYTIT RIKKI pt. 2!

Ohje: Pojat ja tytöt istuvat erillään. Rippikoululaiset laittavat silmät kiinni. Ohjaaja esittää väitteen, jolloin nuoren täytyy nostaa peukku ylös (samaa mieltä), peukku alas (eri mieltä), tai puoliväliin (en osaa sanoa). Kun ryhmänvetäjä antaa luvan, silmät avataan ja katsotaan tulos, pyritään luomaan keskustelua. Varaa aikaa noin 30 minuuttia.

Väitteet voi olla esimerkiksi seuraavanlaisia:

1. Rakkaus on Jumalan lahja.
2. Rakkauden perustana on toisen kunnioittaminen.
3. Seurustelun voi aloittaa vasta 15-vuotiaana.
4. Vanhempien ei tarvitse tietää, että seurustelen.
5. Kun seurustelee toisen kanssa, täytyy olla uskollinen.
6. Vain pojan homma on huolehtia ehkäisystä.
7. Parisuhteessa täytyy olla rehellinen toiselle.
8. Vain ulkonäkö merkitsee seurustellessa.
9. Pojilla pitää olla vatsalihakset.
10. Vain isot rinnat tekevät tytöstä kauniin.
11. On tärkeää, että tytöllä on paljon meikkiä ja hiukset aina hyvin.
12. Poika ei saa olla herkkä ja romanttinen.
13. Pojat eivät saa itkeä.
14. On ok mennä kihloihin kuukauden seurustelun jälkeen, jos oikeasti rakastaa toista.
15. Seurustelun voi lopettaa facebookissa tai tekstiviestillä.
16. Seurustelun voi aloittaa siten, että kaveri käy kysymässä, onko toinen kiinnostunut.
17. Seurustelusta on kyse silloin, kun se laitetaan facebookiin.
18. On ok tykätä saman sukupuolen edustajasta.
19. Iällä ei ole väliä seurustelussa.
20. Poika maksaa treffeillä kaiken.
21. Tyttö maksaa treffeillä kaiken.
22. Tyttö/poika, joka on hyvä koulussa, ei ole viehättävä.
23. Raamatussa kielletään rakastaminen.

24. Seurustelu rajoittaa elämää liikaa.
25. Pojalle kaverit on tärkeämpiä kuin tyttöystävä.
26. Tytöt kertoo kaiken kavereilleen.
27. Pojille seksi on pakko.
28. Pojat kehuskelee parisuhteella toisilleen.
29. Pojan täytyy olla tyttöä pitempi.
30. Tytön täytyy olla kiinnostunut konsolipeleistä.

SANO SE SOSIODRAAMOIN

Ohje: Isokset esittävät pieniä sosiodraamoja seurustelutilanteista. Tilanteet pysäytetään, nuoret saavat kommentoida ja korjata. Isokset esittävät uudestaan korjatun tilanteen. HUOM! Anna isosten harjoitella ja suunnitella etukäteen. Huomioi myös, että kyseessä ei ole sketsi. Varaa aikaa noin 10 minuuttia per kohta, sisältäen sosiodraaman ja keskustelun.

Sosiodraamat:

1. Kuinka ilmaista kiinnostus/aloittaa seurustelu. Tyttö tulee lavalle kavereiden kanssa. Tyttö kertoo olevansa ihastunut poikaan, koska poika aina hymyilee ja huomioi tyttöä. Kaverit sanovat pojan tekävän kaikille niin. Tyttö haluaisi silti tunnustaa tunteensa pojalle, mutta ei tiedä, miten. [Keskeytetään, jatketaan siten kuten nuoret päättävät]
2. Milloin seurustelu alkaa? Poika juttelee kaverialleen. Ovat viettäneet tytön kanssa paljon aikaa, tietää että toinen on ihastunut, mutta ei tiedä, uskaltaako sanoa tätä tyttöystäväksi. [Miten selvittää?]
3. Seurusteleva pari riitelee. Tytön mielestä poika ei vietä aikaa hänen kanssaan vaan katselee muita tyttöjä, poika väittää päinvastaista. Poika kertoo, että hänellä on ollut tyttöjä kavereina ennenkin, että tyttö on turhaan mustasukkainen. Riitely pahenee, koska poika kokee, ettei häneen luoteta. [Miten tilanne selvitetään, kannattaako riidellä?]
4. Erotilanne. Poika ei tiedä, miten jättää tyttö. Puhelee itsekseen – soittaa kaverialleen, voisiko hän kertoa tytölle, mutta kun kaveri kieltäytyy, päättää vain poistaa tytön facebookista ja vaihtaa statuksen sinkuksi. [Miten tilanne pitäisi hoitaa?]

Purku: Esitellään Kultainen sääntö (tee muille mitä haluaisit itsellesi tehtävän).

Sopii hyvin myös parisuhteen hoitoon. Seurustelussa on aina vastuussa toisen

tunteista, siksi pitäisi osata toimia toista rakastaen ja toista kunnioittaen, myös erotilanteessa. Purkuna luetaan 1. Kor. 13:1-13.

KÄSKYT JA LAKI

Tavoite: Nuori tuntee kymmenen käskyä ja ymmärtää niiden merkitykset.

Tietoisku: (Katekismuksesta)

- *Käskyt osoittavat meille, että elämämme tärkein ja perustavin asia on usko Jumalaan.*
- *10 käskyä ilmaisevat, millä ehdoilla kaikkien on hyöä elää.*
- *Jumala antoi käskyt Moosekselle (2. Moos. 20:1-25)*
- *Käskyt eivät ole vain elämänohje. Ne osoittavat, ettei kukaan meistä kykene täyttämään Jumalan vaatimusta, vaikka sydämemme tunnustaakin sen oikeaksi.*
- *Käskyt osoittavat meille, että elämämme tärkein ja perustavin asia on usko Jumalaan.*

Virikkeet:

Ray Bird Band - käskyt ja kiellot (*Löytyy youtubesta*)

Miriam - Kymmenen käskyä rikottavaksi (*voi johdattaa aiheeseen: miksi käskyjä pitäisi noudattaa. Löytyy myös youtubesta.*)

<https://www.youtube.com/watch?v=PgynB22xIn0> (*Liioiteltu, mutta hauska video siitä, kun Jumala antaa käskyt Moosekselle*)

Pyydä kanttoria esittelemään seurakunnassasi tunnetuimpia käskyihin liittyviä virsiä. Lukekaa Raamatusta 2. Moos 20:1-25.

Harjoitteet:

KÄSKYDRAAMAT

Nuoret jaetaan kymmeneen ryhmään. Jokainen ryhmä saa oman käskyn, josta pitää tehdä näytelmä. Näytelmässä on kaksi vaihetta - ensin nykyaikainen versio siitä, miten käskyä rikotaan nykyään, ja sitten korvaava versio siitä, miten korjata tilanne. *Esimerkiksi: Henkilöllä X putoaa lompakko, ja henkilö Y huomaa sen ja laittaa omaan taskuun ja poistuu paikalta. Toisessa versiossa henkilö Y joko huomauttaa X:lle, että lompakko putosi, tai palauttaa lompakon myöhemmin anteeksipyyntönä kera.*

Muunnelmat: Draamat voi antaa myös isosten esitettäväksi. Isoet esittävät tilanteen, jossa käskyä noudatetaan. Nuoret saa arvata, mikä käsky on kyseessä. Vaihtoehtoisesti isokset voi esittää pari käskyä, jossa käskyä rikotaan, ja nuoret saa itse päättää, miten tilanne korjataan - ja isokset sitten tekevät niin. Muista ohjeistaa isokset etukäteen ja antaa heille aikaa miettiä, kuinka tuoda käskyt nykyaikaan. Draaman kehittämiseen kannattaa varata aikaa puoli tuntia, esittämiseen saman verran.

KÄSKYT KUVINA

Tarvikkeet: Esimerkiksi värikyniä, liimaa, aikakauslehtiä, saksia, värillistä ja tavallista paperia, kartonkia yms. askarteluvälineitä.

Ohjeet: Nuoret jaetaan isosryhmiin. Ryhmät saavat jokainen yhden käskyn, josta pitää tehdä kuva. Tuotokset laitetaan esille esimerkiksi luokan seinille, tai otetaan jollain tavalla huomioon iltahartauksessa esimerkiksi alttaritaulujen tavoin. Muista kertoa nuorille, mihin tarkoitukseen kuvat tulevat (nuoret voi esimerkiksi kerrata käskyjä niistä).

Huom! Muista ohjeistaa isokset ennen tuntia. Isosen ei ole tarkoitus tehdä kaikkea työtä mutta ei myöskään olla tekemättä mitään, vaan kannustaa nuoria ideoimaan ja osallistua tuotokseen. Anna aikaa askarteluun noin 40 minuuttia.

Purku: Esitellään tuotokset. Ohjaaja voi täydentää käskyjen merkitystä, jos kokee sen jääneen puutteelliseksi. Ripustetaan tuotokset luokkahuoneen seinälle kaikki-

en nähtäväksi. Purkuun kannattaa varata aikaa noin 20 minuuttia.

KÄSKYT NUORILLE

Tarvikkeet: kartonkia, tusseja

Ohjeet: Kirjoitetaan kymmenen käskyä nuorille sopivana. Mitkä käskyt ovat tärkeitä nuorelle? Vanhoja käskyjä voi muokata myös nuorille sopivana puhekielenä, esimerkiksi "älä varasta - ei pöllitä toisten vermeitä". Käskyjä voi myös laittaa positiiviseen muotoon: "älä varasta - keskity omiin kampeisiin".

Harjoite voidaan toteuttaa joko niin, että koko ryhmä keksii ja vetäjä kirjoittaa, tai niin, että joka ryhmä tekee oman. Jaa taas isoset ryhmiin kirjureiksi, **muista ohjeistaa isoset ennen tuntia**. Jos harjoite toteutetaan ryhmissä, kirjoittaa jokainen ryhmä käskyt papereille, jotka sitten liimataan isommalle kartongille ihasteltavaksi. "Nuorten käskytaulua" saa myös koristella. Anna aikaa askarteluun noin 30 minuuttia, läpikäymiseen noin 20 minuuttia.

HARHAANOSUMINEN/käskyjen pisteytys

Tarvikkeet: 10 koria, tulitikkuja/sulkapalloja (jotain, millä on vaikea osua heittäessä), paperia.

Ohjeet: Isosryhmiin. Nuoret saavat itse pisteyttää 1-10p käskyt, jotka heidän mielestä on helpoin toteuttaa tai esimerkiksi mikä käsky on heidän mielestään tärkein ja mikä vähemmän tärkeä (eniten pisteitä tärkeimmälle käskylle ja vähemmän vähiten tärkeälle). Käydään sitten läpi jokaisen ryhmän mielipide, ja muodostetaan koko ryhmän pisteytys. Jaetaan ryhmille omat käskyt, joista ryhmä tekee paperille käskytaulun. Varaa tähän aikaa noin 25 minuuttia.

Käskyt kiinnitetään korien yläpuolelle. Nuoret jaetaan joukkueisiin, ja tavoitteena on saada niin monta osumaa "käskykoriin" kuin mahdollista. Osa koreista voi olla kauempana tai sitten ne kaikki voi laittaa riviin. Korit ovat kuitenkin sen verran kaukana, että niihin on hankala osua. Harjoitteessa ei ole tarkoitus saada helppoja

osumia. Heittelyyn menee ryhmän koosta riippuen noin 10-15 minuuttia.

Merkitystä voi avata esimerkiksi seuraavasti: (Purkuun aikaa noin 10 minuuttia) "Kun emme tee Jumalan tahdon mukaan, teemme silloin syntiä. Sana 'synti' tulee muinaiskreikasta, ja tarkoittaa 'harhaanosumista'. Yritämme tähdätä Jumalan tahtoon ja elää Hänen ohjeittensa mukaan, mutta aina emme osu maaliin. Joskus osumme jopa tahallaan harhaan."

Muunnelmat: Tämä harjoite toimii loistavasti yhdistävän siltana käsittelevään tuntiin. **Käskyt**-tunnilla nuoret saavat itse pisteyttää 1-10p käskyt, jotka heidän mielestä on helpoin toteuttaa tai esimerkiksi mikä käsky on heidän mielestään tärkein ja mikä vähemmän tärkeä (eniten pisteitä tärkeimmälle käskylle ja vähemmän vähiten tärkeälle). Käsky -tunnilla heitellään koreja. Harjoite toistetaan sitten synti -tunnilla samoilla pisteillä, mutta nyt merkitystä avataan eri tavalla.

AJATELLAAN ITSE

Pienryhmiin. Isosten johdolla pohditaan: *Mitä käskyt merkitsevät minulle? Mitä käskyä on helpoin noudattaa? Mikä on hankalin? Miksi? Onko käskyillä enää merkitystä nykyään? Onko mahdollista elää aina täysin käskyjen mukaan? Mitä käskyä rikotaan mielestäsi useimmiten? Miksi Jumala asetti meille kymmenen käskyä? Jos saisit lisätä jonkun käskyn, millainen se olisi? Miksi ihmisillä on hankalaa noudattaa kaikkia käskyjä jatkuvasti? Mitä seurauksia voi olla käskyjen rikkomisesta (konkreettisia ja henkisiä)?*

Purku: Keskustellaan koko ryhmän kanssa ryhmänvetäjän johdolla.

SYNTI

Tavoite: *Auttaa nuoria ymmärtämään, että synti asuu jokaisessa meissä - mutta auttaa myös huomaamaan, miten synnistä päästä eroon/vähentää sitä. Jumala rakastaa meitä synnistä huolimatta.*

Tietoisku:

- *Synti on Jumalan tahdon vastaista toimintaa (= kaikki toiminta, mikä erottaa ihmistä Jumalasta, toisista ihmisistä ja luonnosta). Synti on myös Jumalasta luopumista ja hyvän tekemättä jättämistä.*
- *Synti tuli ihmiselle syntiinlankeemuksessa*
- *Synti tuo huonon omatunnon, vie elämänilon ja tuo monenlaista ahdistusta, rikkoo ihmissuhteita, katkaisee yhteyden Jumalaan, johtaa lopulta kadotukseen*
- *Synnin palkka kuolema: Hengellinen kuolema eli ero Jumalasta, ruumiillinen kuolema (ihminen oli Jumalan kuvana kuolematon, kunnes synti tahrasi) ja iankaikkinen kuolema eli kadotus.*
- *Jumala vihaa syntiä ja tuomitsee sen, mutta rakastaa syntistä ihmistä ja tahtoo pelastaa tämän kadotukselta.*
- *Jeesus kuoli syntiemme puolesta ja "lunasti" meille anteeksiannon. Usko Kristukseen vapauttaa kuoleman kahleista ja mahdollistaa iankaikkisen elämän.*
- *Synnin lajit: Tekosynti (yleisesti Jumalan tahdon vastaista tekemistä) ja perisynti (jokaisessa ihmisessä, "periytynyt" "Aatamilta")*

Virikkeet:

Aiheeseen liittyviä Raamatunkohtia:

Kuolema on seuraus synnistä: Room. 5:12, Room. 6:23, 1. Kor. 15:56

Usko pelastaa synniltä: Joh. 8:21-24, Apt. t. 13:39, Room. 8:13

Jeesus oli synnitön: Room. 6:12, Kol. 1:14, Hepr. 9:28, 1. Piet. 2:24, 1. Joh. 3:9, Ilm. 1:5, Room. 8:3, Jaak. 5:20

Mitä synti on: Room. 3:20, Room. 3:23, Room. 6:1, 1. Joh. 5:17

Kuka on syntinen: Matt. 9:13, Luuk. 5:8, Luuk. 6:34, Luuk. 15:7, Joh. 9:34, Joh. 8:2-11 (synnitön heittäköön ensimmäisen kiven)

Syntiinlankeemus: 1 Moos. 3:1-19

Viimeinen tuomio Matt. 25:31-49

Kadotus: Matt. 7:13, Ap.t. 20:26, Room. 8:34, 2. Kor. 4:3, 2. Tess. 1:9, Matt. 23:33, Room. 8:21

Musiikkia:

Danny - Synti

Marko Haavisto ja Poutahaukat - Mua paholainen vaanii

CMX - Sivu paholaisen päiväkirjasta

Miriam - Kymmenen käskyä rikottavaksi

Kysymykset: Mitä synti on? Mikä on syntiä? Mitä syntiä olen tehnyt? Onko olemassa "pahinta syntiä"? Jos on niin mikä? Mitä pitää tehdä, kun on tehnyt syntiä? Tekikö Jeesus syntiä? Voiko pappi tehdä syntiä? Mikä syntiä on helpoin tehdä?

Harjoitteet:

PEILI

Muokattu suullisesta tiedosta.

Tarvikkeet: Peilin palasia tai rikkoutunut peili

Ohjeet: Kootaan peilin palasista kokonainen peili. Nuoret päästetään luokkaan jonnossa niin, että jokainen katsoo vääristävään peiliin.

Peili asetetaan tunnin ajaksi näkyvään paikkaan, esimerkiksi luokan eteen, eikä sen merkitystä pureta kuin vasta koontina tunnin lopussa.

Purku: Jumala loi ihmisen aikanaan omaksi kuvakseen. Hän loi ihmisen elämään rakkauden yhteydessä lähimmäisiinsä ja Jumalaan. Kun teemme syntiä, synti rikoo meitä ja vääristää Jumalan kuvaa meissä ja meidän inhimillisyyttämme. Syntiä tehdessä vahingoitamme paitsi muita, rikomme ja vääristämme siinä myös itsemme.

SYNTI - HARHAANOSUMISTA

Tarvikkeet: 10 koria, tulitikkuja/sulkapalloja (jotain, millä on vaikea osua heittäessä), kymmenen käskyä jokainen omalle paperille/pahville kirjoitettuna. Tekstin taustalle voi piirtää maalitaulun kuvan.

Ohjeet: Käskyt kiinnitetään korien yläpuolelle. Nuoret jaetaan joukkueisiin, ja tavoitteena on saada niin monta osumaa "käskykoriin" kuin mahdollista. Osa koreista voi olla kauempana tai sitten ne kaikki voi laittaa riviin. Koreista voi saada myös pisteitä (ensimmäisestä käskystä p, toisesta 2p jne). Korit ovat kuitenkin sen verran kaukana, että niihin on hankala osua - harjotteessa ei ole tarkoitus saada helppoja osumia.

Purku: Sana 'synti' tulee muinaiskreikasta, ja tarkoittaa 'harhaanosumista'. Yritämme tähdätä Jumalan tahtoon ja elää Hänen ohjeittensa mukaan, mutta aina emme osu maaliin. Joskus osumme jopa tahallaan harhaan.

Muunnelmat: Tämä harjote toimii loistavasti yhdistävän siltana käskyjä käsittelevään tuntiin. **Käskyt**-tunnilla nuoret saavat itse pisteyttää 1-10p käskyt, jotka heidän mielestä on helpoin toteuttaa tai esimerkiksi mikä käsky on heidän mielestään tärkein ja mikä vähemmän tärkeä (eniten pisteitä tärkeimmälle käskylle ja vähemmän vähiten tärkeälle). Käsky -tunnilla heitellään koreja. Harjote toistetaan sitten synti -tunnilla samoilla pisteillä, mutta nyt merkitystä avataan eri tavalla.

SYNTIINLANKEEMUS ESITTÄEN

Tarvikkeet: Raamattu, kartonkia, kyniä, sakset, liima, coctailtikkuja/jäätelötikkuja/risuja ulkoa

Ohjeet: Ottakaa Raamatusta esille 1 Moos. 3:1-19. Jaa rippikoululaiset ryhmiin, ja anna jokaiselle oma kohta käsiteltäväksi. Jokainen ryhmä askarteleo tikkuihin kiinnitettävät hahmot itselleen. Varaa askarteluun ja harjoitteluun aikaa noin 40 minuuttia.

Tehdään pöydästä lava. Esitetään kertomus näytelmänä järjestyksessä.

Purku: Rippikoululaiset, jotka eivät näytelleet, saavat *vastata kysymyksiin:*

- Mistä raamatunkohta kertoi? Mitä tapahtui? (*Syntiinlankeemus, ihminen karkotettiin paratiisista*)
- Miten syntiinlankeemus tapahtui? (*Käärme viekotteli naisen puraisemaan kielletystä hedelmästä*)
- Mitä luulet, miksi nainen ja mies halusivat puraista hedelmästä? (*Hedelmä antoi ymmärrystä, jolloin heistä tulisi Jumalan kaltaisia*)
- Mitkä asiat voisivat houkuttaa nykypäivänä tekemään syntiä? (*esimerkiksi kaverit, oma itsekkyyys ja oman edun tavoittelu, jne..*)

SYNNIT JÄRJESTYKSEEN

Tarvikkeet: Paperilappuja, kartonki johon on listattu osioittain kymmenen käskyä.

Ohjeet: Jokainen rippikoululainen kirjoittaa paperilapulle yhden synnin (=kymmenen käskyn vastainen teko). Synti voi olla joku itsekäs teko, auttamatta jättäminen, valehtelu yms. Tämän jälkeen mietitään, mitä käskyä synti rikkoo, ja kiinnitetään lappu sen kohdan alle yhteiselle kartongille.

Purku: Mietitään, mitä käskyä ihminen tulee useimmiten rikkoneeksi ja miksi.

KUKA ON SYNTINEN?

Tarvikkeet: Jokaiselle rippikoululaiselle punainen, keltainen ja vihreä lappu/kartonki.

Ohjeet: Ryhmänohjaaja esittää väittämiä, johon nuoret vastaavat lappua nostamalla olemalla samaa mieltä (vihreä), ei osaa sanoa (keltainen) tai eri mieltä (punai-

nen). Aiheista pyritään nostattamaan keskustelua apukysymyksin (miksi olette tätä mieltä jne), mutta ketään ei pakoteta vastaamaan. **VINKKI!** Jos ryhmä on nihkeä puhumaan, ryhmänohjaaja voi kysyä isoselta, miksi oli tätä mieltä. Esimerkin voimasta rippikoululaisetkin voivat uskaltautua vastaamaan, kun puheilmapiiri on jo "korkattu".

Kysymykset voivat olla esimerkiksi seuraavanlaisia:

1. Onko seuraavat asiat sinun mielestäsi syntiä:

* "Valehtelin Erkin puolesta, ettei hän olisi rikkonut bussipysäkin ikkunoita. Sanoin, että Petteri teki sen.

* "Vein kaupasta pillimehun, koska oli kova jano ja rahat jäi kotiin."

* "Joku pultsari oli sammunut ojaan, ajoin pyörällä ohi, koska en osaa antaa ensiapua." (Huom! Tässä auttamatta jättäminen)

* "Äiti teki minulle ruokaa, haukuin sitä koiranruuaksi." (Kunnioita vanhempiasi)

2. Kuka seuraavista on mielestäsi syntinen? (Vastataan lapuilla kaikkiin kohtiin)

* Mies, joka surmasi ohikulkijan

* Rattijuoppo

* Kansanedustaja

* Viidesluokkalainen

* Vastasyntynyt

* Korkeimman oikeuden tuomari

* Tyttö, joka väärensi vanhempien allekirjoituksen lupalappuun

* Kuolinvuoteella oleva vanhus

* Jeesus

(Huom! Kaikki ihmiset ovat syntisiä, koska meissä jokaisessa on perisynti - jopa vastasyntyneessä lapsessa.)

VINKKI! Kokoa kysymysten viimeinen osio itse. Kysele tunnin lopussa tunnilla opetetuista aiheista, johon rippikoululaiset vastaavat ensin lapuilla, sitten ääneen. Näin näet, mitä rippikoululaiset ovat oppineet, ja voit korjata tarvittavat ydinkohdat. Lue ensin kysymykset, sitten pyydä vastaamaan vihreällä lapulla oikea kysymys.

3. Esimerkkejä ohjaajan kysymyksistä (oikeat vastaukset alleviivattu)

1. Mitä synti on?

- a. Se, minkä Jeesus antoi meille kuollessaan
- b. Jumalan tahdon vastainen teko
- c. Paratiisin käärmeen nimi

2. Mikä on synnin palkka?

- a. Se, mitä onnistui varastamaan
- b. Hyvä mieli
- c. Kuolema

3. Miten kadotuksen voi välttää?

- a. Uskomalla Kristukseen
- b. Juoksemalla kovaa
- c. Kuolemalla

4. Mitä väliä sillä on, että Jeesus kuoli syntiemme puolesta?

- a. Ei mitään
- b. Paljon - emme joudu kadotukseen vaan pääsemme Taivaaseen
- c. Paljon - Jeesuksesta tuli kuuluisa ja hänestä kirjoitettiin kirja

AJATELLAAN ITSE

Jaa nuoret ryhmiin. Isosen johdolla keskustellaan ja käsitellään kysymyksiä, vastaukset kirjoitetaan ylös. Käsitellään vielä uudelleen ryhmänvetäjän johdolla yleisesti. HUOM! Muista ohjeistaa isolet käsittelemään kysymyksiä siten, että nuoret miettivät vastauksia omista lähtökohdista/nuorten elämästä käsin.

Kysymykset: Mikä on nykyaikana syntiä? Mikä on yleisin synti, mihin sorrut itse ennen? Miten suhtaudun syntiin? Jos toinen on tehnyt syntiä, onko helppo antaa anteeksi - perustelee, miksi kyllä/ei? Mistä tietää että on tehnyt syntiä/väärin?

HUOM! Muista käydä kysymykset isosten kanssa läpi etukäteen, jotta isokset voivat etukäteen miettiä hieman omia mielipiteitään ja rohkaista rippikoululaisia vastaamaan ja ymmärtämään.

Lähteet:

<http://www.ev12.fi/sanasto/index.php/Kadotus>

Rippikoulun aapiskirja

Tunnetko tien

KUOLEMA JA KÄRSIMYS

Tavoite:

- *Havahduttaa nuori pohtimaan, miksi maailmassa on kärsimystä ja mitä sille voi tehdä*
- *Jeesukseen uskovat saavat iankaikkisen elämän*
- *Kuolema on osa elämää, eikä siitä tarvitse ahdistua*
- *Kärsimys on jotain, mihin voimme itse vaikuttaa omalla toiminnallamme – sitä vähentäen tai lisäten*

Tietoisku:

- *Kristinuskossa kuolema on kotimatka takaisin Jumalan luo*
- *Ihminen voi pelastua kadotukselta uskomalla Jeesukseen*
- *Jumala on ihmisen apuna kärsimyksessä*
- *Huom! Kuolema voi herättää tunnereaktioita nuorissa, varsinkin jos jollakulla on ollut hautajaiset vasta tai surutyö kesken. Muista pyytää nuoria käyttäytymään kunnioittavasti toisia kohtaan, eikä pilkkaamaan, jos joku alkaa itkeä tai poistuu tunnilta.*

Virikkeet

Mitä tiedän kuolemasta? Miten suhtaudun siihen? Miten lapsena suhtauduin kuolemaan?

Miten suhtaudun kärsimykseen? Millaista kärsimystä tiedän, että on olemassa? Mitä tiedän Jeesuksen kärsimyksestä? Mitä on kuoleman jälkeen? Sattuuko kuolema?

Pyydä kanttoria esittelemään yleisiä hautajaisvirsiä, ja kertomaan niiden tausta.

Harjoitteet:**KUOLEMAN HUONEET**

Ryhmä jaetaan kolmeen osaan. Yksi ryhmä menee yhdelle pisteelle, jossa vietetään tietty aika ja vaihdetaan seuraavaan.

Huone 1. Hautausmaa ja hautajaiset

Tehdään tuoleista hautausmaa. Ohjaaja/Isoset askartelevat kaksitoista hautakiveä, jossa lukee sukupuoli, ikä, kuolinsyy.

Esimerkkejä hautakiviin:

- Mies, 47, kuoli auto-onnettomuudessa
- Nainen, 87, kuoli yksin vanhainkodissa. Hautajaisissa oli vain vanhainkodin hoitohenkilökunta ja paikallinen rippikouluryhmä
- Tyttö, 8, kuoli rattijuopon yliajamana
- Nainen, 32, kuoli pitkällisen sairauden uuvuttamana. Kaipaamaan jäi kaksi pientä lasta ja aviomies.
- Mies, 92, kuoli nukkuessaan samana viikko vaimonsa jälkeen
- Poika, 16, teki itsemurhan. Ei jättänyt jälkeensä viestiä.
- Tyttö, 17, kuoli mopokolarissa
- Poikavauva, kuoli samana päivänä kun syntyi
- Mies, 50, hukku pelastaessaan omaa lastaan veden varasta. Lapsi selviytyi
- Nainen, 21, kuoli rutiinileikkauksessa jälkikomplikaatioihin
- Mies, 61, tukehtui kuoliaaksi sammuttuaan ojaan selälleen, kaikkien kulkiessa ohi
- Nainen, 96, kuoli sydänkohtaukseen

Tila laitetaan pimeäksi. Nuoret ohjeistetaan ovella olemaan rauhallisesti ja kunnioittaen toisia. Jokaiselle annetaan kynttilä, ja heidät päästetään yksitellen tilaan. Kynttilän nuoret saavat asettaa sellaisen hautakiven kohdalle, jota he haluavat

muistaa. Sitten nuoret menevät istumaan. Istumapaikoilla voi olla myös pari kynttilää valaisemassa.

Virikkeistävät kysymykset, kun kaikki ovat istumassa: Oliko hankalaa valita vain yksi? Minkä olisit valinnut, jos olisit saanut toisen kynttilän? Miksi valitsit sen, jonka valitsit? Mitä on kuoleman jälkeen? Mitä eri uskomuksia tiedät?

Purku: Kuolema on läsnä koko ajan. Joskus se tulee yllättäen, joskus odotetusti – joskus joku toivoo sitä. Meille on tärkeää, että kuolemalla on jokin syy – ilman syytä yritämme keksiä jotain, miksi näin tapahtui. Kuolema on palkka synnistä, joka on meissä jokaisessa. Jotta kuoleman jälkeen emme joutuisi kadotukseen, meidän täytyy uskoa Jeesukseen, joka kuoli syntiemme tähden – pelastaakseen meidät.

Huone 2. Musiikki

Huoneessa lauletaan yhdessä tai kuunnellaan hautajaisvirsiä tai kuolemaan liittyviä lauluja.

Hyviä lauluja on esimerkiksi:

- Timo Rautiainen – Lintu
- Chisu – Yksinäisen Keijun tarina
- Nightwish – Kuolema tekee taiteilijan
- Mariska & Pahat sudet – Kuolema on kalamies
- J.S.Bach: Air D-duuri (nimi on ranskaa ja tarkoittaa aariaa)
- J.S.Bach: Koraalialkusoitto "Ich ruf zu dir, Herr, Jesu Christ" BWV 639
- J.S.Bach: Koraalialkusoitto "Wenn wir in höchsten Nöten sein" BWV 641
- J.S.Bach: Preludi g-molli BWV 558 (kokoelmasta 8 pientä preludia ja fuugaa)
- J.S.Bach: Sinfonia F-duuri
- Tomasso Albinoni: Adagio
- Edward Grieg: Kevät
- G.F.Händel: Largo
- Oskar Lindberg: Vanha virsi Taalainmaan karjamajoilta
- Armas Järnefelt: Berceuse (Kehtolaulu)
- Joonas Kokkonen: Surusoitto

- Jean Sibelius: Berceuse (Kehtolaulu)

Hautausvirsiä

- 338 Päivä vain ja hetki kerrallansa
- 341 Kiitos sulle, Jumalani
- 396 Käyn kohti sinua, oi Herrani (ns. Titaninic-hymni)
- 555 Oi Herra, luoksein jää
- 620 Sen suven suloisuutta
- 631 Oi Herra, jos mä matkamies maan
- 632 Nyt ylös sieluni

Muita siunaustilaisuuteen sopivia

- 547 Joka aamu on armo uus
- 548 Tule kanssani, Herra Jeesus
- 562 Kun päivä mailleen vaipuu
- 563 Ilta on tullut, Luojani

Eryteisesti haudalla

- 30:1,2 Maa on niin kaunis
- 377 Sun haltuus, rakas Isäni

Eryteisesti lapsen tai nuoren siunaustilaisuudessa

- 492 Ystävä, sä lapsien
- 499 Jumalan kämmenellä
- 517:1,4 Herra, kädelläsi
- (lista <https://www.tuusulanseurakunta.fi/211-hautajaisten-musiikki#> -sivulta)

Huone 3. Kuolema on kotimatka

Iloista musiikkia, hyvä valaistus. Risti tai Jeesuksen kuva näkyvällä paikalla.

Kristinuskossa kuoleman ajatellaan olevan kotimatka – matka takaisin Jumalan yhteyteen, takaisin tuttuun ja turvalliseen. Kuolema on ovi tulevaan elämään, jonne osa rakkaistamme on jo mennyt edeltä, ja jotka näemme taas, kun aika koittaa.

Luetaan Raamatusta:

Jeesus sanoi: ”Totisesti, totisesti: se, joka kuulee minun sanani ja uskoo minun lähettäjääni, on saanut ikuisen elämän. Hän ei joudu tuomittavaksi, vaan hän on jo siirtynyt kuolemasta elämään.” (Joh. 5:24)

Jeesus sanoi: ”Minä olen ylösnousemus ja elämä. Joka uskoo minuun, saa elää, vaikka kuoleekin, eikä yksikään, joka elää ja uskoo minuun, ikinä kuole.” (Joh. 11:25–26)

Synnin palkka on kuolema, mutta Jumalan armolahja on iankaikkinen elämä Kristuksessa Jeesuksessa, meidän Herrassamme. (Room. 6:23)

Katso, Jumalan asuinsija ihmisten keskellä! Hän asuu heidän luonaan, ja heistä tulee hänen kansansa. Jumala itse on heidän luonaan, ja hän pyyhkii heidän silmistään joka ainoan kyynel. Kuolemaa ei enää ole, ei murhetta, valitusta eikä vaivaa, sillä kaikki entinen on kadonnut. (Ilm. 21:3–4)

Muistakaa, että kuolema ei ole se, mitä odottaa: se tulee kun on tullakseen. Siihen asti olisi hyvä muistaa nauttia elämästä täysin rinnoin, samoin toisista ihmisistä.

Huoneiden purku: Kokoonnutaan yhteen, saa purkaa tuntejaan huoneista. *Miltä huoneet tuntui? Mitä tunteita herätti? Muuttiko tämä näkemystä kuolemasta? Mikä jäi vahviten mieleen?*

Rukoillaan yhdessä Isä Meidän –rukous, ja isokset vetävät oikein elämäniloisen ja repäisevän leikin, jottei kenellekään jää ankea tunnelma.

AJATELLAAN ITSE

Pienryhmiin, isosen johdolla pohditaan: *Mitä kärsimys on? Miksi joku kärsii enemmän kuin joku toinen? Mistä kärsimys johtuu? Miksi Jumala sallii kärsimyksen, jos rakastaa ihmistä niin paljon? Miksi Jeesuksen piti kärsiä? Miksi Jeesus suostui kärsimään mui-*

den puolesta? Käydään purkuna yhdessä koko ryhmän kanssa, ryhmänvetäjän johdolla.

TAIVAS JA HELVETTI

Tavoite: Nuori tietää taivaan ja helvetin eron, sekä kristinuskon käsityksen kuolemanjälkeisestä elämästä.

Tietoisku:

- Kristinuskossa elämä on arvokas asia, ja sitä ajatellaan matkana kotiin eli Taivaaseen.
- Jeesus pelasti meidät kadotukselta kuolemalla syntiemme tähden
- Uskomalla Jumalaan voi pelastua kadotukselta

Virikkeet:

Lauletaan virsi 517, ”Herra kädelläsi”

Harjoitteet:

MILLAINEN ON TAIVAS JA HELVETTI?

Etukäteisvalmistelut: Ohjaaja askarteleee kaksi kartonkia: toinen on valkoinen kartonki, otsikkona ”TAIVAS” ja toinen musta kartonki, otsikkona ”HELVETTI”.

Ohje: Nuoret saavat isosryhmissä piirtää ja värittää paperille asioita, joita heidän mielestään on taivaassa ja helvetissä tai siitä, millaiseksi he kuvittelevat sen. Nuoret leikkaavat kuvansa irti, ja käyvät liimaamassa kartongille. Esimerkiksi jos taivaassa on nuorten mielestä enkeleitä, karkkia ja pilviä, he piirtävät paperille kyseisiä kuvia ja käyvät liimaamassa ne yksi kerrallaan TAIVAS –otsikon alle, tai vastaavasti jos heistä helvetissä on lieskoja, niin he käyvät liimaamassa lieskan kuvia.

Purku: Ohjaaja esittelee, mitä kartongeille tuli. Keskustellaan isosryhmissä ja sen jälkeen annetaan ryhmän vastaus ohjaajalle: *Mikä vaikuttaa mielikuvaan taivaasta ja helvetistä? Mitä kuoleman jälkeen on? Miksi kuolemme? Mikä määrittelee sen, kumpaan päätyy? Missä taivas tarkalleen ottaen sijaitsee? Entä helvetti? Kuka hallitsee taivasta, kuka helvettiä? Miten pääsee taivaaseen, miten joutuu helvettiin?*

TAIVAS JA HELVETTI -huoneet

Valmistelut: Valmistellaan kaksi luokkatilaa, johon laitetaan eräänlaiset "alttarit" Taivaalle ja Helvetille. Koristellaan esimerkiksi ohjeiden mukaan. Käytä myös lisänä Ihan Sama!-kirjan opettajan oppaan tietoteoriaa, kun kerrot Taivaasta ja helvetistä.

Taivas-huone:

Taustalle harppumusiikkia, enkelin kuvia (esim. tauluja, kiiltokuvia, piirroksia..) esille, pehmeät istumapaikat tai istuintyyny kaikille, tarjolla virvokkeita ja mukavia tuoksuja haisteltavaksi, koristuksena kukkia. Jeesuksen kuva. Nuoret saavat tutkia alttaria ja tuoksuja ja maistella makuja ja mehua.

Info: Jeesus puhui paljon "taivasten valtakunnasta" vertauksissaan. Kristinuskossa uskotaan, että Taivas on vapaa kärsimyksestä, itkusta ja surusta. Taivas on koti, johon palata, jossa kaikki rakkaat, jotka ovat jo menneet edeltä, odottavat meitä.

Lapsi ajattelee Taivaan sijaitsevan pilvien päällä. Miten sinä ajattelisit asian?

Taivaassa pääsemme "parempaan paikkaan", Jumalan luo.

Siirrytään helvetti-huoneeseen.

Helvetti-huone:

Pimeä tila, jossa ei ole koristuksia. Musti kankaita voi olla, ja kynttilöitä, mutta muuten ei luonnonvaloa. Ei tuoleja tai tyynyjä, nuoret istutetaan lattialle.

Info: Helvetti on tila, jonne ihminen joutuu kuolemansa jälkeen rikkomustensa vuoksi. Paavalin mukaan taivaan, eli ikuisen elämän ja pelastuksen vastakohtana oli kuolema ja häviäminen olemattomiin. Helvetissä ei ole vaan syntisiä ihmisiä,

vaan langennut enkeli Lucifer eli Saatana ja hänen enkelinsä eli demonit. Helvetissä ollaan erossa Jumalasta, minkä ajatellaan olevan pahin olotila ihmiselle. Helvetissä on kärsimystä ja kidutusta, ja sitä kuvataan esimerkiksi tulisena pätsinä, korventavana tulena tai tulisena järvenä.

Luetaan Raamatusta Johanneksen ilmestys, 20:1-15. Nuoret voivat laittaa silmät kiinni ja kuunnella, miten Johannes kuvailee lopun aikoja.

Jeesus kuoli syntiemme vuoksi, jonka takia emme joudu helvettiin. Tarvitaan vain uskoa Jumalaan, niin pelastumme. (Tässä on hyvä näyttää esimerkiksi ristiä tai krusifiksia, joka voi olla esimerkiksi ohjaajan kaulakoru tai pöytäristi).

Purku: Miltä huoneet tuntuivat? Mitä ajatuksia heräsi? Mitä itse olet ajatellut kuolemanjälkeisestä elämästä? Lopetetaan tunti Isä Meidän –rukoukseen.

KUKA ON JEESUS?

- Tavoitteet:*
- Nuori ymmärtää, että Jeesus oli historian henkilö ja tosi ihminen
 - Nuori käsittelee ja syöventää omaa mielikuvaansa Jeesuksesta

Tietoisku:

- Jeesus oli kiistatta historiallinen henkilö: hänet mainitaan monessa Raamatun ulkopuolisessa lähteessä (esim. Koraani, Tacituksen ja Suetoniuksen (roomalaisia historioitsijoita) teokset, maaherra Pliniuksen kirje)
- Jeesus oli tosi ihminen, joka on kokenut myös ne elämän vaikeudet, mitä mekin
- Jeesus on kristinuskossa Jumalan poika
- Evankeliumit kertovat Jeesuksesta – Jeesus ei ole kirjoittanut niitä, vaan hänen seuraajansa. Ovat puolueellisia kuvauksia Jeesuksesta ja hänen elämästään.

Virikkeet:

Raamatunkohtia:

Matt. 1-2; Luuk. 1:26:56 (Kuka Jeesus oli enkelien mukaan)

Luuk. 2:1-52; Joh. 1:1-34 (Jeesuksen ennaltaolevaisuus)

Matt. 3:13-17; Joh.1:14 (Jeesus Jumalan poika)

Lauluvinkit:

- Virsi 15 (*Tiellä ken vaeltaa*)

Harjoitteet:

PIIRRETÄÄN JEESUS

Tarvikkeet: Paperia, värikyniä

Ohje: Sijoittele nuoret istumaan siten, että jokaisella on oma rauha työskennellä. Nuoret piirtävät kuvan siitä, millainen mielikuva heillä on Jeesuksesta – miltä Jeesus näyttää, millaiset silmät hänellä on, millaiset hiukset jne. Seuraavaksi he kirjoittavat paperiin kuvan ympärille sanoja, *millainen* Jeesus on heidän mielestään – luonteenpiirteitä, mitä on kuullut Jeesuksesta, mitä tietävät Jeesuksesta. Jos nuorella ei ole mielikuvaa, häntä voi pyytää muuttamaan näkökulmaa siten, että hän piirtää sen, mitä hän arvelee muiden ihmisten ajattelevan Jeesuksesta.

Purku: Käydään läpi, mitä on tehty. Aluksi esitellään lähellä istuvalle, mitä on itse tehnyt, ja lopuksi käydään koko ryhmän kesken. Ryhmänvetäjä näyttää mallia esittelemällä ensin oman tuotoksensa.

OMA KUVANI JEESUKSESTA

Ohje: Ryhmänvetäjä kirjoittaa taululle ”JEESUS ON...” ja pyytää rippikoululaisia käymään kirjoittamassa adjektiiveja, mitä he tietävät Jeesuksesta tai millainen kuva heillä Jeesuksesta on. Vetäjä poistuu luokasta siksi aikaa, ja palaa takaisin tietyn ajan päästä/kunnes isokset tulevat hakemaan. **VINKKI!** Ohjeista etukäteen isokset olemaan mukana tunnilla ja pyydä heitä kannustamaan leiriläisiä kirjoittamaan taululle. Näin voit olla varma siitä, että taululle tulee edes jotain tekstiä.

Purku: Käsitellään keskustellen sitä, mitä taululle on kirjoitettu. Lopuksi huomioidaan, että kaikilla on omanlaisensa mielikuva Jeesuksesta. Esimerkiksi Raamatussa ja historiankirjoissa ja muslimien Koraanissa on yhdenlaisia kuvauksia Jeesuksesta. Jos käytössä on netti, voi näyttää Jeesuksen kuvia esimerkiksi googlen kuvahausta tai pyytää rippikoululaisia katsomaan kännykällä netistä. **VINKKI!** Harjoite voidaan toistaa tunnin lopussa siitä näkökulmasta, muuttuiko nuoren mielikuva Jeesuksesta. Harjoite toimii siis hyvin myös koko oppitunnin purkuna.

KATSOTAANPA RAAMATTUA

Kirjasta Tunnetko tien? Rippikoulun oppikirja, 1988

Tarvikkeet: Raamattu, muistiinpanovälineet

Ohje: Millä perusteella seuraavat Raamatusta esiintyvät henkilöt ovat sitä mieltä, että Jeesus on Jumalan poika? Vastaukset suluissa kurssiivilla.

- 1) Maria, Jeesuksen äiti: Luuk.1:26-38 (*Enkeli ilmestyi Marialle*)
- 2) Johannes Kastaja: Matt: 11:2-6 (*Jeesus vastasi Johanneksen kysymykseen*)
- 3) Jeesuksen opetuslapset: Matt. 14:22-33 (*Jeesus kävelee vetten päällä*)
- 4) Natanel: Joh. 1:45-49 (*Filippus kertoi/Natanel oli nähnyt Jeesuksen aiemminkin*)
- 5) Sokeana syntynyt: Joh. 9:30-41 (*Sokea saa näkönsä takaisin*)
- 6) Simon Pietari: Matt. 16:13-20 (*Jumala ilmoitti Pietarille*)

Rippikoululaiset etsivät nämä Raamatusta, ja kirjoittavat vastaukset ylös.

Purku: Käydään läpi oikeat vastaukset .

JEESUKSEN HENKILÖTIEDOT

Kirjasta Tunnetko tien? Rippikoulun oppikirja, 1988.

Täydennä Jeesuksen henkilötiedot Raamatun avulla:

Arvonimi: (Matt. 1:16)_____

Isän nimi: (Kasvatusisä, Luuk. 3:23)_____

Äidin nimi: (Matt. 1:18)_____

Veljien nimet: (velipuolet, Mark. 6:3)_____

Syntymäpaikka: (Luuk. 2:4-7)_____

Kotipaikka nuorena: (Matt. 2:23)_____

Kotipaikka myöhemmin: (Matt. 4:13)_____

Ammatti ensin: (Mark. 6:3)_____

Ammatti myöhemmin: (Matt. 4:23)_____

Purku: Käydään läpi vastaukset. *Mitä opin? Oliko harjoite helppo vai hankala? Tuliko jokin kohta yllätyksenä? Vaikuttiko tämä mielikuvaani Jeesuksesta?*

AJATELLAAN ITSE

Keskustellaan pienryhmissä tai ryhmän kanssa. *Miksi Jeesus on edelleen tärkeä henkilö ihmisille? Jos Jeesus eläisi nyt ihmisten keskuudessa, miten häneen suhtauduttaisiin? Mitä Jeesus merkitsee minun elämässäni? Mitä elokuvia olen nähnyt Jeesuksesta? Mitä olen kuullut Jeesuksesta? Miksi mielikuva Jeesuksesta on niin erilainen eri ihmisten mielestä? Miksi Jeesus ajatellaan parrakkaaksi mieheksi?*

Lähteitä:

<http://www.kotisatama.net/fi/>

Tunnetko tien? –rippikoulun oppikirja, 1988.

JEESUKSEN ELÄMÄ

Tavoite: Nuori tuntee Jeesuksen elämänvaiheet pääpiirteittäin

Tietoisku:

- *Jeesus syntyi juutalaiseen perheeseen n. 6eKr, hänen vanhempiensa nimet olivat Joosef ja Maria. Jeesuksella oli kaksi sisarta ja neljä veljeä.*
- *Joosef oli ammatiltaan rakentaja, Jeesus harjoitti samaa ammattia.*
- *Jeesus oli n. 30, kun Johannes Kastaja kastoi hänet ja Jeesus aloitti julkisen toimintansa*
- *Jeesus kulki opetuslastensa kanssa ympäri maata parantaen sairaita ja opettaen, ja sai itselleen paljon seuraajia.*
- *Pian Jeesus sai kuitenkin vihamiehiä, jotka syyttivät häntä lain rikkomisesta ja Jumalan pilkasta*
- *Kiirastorstaina Jeesus söi viimeistä kertaa yhdessä opetuslastensa kanssa, hänet kavallettiin ja tuomittiin ristiinnaulittavaksi paikassa nimeltä Golgata. Jeesus ristiinnaulittiin pitkäperjantaina.*
- *Evankeliumit ovat puolueellinen kooste Jeesuksen elämästä – sen ovat kirjoittaneet opetuslapset ihmisten kertomusten ja omien näkemysten pohjalta. Jeesus ei ole tiedettävästi kirjoittanut koskaan mitään tekstiä itse.*

Virikkeet:

NSV2015 Pohjalainen uskontunnustus 68 (toimii myös esimerkiksi tunnin loppuun purkuna)

Mitä tiedän Jeesuksen elämästä? Mitä haluaisin tietää? Mitä olen pohtinut ennen Jeesuksen elämästä?

Harjoitteet:

JEESUKSEN FACEBOOK-PROFIILI

Tarvikkeet: Ohjaaja suunnittelee paperille valmiiksi Facebook –profiilin raamit (tai antaa riparilaisten/isosten tehdä sen.)

Ohjeet: Jos Jeesus eläisi nykyään, millainen olisi hänen facebook-profiilinsa? Täydennä Jeesuksen tietoja (missä työskentelee, perhesuhteet, aikajana, elämäntapahumat, tilapäivitykset, kommentit).

Purku: Esitellään tuotokset pienryhmissä. Tuotokset kiinnitetään luokkahuoneen seinälle. **VINKKI!** Nuoret voivat myös työskennellä niin, että yksi pienryhmä ideoi yhdessä profiilin, isosen avustuksella.

JEE SUKSEN ELÄMÄNVAIHEET

Tarvikkeet: Pitkä lanka, pyykkipoikia. Paperia, kyniä, maalaustarvikkeet tai vaha-liidut/tussit

Ohje: Jaetaan nuoret ryhmiin. Jokaisen ryhmän isoselle on jaettu jokin kohta Jeesuksen elämästä, josta heidän pitää tehdä tuotos. Tuotos voi olla vesivärimaalaus, tussipiirros, sarjakuva, mainos tai vastaava. Tuotoksessa pitää lukea tiivistäen, mistä kuva kertoo. Tietoa voi hakea myös netistä puhelimen avulla.

1. Jeesus syntyy Luuk. 2:1-21
2. Jeesus kastetaan Matt. 3: 11-17
3. Jeesuksen toiminta Luuk.5:12-25 ja Luuk 10:25-37
4. Jeesus vangitaan Matt.26:47-67
5. Jeesus tuomitaan: Matt. 27:11-26
6. Jeesus ristiinnaulitaan: Matt.27:32-56
7. Jeesus haudataan: Matt:27:57-66

Purku: Jokainen ryhmä esittelee oman tuotoksen järjestyksessä, ja kiinnittävät sen sitten pyykkipojalla luokan seinälle. **VINKKI!** Voidaan suorittaa myös rastirata-na, jossa isokset näyttelevät kohdat sosiodraamoina (pienet näytelmät, ei sketsejä).

AJATELLAAN ITSE

Pienryhmiin. Isosten johdolla pohditaan: *Mitä opin Jeesuksen elämästä? Mikä oli mielenkiintoista? Mikä herätti fiiliksiä? Miksi Jeesuksen elämän tietäminen voisi olla tärkeää? Mitä jäit pohtimaan?*

Purku: Keskustellaan koko ryhmän kanssa ryhmänvetäjän johdolla.

OPETTAJA JA PARANTAJA, JEESUKSEN VERTAUKSET

Tavoite: Nuori tutustuu Jeesukseen tapaan opettaa, sekä Jeesuksen opetuksiin ja ihmeisiin

Tietoisku:

- *Jeesus opetti vertauksilla Jumalan valtakunnasta*
- *Jeesuksen näkökulmat ja opetukset suututtivat tiettyjä ihmisiä Jeesuksen aikana*
- *Opetukset ja vertaukset kertoivat Jumalan olemuksesta, Jumalan valtakunnasta ja Jeesuksen omasta tehtävästään ja olemuksestaan.*
- *Tunnetuimmat Jeesuksen opetukset ovat vuorisaarna ja vertaukset*

Virikkeet:

Keskustelu: Mitä vertauksia tiedät? Millainen on hyvä opettaja? Mitä "parantaja" tarkoittaa? Mitä Raamatun vertauksia tiedät? Entä Jeesuksen opetuksia? Miksi luulet Jeesuksen opettaneen vertauksilla?

Harjoitteet:

JEESUKSEN VERTAUKSET -SHOW

Ohje: Jaetaan nuoret ryhmiin, jokaisessa ryhmässä on myös isonen. Jokainen ryhmä saa yhden vertauksen, johon he tutustuvat ja jonka esittelevät muille näytellen (isonen näyttelee myös mukana). Sulussa annettu ohjeet, millainen esityksen pitää olla.

Vertaukset:

1. *Laupias samarialainen Luuk. 10:25-37 (Lastenohjelma)*
2. *Tuhlaajapoika Luuk. 15:11-32 (Saippuasarja)*
3. *Eksynyt lammas Luuk. 15:1-7 (Rikosohjelma)*
4. *Armoton palvelija Matt. 18:21-35 (Kauhu)*

5. Palvelijalle uskotut rahat Matt. 25:14-30 (*Uutiset, sisältää haastattelun*)
6. Kylväjä Matt. 13:1-9 (*Luontodokumentti*)

Purku: Jokaisen vertauksen jälkeen pohditaan sitä, mitä vertauksella tarkoitettiin, toimisiko se nykypäivänä ja mitä se tarkoittaa nuoren elämässä.

VUORISAARNAILUA

Ohjeista isokset ennen tuntia toimimaan esileikkijöinä, ja opettelemaan liikkeitä ja sanat ulkoa. Pyydä nuoret seisomaan. Luetaan vuorisaa, esimerkiksi kohta Matt. 5:1-12. Ryhmänvetäjä lähtee lukemaan raamatunkohtaa, pitäen tauon tiettyjen sanojen kohdalla, johon isokset ja rippikoululaiset tekevät liikkeen. Kirjoita sanat varalta taululle, merkitse taukojen kohdat itsellesi tekstiin.

Sanat ja liikkeet:

Jeesus: [kädet ristiin ja sanotaan] Kristus!

Autuaita: [Kädet ylös, hihkaistaan hartaasti] Halleluja!

Taivas: [hypätään]

Jumala: [Lyödään kädet yhteen]

Te: [Polkaistaan jalalla ja huudetaan] minä!

Suuri: [huudetaan] Ohhoh!

Purku: Miltä tuntui? Mitä jäi mieleen? Mitä Jeesus tarkoitti sanoillaan? Mitä tarkoittaa autuas? Ketä Jeesuksen puheet koskee? Oliko tekstissä mielestäsi hyödyllisiä neuvoja, mitä voisit käyttää? Mitä et ymmärtänyt?

AJATELLAAN ITSE

Nuoret jaetaan pienryhmiin, ja keskustellaan isosen johdolla ja lopuksi koko luokan kanssa:

Miksi Jeesus opetti vertauksilla? Mitä Jeesus halusi opettaa? Miksi Jeesuksen opetukset suututtivat joitakin ihmisiä? Onko Jeesuksen opetuksilla ja vertauksilla käyttöä nykypäivänä? Mitkä vertaukset olisivat hyöviä elämänohjeita? Jos Jeesus eläisi nyt ja opettaisi vaik-

ka kaupungin keskustassa vertauksin, miten suhtautuisit? Miten luulet muiden suhtautuvan? Mitä Jeesuksen puheissa oli hyvää, mitä huonoa? Mitä vertausta tai opetusta minä voisin käyttää elämässäni ohjenuorana?

RISTIINNAULITTU JA YLÖSNOUSSUT KRISTUS

Tavoite: Nuori ymmärtää ristiinnaulitsemisen ja ylösnousemisen merkitykset kristinuskolle ja hänelle itselleen.

Harjoitteet:

RISTIN TIE -ELÄYMS

Ohje: Käydään läpi Jeesuksen kuolemaa varjoteatterina. Varjoteatteri rakennetaan siten, että näyttelijät näyttelevät ohuen lakanan takana kirkkaan valon edessä. Isoiset toimivat näyttelijöinä, ryhmänvetäjä oppaana. HUOM! Anna isosten harjoitella etukäteen. Teksti on mukaelma Raamatusta (Matteuksen evankeliumi, luvut 26-28.)

Jeesus vangitaan

Tarvitaan: Rekvisiittaa. Näyttelijät: Jeesus, Juudas, vartijat, pari opetuslasta
Jeesus rukoilee puutarhassa. Opetuslapset ovat nukahtaneet.

Opas: Nautittuaan pääsiäisaterian, Jeesus meni Getsemanen puutarhaan rukoilemaan Jumalaa. Hän pyysi opetuslapsia valvomaan kanssaan, mutta opetuslapset olivat nukahtaneet.

Jeesus: [Lopettaa rukoilun ja menee opetuslasten luokse] Yhäkö te nukutte ja leppäätte? Hetki on tullut. Ihmisen Poika annetaan syntisten käsiin. Nouskaa, nyt me lähdemme! Minun kavaltajani on jo lähellä.

Opas: Jeesuksen vielä puhuessa opetuslapsi Juudas saapui paikalle aseistettujen vartioiden kanssa. Juudas suuteli Jeesusta poskelle, josta vartijat tiesivät tämän olevan Jeesus. Vartijat ottivat hänet kiinni, ja antoivat Juudakselle kolmekymmentä hopearahaa – hinta, joka oli sovittu Jeesuksen kavaltamisesta. Jeesus vietiin pois, ja opetuslapset pakenivat paikalta. [tämän aikana Jeesukselta sidotaan kädet).

Pilatus tuomitsee Jeesuksen kuolemaan

Tarvitaan: Jeesus, Barabbas. Samat vartijat taluttavat Jeesuksen seisomaan Barabbaksen vierelle. Opas tai isonen, joka osaa lukea vaikuttavasti, kertoo ja elehtii seuraavan:

"Jeesus vietiin nyt maaherran eteen.

Tämä kysyi: "Oletko sinä juutalaisten kuningas?"

"Sinä sen sanoit", Jeesus vastasi. Ylipapit ja vanhemmat syyttelivät häntä, mutta Jeesus ei puhunut heille mitään.

"Etkö kuule, kuinka raskaita todisteita he esittävät sinua vastaan?" Pilatus ihmetteli. Mutta Jeesus ei vastannut yhteenkään hänen kysymykseensä. Tämä ihmetytti maaherraa vielä enemmän.

Tapana oli, että maaherra aina juhlien aikana päästi vapaaksi yhden vangin, jonka väkijoukko sai valita. Vankien joukossa oli nyt Barabbas- niminen kuuluisa mies.

Ihmiset kokoontuivat väkijoukoksi Pilatuksen luo ja silloin Pilatus kysyi:

"Kumman haluatte? Vapautanko Barabbaksen [osoittaa hitaasti Barabbasta] vai Jeesuksen, jota sanotaan Kristukseksi?"

Pilatus istui tuomaristuimellaan, ja hän sai vaimoltaan sanan: "Älä tee mitään sille pyhälle miehelle. Näin hänestä viime yönä pahaa unta."

"Me haluamme Barabbaksen!" Väkijoukko huusi. Ylipapit ja vanhimmat yllyttivät heitä. "Vapauta Barabbas!"

Maaherra kysyi nyt: "Kumman näistä kahdesta haluatte? Kumman päästän vapaaksi?"

Väki vastasi edelleen: "Barabbaksen!"

Pilatus kysyi: "Mitä minä sitten teen Jeesukselle, jota sanotaan Kristukseksi?"

Kaikki vastasivat: "Ristiinnaulittakoon!" Se oli yksi julmimpia tuomioita, joita langetettiin vain pahimmille rikollisille.

"Mitä paha hän on tehnyt?" kysyi Pilatus, joka tiesi, että Jeesus oli pelkästä kauteudesta jätetty hänen käsiinsä.. Mutta väkijoukko vain huusivat entistä raivoisammin: "Ristiinnaulittakoon!"

Pilatus näki, ettei mitään ollut tehtävissä. Meteli yhä paheni; "Vapauta Barabbas! Ristiinnaulitse Jeesus!", hän otti vettä, pesi kätensä väkijoukon nähden ja sanoi: "Minä olen syytön tämän miehen vereen. Tämä on teidän asianne."

Kaikki huusivat yhteen ääneen: "Hänen verensä saa tulla meidän ja meidän lastemme päälle!"

Pilatus antoi heille myöten ja vapautti Barabbaksen [siteet avataan ja Barabbas kävelee pois], mutta Jeesuksen hän ruoskitti ja luovutti ristiinnaulittavaksi. [Jeesus ruoskitaan ja raahataan pois, suoritetaan varjoteatterina lakanan takana, näyttelijät ovat lakanan ja kirkkaan lampun välissä. Samat vartijat kuin ensimmäisellä rastilla ruoskivat ja raahaavat Jeesuksen pois]

Jeesus ja risti

Tarvitaan: Iso, puinen risti (askarreltu esim. pitkistä laudoista). Vasara ja nauvoja.

Opas: [siirrytään viereiseen tilaan tai ulos, missä risti on] Jeesus tuomittiin naulittavaksi ristiin. Ristiinnaulinta oli aikanaan erittäin julma tapa laittaa kuolemantuomio täytäntöön, sillä uhri ei kuollut heti. Ihminen saattoi riippua ristillä päiviä-kausia, ja yleensä kuolinsyy oli verenhukka tai tukehtuminen, joka johtui rintakehän huonosta asennosta. Jeesuksen kuolema tulisi olemaan hidas ja tuskallinen. Tämä oli tapa, jolla väkijoukko halusi häntä kohdella.

[Jokainen saa käydä lyömässä naulan ristiin, taustalla soi rauhallinen musiikki].
 Jeesukselle puettiin punainen viitta ja orjantappurakruunu, häntä lyötiin kepillä ja pilkattiin. "Ole tervehditty, juutalaisten kuningas!" he huusivat, ja sylkivät Jeesuksen päälle. Viitta riisuttiin, mutta kruunu jätettiin. Simon niminen mies pakotettiin kantamaan Jeesuksen ristiä. [Kannetaan risti yhdessä seuraavalle rastille]

Ristiinnaulitseminen

Tarvitaan: Krusifiksi, jonka ympärillä on kynttilöitä. Muuten pimeää. Kangas, jota saa repiä. Opas palaa ryhmän kanssa varjoteatteritilaan, missä lakanan eteen on laitettu pöytä ja krusifiksi. Lakanan takana oleva valo on sammutettu.

Opas: Golgata eli Pääkallopaikka oli sen paikan nimi, jossa Jeesus ristiinnaulittiin. Vartijat jäivät istumaan ja vartioimaan, odottamaan Jeesuksen kuolemaa. Ohikulkijat pilkkasivat häntä – samoin hänen kanssaan samaan aikaan ristiinnaulitut rosvot, yksi hänen oikealla ja yksi vasemmalla puolella. Jeesuksen yläpuolelle oli naulittu kyltti, joka kertoi hänen rikoksensa syyn: Tämä on Jeesus, juutalaisten kuningas.

Kuudennen tunnin kohdalla pimeys laskeutui maan ylle. Se kesti aina yhdeksänteen tuntiin saakka. Jeesus huusi: "Eeli, Eeli, lama sabaktani?" Se merkitsee: Jumalani, Jumalani, miksi hylkäsit minut?

Jeesus huusi uudelleen, ja veltostui. Näin Jeesus kuoli ristille.

[Hetken hiljaisuus. Piilossa oleva isonen repäisee jonkun pienen kankaanpalan kahtia, repäisyäni on tärkeä].

Opas: Sillä hetkellä temppelin väliverho repesi kahtia, ylhäältä alas asti. Maa vavahteli, kalliit halkeilivat. Kun sadanpäällikkö ja miehet, jotka hänen kanssaan vartioivat Jeesusta, näkivät maan vavahtelun ja kaiken, mitä tapahtui, he pelästivät suunniltaan ja sanoivat: "Tämä oli todella Jumalan Poika!"

[Lauletaan virsi "Vieraalla maalla kaukana"]

Jeesuksen haudalla

Tarvitaan: Varjoteatteri. Enkeli, kaksi naista, lakana jonka takana esittää.

Opas: Seuraavana päivänä, sapatin valmistuspäivän mentyä, ylipapit ja fariseukset lähtivät yhdessä Pilatuksen luo. He sanoivat: "Kunnioitettu maaherra, meille tuli mieleen, että eläessään tuo villitsijä sanoi: 'Kolmen päivän kuluttua nousen kuolleista.' Käske siis vartioida hautaa tarkoin kolmanteen päivään asti, etteivät hänen opetuslapsensa pääse varastamaan häntä ja sanomaan ihmisille: 'Hän on noussut kuolleista.' Viimeinen villitys olisi silloin ensimmäistä pahempi." Pilatus antoi luvan asettaa vartijat, ja hauta sinetöitiin raskaalla kivellä.

[Näyttelijät tulevat kuvioihin]

Sapatin päätyttyä, viikon ensimmäisen päivän koittaessa, tulivat Magdalan Maria ja se toinen Maria katsomaan hautaa. Äkkiä maa alkoi vavahdella ja järjestä, sillä Herran enkeli laskeutui taivaasta. Hän tuli haudalle, vieritti kiven pois ja istuutui sille. Vartijat pelästyivät häntä niin, että alkoivat vapista ja kaatuivat maahan kuin kuolleet.

Enkeli kääntyi naisten puoleen ja sanoi:

"Älkää te pelätkö. Minä tiedän, että te etsitte ristiinnaulittua Jeesusta. Ei hän ole täällä, hän on noussut kuolleista, niin kuin itse sanoi. Tulkaa katsomaan, tuossa on paikka, jossa hän makasi. Menkää kiireesti sanomaan hänen opetuslapsilleen: 'Hän on noussut kuolleista. Hän menee teidän edellänne Galileaan, siellä te näette hänet.' Tämä oli minun sanomani teille."

Naiset lähtivät heti haudalta, yhtäikaa peloissaan ja riemuissaan, ja riensivät viemään sanaa Jeesuksen opetuslapsille.

[Lauletaan: NSV 2015 Hän ei ole enää täällä, 49]

Purku: Mitä tapahtui? Mikä jäi mieleen? Mikä yllätti? Mitä ajatuksia herätti? Jeesuksen kärsimys kertoo Jumalan rakkaudesta ihmisiin. Jeesus lunasti meidät vapaiksi

kuolemalla syntiemme tähden. Nämä pitkäperjantain tapahtumat ovat kristinuskossa suuri ja tärkeä tapahtuma. Lopuksi rukoillaan yhdessä "Isä meidän" –rukous.

PYHÄ HENKI

Tavoite: Nuori ymmärtää, mikä Pyhä Henki on ja miksi hän on olemassa.

Tietoisku:

- *Pyhällä hengellä on monia symboleita: esimerkiksi tuuli, liekki ja kyyhky ovat yksiä yleisimpiä*
- *Pyhä Henki on osa Jumalan persoonaa*
- *Pyhä Henki vaikuttaa kaikissa meissä – se jatkaa Jumalan luomistyötä maailmassa ja ihmisten elämässä*
- *Usko on Pyhän Hengen lahja, ja Pyhä Henki ylläpitää sitä.*

Virikkeet:

Etsitään Raamatusta (Joh. 3:3-8; Joh 14:16-17, 26; Joh.16:7-16) virsikirjasta (125, 135:5, 484), uskontunnuksesta ja katekismuksesta vastauksia seuraavaan: Kuka Pyhä Henki on? Mitä hän tekee? Miksi hän on olemassa ja miksi hän tekee? Nuori kirjoittaa post-it –lapulle ja vie sen taululle.

Virsi 454, Liekkejä on monta

Harjoitteet:

ALTTARITAUULUT

Tarvikkeet: Mahdollisimman paljon askartelutarvikkeita.

Ohje: Askarrellaan alttaritauluja, joiden aiheena on Pyhä Henki. Inspiraatiota voi hakea virsistä, NSV:stä, Raamatusta, netistä.. Raamatunkohtia voi katsoa virikeharjoituksesta.

Purku: Esitellään tuotos. Alttaritauluja voi hyödyntää esimerkiksi iltahartaudessa (muista kertoa tämä nuorille etukäteen).

ARMOLAHJUKSET

Tarvikkeet: Raamattu

Ohje: Luetaan 1 Kor. 12:1-11. Jaetaan armolahjat ryhmien työstettäväksi – jokainen ryhmä pohtii isosen johdolla, mistä armolahjassa on kyse, ja kuinka kyseinen armolahja voisi näkyä nykyaikana ihmisessä.

Armolahjat: *Kyky jakaa viisautta, kyky jakaa tietoa, uskon voiman, parantamisen lahjan, voima tehdä ihmeitä, profetoimisen lahjan, kyöyn erottaa eri henget toisistaan, kielillä puhumisen lahjan, kyöyn tulkita tällaista puhetta.*

Purku: *Mikä on mielestäsi hyödyllisin armolahja? Jos saisit valita, minkä itse ottaisit? Mikä on mielestäsi vähiten kiinnostava armolahja? Perustele vastauksesi. Käydään yhdessä läpi ryhmänvetäjän kanssa.*

HENGEN HEDELMÄT

Tarvikkeet: Askartelutarvikkeet.

Ohje: Ohjaaja askarteleo etukäteen puun, joka kiinnitetään luokan seinälle. Lue Gal. 5:22. Nuoret askarteleoat jokainen hedelmän, johon kirjoittavat itselleen yhden tai useamman ”Hengen hedelmän”, joka on itselle tärkein. Hedelmät liimaataan puuhun.

Purku: *Mitä hyötyä Hengen hedelmistä on ihmiselle? Onko joku niistä parempi kuin toinen? Miksi valitsit ”oman hedelmäsi?” Onko ihmisen pakko valita vain yksi, voiko jollakulla olla kaikki hedelmät hallussaan? Mitkä asiat nykyään estäisivät ihmisiä saavuttamasta Hengen hedelmiä haltuunsa, mikä auttaisi?*

AJATELLAAN ITSE

Pienryhmiin. *Mitä opin? Mitä oli hankala ymmärtää? Mikä jäi askarruttamaan? Mikä jäi vahvasti mieleen? Mikä tuli yllätyksenä? Voiko Pyhä Henki näkyä minun elämässäni? Entä kaverin? Mistä tietää, että Pyhä Henki vaikuttaa minussa?* Lauletaan lopuksi Virsi 484 Totuuden henki.

USKO JA RUKOUS

Tavoite: Nuori tietää uskon ja rukouksen merkityksen.

Virikkeet:

Isokset esittävät Isä Meidän- hartauden. Alkuperäinen versio Oma Ripari-kirjasta. Rukoilija rukoilee kynttilän edessä, toinen on piilossa niin, että vain ääni kuuluu. Tärkeää on rauhallinen puhetahti.

”Isä meidän, joka olet Taivaissa..”

Niin?

Älä keskeytä mua, mä rukoilen!

Mutta sinä puhut minulle.

Puhun sulle? En mä puhunut sulle, mä vaan rukoilin: Isä meidän, joka olet taivaissa

Katso, nyt sinä teit sen taas.

Mitä mä muka tein?

Puhuit minulle. Sanoit: ”Isä meidän, joka olet Taivaissa.” Tässä olen, mitä haluat?

Mutta en mä tarkottanut mitään! Kato, mä vaan lausuin päivän rukouksen. Mä lausun aina Isä Meidän. Sen jälkeen tuntuu aina, että olis täyttänyt velvollisuutensa.

Ymmärrän. Jatka vain.

”Pyhitetty olkoon Sinun nimesi”

Pysähdy. Mitä oikein tarkoitat sillä?

Se tarkoittaa.. se tarkoittaa.. En mä vaan tiedä, mitä se tarkoittaa. Onks sillä niin suurta väliäkään, sehän on vaan rukousta... mitä se muuten tarkoittaa?

Se tarkoittaa kunnioitettu, pyhä, ihmeellinen.

Kuulostaa tosi hienolta, mutta en mä siltikään ymmärrä, mitä pyhitetty oikeastaan tarkoittaa. –
”Tulkoon sinun valtakuntasi, tapahtukoon sinun tahtosi myös maan päällä niin kuin taivaassa.”

Tarkoitatko todella sitä?

No tietenkin, miten niin?

Mitä aiot tehdä sen suhteen?

Tehdä? Ai mä vai? En kai mitään. Musta tuntuu vaan, että olis hyvä, jos sulla olisi jutut hallinnassa täällä alhaalla niin kuin siellä ylhäälläkin.

Saanko hallita sinun elämäsi?

Mähän käyn kirkossa!

En minä sitä kysynyt. Mitä sanot kateudesta, katkeruudesta, haluistasi. Sinähän tiedät, että sinulla on näissä asioissa ongelmia: miten muuten käytät rahaa – vain omaksi hyväksesi. Mitä voidaan sanoa niistä lehdistä, joita luet ja huonoista elokuvista, mitä katselet, entä muista vääristä tavoistasi?

Lakkaa arvostelemasta mua. Mä olen ihan yhtä hyvä kuin kaikki muutkin, jotka käy kirkossa.

Anteeksi, luulin, että rukoilet, että minun tahtoni tapahtuisi. Jotta se tapahtuisi, sen täytyy alkaa niistä, jotka sitä pyytävät. Sinusta!

OK, mä luovutan. Mulla on paljon sellaisia tapoja, joista mä olen riippuvainen. Mä en oo tullu ajatelleeksi sitä aikasemmin. Oikeestaan, mä haluaisin tulla todella vapaaksi.

Hyvä, nyt pääsemme eteenpäin. Teemme yhteistyötä, sinä ja minä.

Kuule nyt, herra. Mun täytyy päästä loppuun. Tää vie paljon enemmän aikaa ku tavallisesti. "Anna meille tänä päivänä, meidän jokapäiväinen leipämme."

Voisit jättää leivän pois, ettei sinulle tule paino-ongelmia.

Hei lopeta jo! Mä oon rukoilemassa ja sä tuppaudut mun elämäni ja muistutat mua mun ongelmista!

Rukous on vaarallista. Se voi päättyä siihen, että sinä muutut. Sitä minä yritän saada sinut ymmärtämään. Sinä puhut minulle ja tässä minä olen. Nyt on liian myöhäistä lopettaa. Olen kiinnostunut rukouksesi jatkosta.... (HILJAISUUS).. Jatka!

En uskalla.

Mitä et uskalla?

Tiedän, mitä sä tuut sanomaan.

Kokeile!

"Anna meille meidän syntimme anteeksi, niin kuin mekin anteeksi annamme niille, jotka ovat meitä vastaan rikkoneet."

Mitä sanot tuosta?

Mä arvasin sen. Mä tiesin, että otat sen tyypin esille. Sä tiedät, et se puhu musta pahaa eikä maksanut niitä rahoja takasin, jotka mä sille lainasin. Saan varmasti kostaa!

Mutta rukouksesi! Mitä sinä oikein rukoilit?

En mä tarkottanut sitä.

Olet ainakin rehellinen. Mutta ei ole oikein eikä edes hyvä kantaa kaikkea tuota vihaa sisällään, vai kuinka?

Ei, mutta mä tuun voimaan paljon paremmin heti, ku oon kostanut. Mä oon suunnitellu jo kaiken. Se tyyppi tulee katumaan sitä, mitä se mulle teki.

Et tule voimaan paremmin. Ajattele, kuinka onneton olet jo nyt: minä voin muuttaa tämän kaiken.

Voitko? Miten?

Anna Tuomolle anteeksi, niin minä annan anteeksi sinulle. Silloin viha ja synti ovat Tuomon ongelma eikä sinun. Saatat menettää rahaa, mutta saat rauhan sydämeesi.

Olet oikeessa. Mä haluaisin, et mun asiat ois kunnossa. Mä annan Tuomolle anteeksi. Auta sitä löytämään sut, herra. Sillä täytyy olla vaikeeta, kun se tekee tällasta.

Katso nyt! Ihmeellistä! Miltä nyt tuntuu?

Hmm.. Ei ollenkaan huonolta. Itse asiassa tuntuu tosi hyvältä. Tänä iltana mä voin mennä rauhassa nukkumaan pitkästä aikaa!

Et lopettanut vielä rukoustasi. Jatka.

”Äläkä saata meitä kiusaukseen, vaan päästä meidät pahasta.”

Hyvä! Lupaen tehdä sen, kunhan et itse mene tilanteisiin, joissa joudut kiusaukseen.

Mitä sä tarkoitat?

Älä anna ystäväiesi vetää sinua mukaan väärin asioihin. Älä petkuta pienissäkään asioissa.

Mä en tajuu.

Kyllä ymmärrät. Olet tehnyt sen monta kertaa. Kun joudut vaikeaan tilanteeseen, teet jotain väärin, tulet juosten luokseni ja sanot: herra, auta mut ulos tästä sotkusta, niin lupaan, etten koskaan enää tee niin! Tuntuuko tutulta? Muistatko?

Muistan... mua hävettää, herra.

Minkä kerran muistat?

Kun mä olin väärentäny isän nimmarin koepaperiin, niin mä lupasin, et mä en tee sitä enää ikinä, jos mä en jäis kiinni.

Et pitänyt lupaustasi?

Sori. Mä luulin, että se riittää, kun rukoilee. Mä en odottanut, että sä vastaat tällä tavoin. Sä olet näyttänyt mulle kaikki pahat tekoni. Anna kaikki anteeksi, Herra! Muuta mun elämäni suunta!

Minä kuolin sinunkin puolestasi, kannoin kaikki sinun syntisi. Saat uskoa, että ne on annettu anteeksi. Jatka rukoustasi.

”Sillä sinun on valtakunta, ja voima ja kunnia, iankaikkisesti. Aameen.”

Tiedätkö, mikä todella antaa minulle kunnian ja tekee minut iloiseksi?

En, mut mä tahtosin tietää. Mä haluan elää tahtosi mukaan, että voisit iloita minusta. Nyt mä ta-
juun, mitä sun seuraamises merkitsee.

Vastasit juuri kysymykseeni.

Miten niin?

Minulle antaa kunnian se, että sellaiset ihmiset kuin sinä todella rakastavat ja seuraavat minua. Raamatussa minä lupaan: joka syntinsä tunnustaa ja hylkää, se saa armon, ja kaikille niille, jotka ottavat minut vastaan omaksi vapahtajakseen, minä annan voiman tulla Jumalan lapsiksi, niille, jotka uskovat minun nimeni.

Kiitos Jumala.

Harjoitteet:

RASTIRATA

Jaetaan nuoret kolmeen ryhmään, jossa on mukana isosiakin. Kukin työntekijä ottaa Ihan Sama! –kirjan sivulta 284 yhden aiheen itselleen, josta puhuu noin 15 minuuttia. Ryhmät vaihtavat sitten seuraavaan tilaan. Varaa liikkumisaikaa noin viisi minuuttia. Alle koottuna vinkkejä kirjan tekstin tueksi, mistä puhua.

1. Kohta – Lapsen usko

Kerro lapsen uskosta. Lapsi uskoo hyvin konkreettisesti: Taivaan Isä on termi, mitä yleensä käytetään, koska ”taivas” edustaa paikkaa, jossa joku on ja ”Isä” turvallista henkilöä. Lapset ajattelevat Jumalan olevan yleensä jou-
lupukkimainen mies pilven päällä. Laulakaa ”Lapsuuden usko” NSV 2015, 27.

2. Kohta – Uskonelämän hoitaminen

Kerro, miten omaa uskoa voi hoitaa, erityisesti nuorten kohdalla. Kirkossa käynti ja rukoulu ovat hyviä esimerkkejä, myös hiljentyminen, Raamatun lukeminen ja hengellisen musiikki ovat hyviä tapoja. Pohtikaa, mitä usko tarkoittaa nuorten elämässä, voivatko nuoret uskoa Jumalaan?

3. Kohta - Rukous

Pohtikaa rukouksen eri muotoja, mitä Ihan Sama!-kirjan sivulla 285 on listattu. Pelkkä kynttilän sytyttäminen voi olla myös rukous. Selitä esirukous viimeisenä. Jaa jokaiselle lappu, johon jokainen voi kirjoittaa nimettömästi esirukouspyyntöjä. Kerro, että pyynnöistä muodostetaan esirukous konfirmaatioon.

Purku: Palataan yhteiseen tilaan. Kirjoitetaan aine otsikolla "Mitä opin". Pituus noin puoli sivua. Palautetaan ohjaajille.

KASTE

Tavoite: Nuori ymmärtää kasteen merkityksen ja oppii tuntemaan kastekäytännöt

Tietoisku:

- *Kaste on ehtoollisen ohella sakramentti. Sakramentti tarkoittaa kirkon pyhää toimintusta, jonka Jeesus on asettanut*
- *Kaste ja ehtoollinen välittävät ihmisille Jumalan voimaa ja rakkautta*
- *Kaste- ja lähetyskäskyssä Jeesus käski oppilaitaan kastaa kaikki kansat (Matt. 28:18–20)*
- *Kasteessa ihminen otetaan Jumalan lapseksi ja seurakunnan jäseneksi, lapsi saa ristinmerkin otsaansa joka piirretään vedellä*
- *Lapsi saa kasteessa kummeja, jotka tukevat hänen kristillistä kasvatustaan konfirmaatioon asti, jolloin lapsi ottaa itse vastuun omasta uskonelämästään*
- *Kasteen tärkeitä välineitä ovat kastemalja ja kastekynttilä*
- *Lapsen voi kastaa joko kirkossa tai kotona*
- *Myös aikuisiällä voi ottaa kasteen*

Virikkeet:

Kanttori soittaa kastevirsiä, esimerkiksi: 135 (Jumala loi), 218 (Tuomme luokse Jeesuksen), 468 (Syliisi hellään sulje), 490 (Mä silmät luon ylös taivaaseen), 492 (Ystävä sä lapsien), 499 (Jumalan kämmenellä), 503 (Taivaan Isä suojan antaa), 517 (Herra kädelläsi). Kanttori voi halutessaan kertoa jotain virsistä.

Pienryhmissä keskustelu isosen johdolla: Mitä tiedän omasta kasteestani? Mitä tiedän kasteesta? Mikä on kummin tehtävä? Voiko kummi olla kirkosta eronnut? Mitä tiedän omasta nimestäni? Mitkä ovat kasteen "välineitä"? Miten kastevedestä tulee Pyhää vettä? Jos olet joskus ollut kastejuhlassa, mitä muistat tilaisuudesta? Miksi lapsella on kastemekko, ja millainen se on? Kysymykset käydään läpi ohjaajan johdolla.

Harjoitteet:

KASTE- JA LÄHETYSKÄSKY

Tarvikkeet: Raamattu, paperia, kyniä

Ohjeet: Lukee ryhmissä vuorotellen ääneen Matt. 28:18–20. Miettikää yhdessä, mitä se tarkoittaa. Muotoilkaa Raamatunkohta niin, että se sopisi nykyaikaan.

Purku: Jokainen saa esittää oman lauseensa.

JÄRJESTETÄÄN KASTE!

Tarvikkeet: Kastemaljaksi sopiva malja, kastekeynttilä, nukkevauva, roolivaatteita

Ohje: Jaetaan nuoret ryhmiin. Järjestetään yhdessä kaste niin, että kukin ryhmä hoitaa oman osuutensa. **Osallistetaan kaikki työntekijät** neuvomaan ryhmiä: pappi ottaa vastuulleen esimerkiksi pappi- ja suntioryhmän hoitamisen, kanttori kanttoriryhmän, nuorisotyönohjaaja perhe- ja rukousryhmän. Alustukseen kannattaa varata noin 15min, jossa ohjaaja kertoo, mitä kukin ryhmä tekee ja mistä on kyse, valmisteluihin noin 30min ja itse tapahtumaan noin 20min. Joskus ryhmät tarvitsevat pitemmän ajan, eikä haittaa vaikka oppitunnin välissä pidettäisiin tauko, kun valmistelut on tehty.

1. **Pappiryhmä.** Ryhmä hoitaa kaiken, mitä pappi tekisi kasteessa. Jokainen saa tehdä jotain.
2. **Suntioryhmä.** Järjestele tilan sopivaksi. Laittaa pöydän kuntoon ja koristelee sen, hankkii maljan ja keynttilän ja tuolit.
3. **Kanttoriryhmä.** Valitsee virret yhdessä kanttorin kanssa, säestää ja toimii esilaulajina.

4. **Perheryhmä.** Jakaa roolit, kuka on äiti, isä, kummi, sisko. Päättää lapsen nimen ja ilmoittaa sen pappiryhmälle. Voi pukeutua roolivaatteisiin.
5. **Rukousryhmä.** Kirjoittaa ja lukee esirukouksen.

Jos ryhmiä on enemmän, voi esimerkiksi kanttoriryhmänä toimia useampi ryhmä. Myös raamatturyhmä on mahdollinen, joka lukee Raamatun tekstit.

Purku: Ryhmät asettautuvat omille paikoilleen (pappiryhmä eteen, perhe kaste-pöydän luo, kanttorit yhteen kasaan ja rukousryhmä yhteen). Suoritetaan yhdessä kastejumalanpalvelus jumalanpalveluskaavan mukaan. Siirrytään pullakahveille. (Tämä harjoite toimii Kiimingin seurakunnan prosessirippikouluissa).

ALANSA AMMATTILAISET ÄÄNESSÄ

Miltä kaste vaikuttaa ammattilaisen silmin? Pappi pääsee ääneen. Pappi voi kertoa kastekäytännöistä, kasteista joissa hän on käynyt, kastetilaisuudesta joka jäi mieleen, miten kastetilaisuus sovitaan yms. käytännön asiat. Kanttori ja nuorisotyönohjaaja voivat kertoa myös omista kokemuksistaan, varsinkin jos omia lapsia on kastettu tai kaste kummin näkökulmasta. Kanttori voi esitellä yleisimpiä kaste-virsiä ja soittaa niistä pätkiä. Osallistakaa isosetkin, jos he ovat olleet osallisena kasteessa tai ovat kummeja. Vastailkaa työntekijätiiminä nuorten kysymyksiin.

ITSE OPETTAJANA

Isosen johdolla nuoret saavat itse opettaa toisiaan. Jaetaan ryhmille aihe, josta he saavat pitää noin kymmenen minuutin esitelmän luokalle. Nuoret voivat etsiä tietoa älypuhelimesta, Raamatusta tai työntekijöitä haastatteleamalla. Aiheita voi olla esimerkiksi seuraavat:

1. **Jeesuksen kaste.** Mitä tapahtui? Lukekaa kertomus Raamatusta. Kuka oli Johannes Kastaja? Mikä on kasteen hengellinen sanoma?

2. **Kasterituaalit.** Apukysymyksiä: Miten kaste etenee? Milloin pitää nousta seisomaan ja milloin tehdä mitäkin? Voiko kastaa muualla kuin kirkossa? Mitä kastemaljalla ja -kynttilällä on merkitystä? Miksi ylipäätään kasteetaan? Mikä on tärkein osa kasteessa? Minkä ikäisenä kaste tapahtuu?
3. **Kastekäytännöt.** Kuinka kaste järjestetään? Mitä täytyy huomioida? Miten asiat etenevät työntekijän näkökulmasta? Haastatelkaa pappia.
4. **Kastekummit.** Miksi lapsi saa kasteessa kummit? Pitääkö kummin kuulua kirkkoon? Voiko ortodoksisukulainen toimia kummina? Kuka voi toimia kummina? Mikä on sylikummi?
5. **Kastemusiikki.** Millaisia virsiä soitetaan kasteessa? Mitä erikoista on kastevirsiensä sanoituksessa, että ne sopivat juuri kasteeseen? Mitä yleisemmin valitaan? Kuka valitsee kastemusiikin? Täytyykö virsiä soittaa aina uruilla? Haastatelkaa kanttoria. Esittäkää muutama virsi, jota lauletaan yhdessä.
6. **Kastekokemukset.** Haastatelkaa työntekijöitä ja isosia ja toisia leiriläisiä. Mitä muistoja omasta kasteesta? Millainen kokemus kaste oli? Ottakaa eri näkökulmia (kummin näkökulma, sisaren, vanhemman, sukulaisen...) mitä löydätte.

Purku: Ryhmät saavat esittää tuotoksensa. Käydään läpi ohjaajan johdolla. Ohjaaja voi kommentoida välillä tuotoksia, jos hänellä on täydennettävää.

EHTOOLLINEN

Oppitunnin suunnitellut yhteisöpedagogiopiskelija Maarit Leppimaa Centria ammattikorkeakoulusta vuonna 2014.

Huom! Hyödynnä isosia tälläkin tunnilla. Isokset voivat ohjastaa nuoret istumaan ja istua heidän keskelleen siroteltuna, jotta rauha säilyy oppitunnilla ja ohjaaja voi keskittyä vetämään tuntia ja lukemaan kuunnelmaa. Muista jälleen ohjeistaa isokset etukäteen.

Tavoitteet: Nuori ymmärtää että..

- ehtoollista vietetään Kristuksen muistoksi ja Kristus on läsnä ehtoollisella
- ehtoollinen on pyhä ateria, jossa leivän ja viinin kautta saamme vastaanottaa Jeesuksen Kristuksen
- ehtoollinen on Jumalan juhla-ateria meille ja jo poisnukkuneille, siten yhteyden ateria
- ehtoolliselle saa tulla jokainen, joka tarvitsee Kristusta ja ehtoollisella saa synnit anteeksi
- millä ehdoin lapsi saa käydä ehtoollisella

Opetustilan järjestely: Tilasta tehdään rauhallinen ja rento. Nuoret istuvat tai maakoilevat patjoilla, tyynyillä, matoilla ja vilteillä, jotka asetellaan rinkiin. Lisänä tilassa on kynttilöitä ja koristeita. Yhdelle paikalle laitetaan Jeesuksen kuva.

Tarvittavat välineet ja materiaalit: Patjoja, vilttejä, tyynyjä, mattoja. Jeesuksen kuva. Kynttilöitä+tulta. Rauhallista musiikkia (joka soi koko ajan taustalla). Mukeja, lautasia, servettejä, jotain syömistä ja juomista (esim. mehua, hedelmiä, vaaleaa ja tummaa leipää; ringin keskellä), paperia, värikyniä. Laulun sanat. Raamattu ja katekismus, virsikirja.

Orienteatio/motivointi: Taustalle soimaan rauhallista musiikkia (esim. israelilaista musiikkia). Nuoria pyydetään etukäteen pesemään kätensä, kun tulevat luokkaan. Ohjaaja on ovella vastaanottamassa oppilaita, kätellen tai halaten jokaisen, joka tulee. Pyydä nuoria istumaan lattialle mukavaan asentoon.

Kerro: Meillä on täällä tunnilla kunniavieraskin jo paikalla (viittaa Jeesuksen kuvaan). Lisäksi meillä on tässä lattialla pientä purtavaa, jota voimme nauttia tässä tunnin yhteydessä. Lauletaan ensin yhdessä ruokarukous.

ME SYÖMME LEIPÄÄ ELÄMÄN yhteislauluna.

Kerro: Olkaa hyvä, ottakaa tarjottavia, ja nauttikaa keskustelun lomassa ihan vapaasti niitä.

Virikkeistäviä kysymyksiä:

Suomessa me aterioidaan aika usein yhdessä. Mikä merkitys on perheen yhteisellä aterialla? Yhdessäolo, kuulumiset.. jne.

Mitä sellaisia juhlatilaisuuksia on, joissa syödään yhdessä? Häät, kastejuhlat, hautajaiset, synttärit jne.

Kerro: Raamatussakin syödään paljon yhdessä. Jeesus ja opetuslapset söivät useinkin yhdessä yhteisen aterian, mutta pääsiäisenä kiirastorstaina nautittu ateria ei ollutkaan ihan tavallinen pääsiäisjuhla-ateria, vaan ateria sai uuden merkityksen. **Osaako joku sanoa, millä nimellä kutsutaan Jeesuksen siunaamaa ateriaa?** Ehtoollinen.

Sakramentteja (=kirkon pyhä toimitus) meillä on kaksi; toinen on kaste ja toinen ehtoollinen. Sakramenteissa Jumalan sana liittyy aineeseen. **Mikä aine tämä on kasteessa?** Vesi

Ehtoollisessa on myös aine mukana, eli mitkä? Leipä ja viini

Jumalan sanaa kuullaan Raamatussa ja saarnassa, sekä ehtoollisen asetussanoissa. Sanan me kuulemme korvillamme, ja leivän ja viinin nautimme haistellen, maistellen ja sisäistäen. Leipä ja viini eivät itsessään ole mikään maaginen juttu, mutta

yhdistettynä Jumalan sanaan, ne muodostavat sakramentin: Jeesus Kristus on leipä ja viini.

Ensimmäinen ehtoollinen nautittiin kiirastorstaina, se oli pääsiäisateria, minkä opetuslapset olivat valmistaneet. Sillä aterialla Jeesus antoi meille ehtoollisen pyhäksi ateriaksi.

Mitä eroa on ehtoollisella ja tavallisella juhla-aterialla? Miksi tämä meidän ateriamme ei ole ehtoollinen? Ehtoollisella ei ole tarkoitus saada vatsantäytettä, vaan ruumiin ja sielun täytettä.

Kuka voi osallistua? Saako lapset?

Jokainen kirkon konfirmoitu jäsen – myös ei-jäsen, joka on sairaana/hätätilassa ja käsittää ehtoollisen merkityksen. Kastettu lapsi saa myös, jolle on opetettu ehtoollisen merkitystä, yhdessä vanhempien tai muun läheisen aikuisen kanssa (lapsi voidaan myös siunata, päätöksen tekee aikuinen). Rippikoululainen opettajansa kanssa.

Miksi ehtoollista kutsutaan pyhäksi ateriaksi? Lue katekismuksen sivulta 90.

Ehtoollinen on ateria, jossa Jeesus on meidän kanssamme, jossa Kristuksen ruumis ja veri ovat todellisesti läsnä pyhitetyssä leivässä ja viinissä.

Miksi ehtoollista kutsutaan lahjaksi?

Katekismus s. 92. Ehtoollisen jakamisen sanat ”sinun puolestasi annettu, sinun puolestasi vuodatettu” eivät edellytä osaamista tai tietämistä, sillä kyseessä on Jumalan teko ja lahja. Lisäksi me saamme syntimme anteeksi, ja se jos mikä on suuri lahja.

Mikä on ehtoollisen merkitys meille?

Katekismus s. 94.

[Luetaan kuunnelma]

Mieti hetki. **Mitä sinä olet tehnyt muiden puolesta? Mitä sinun puolestasi on tehty?**

Luetaan Room. 5:6-11, mitä Jeesus teki meidän puolestamme.

6 Meistä ei ollut itseämme auttamaan, mutta Kristus kuoli jumalattomien puolesta, kun aika koitti. 7 Tuskin kukaan haluaa kuolla edes nuhteettoman ihmisen puolesta; hyvän ihmisen puolesta joku ehkä on valmis antamaan henkensä. 8 Mutta Jumala osoittaa rakkautensa meitä kohtaan siinä, että Kristus kuoli meidän puolestamme, kun vielä olimme syntisiä. 9 Kun hän nyt on vuodattamalla verensä tehnyt meidät vanhurskaiksi, hän vielä paljon varmemmin pelastaa meidät tulevalta vihalta. 10 Jos kerran Jumalan Pojan kuolema sovitti meidät Jumalan kanssa, kun olimme hänen vihollisiaan, paljon varmemmin on Jumalan Pojan elämä pelastava meidät nyt, kun sovinto on tehty. 11 Eikä siinä vielä kaikki. Me saamme myös riemuja Jumalastamme, kun nyt olemme vastaanottaneet Herramme Jeesuksen Kristuksen valmistaman sovituksen.

Eli vaikka kukaan ei olisikaan tehnyt sinun puolestasi koskaan mitään, muista tämä: Jeesus on antanut ruumiinsa ja verensä sinun puolestasi. Siitä ehtoollinen meitä muistuttaa.

Purku: Illalla jokainen lukee ehtoollisen asetussanat katekismuksesta ja kirjoittaa sen rippikouluvihkoon ja käy seuraavalla oppitunnilla näyttämässä sen ohjaajalle.

Lopuksi virsi 494 (Luoja enkeleineen) ja rukous:

Kiitos siitä, että olemme saaneet kokoontua tänne yhdessä nauttimaan yhteistä ateriaa ja miettimään tulevia ehtoollisia. Kiitos, että olet antanut meille ehtoollisen lahjan ja olemme saaneet tutustua tänään sen merkitykseen. Ehtoollinen on mysteeri, eivätkä kaikki sen salaisuudet koskaan ole sanoin selitettävissä. Ne täytyy kokea itse.

Kiitos siitä, että vaikka emme täysin ymmärtäisikään ehtoollisen salaisuutta, voimme silti tulla ehtoolliselle, sillä sinä, Herra, näet sydämiimme ja tiedät, että me haluamme ymmärtää ehtoollisen merkityksen. Kiitos siitä, että jokainen meistä on kelvollinen tulemaan ehtoolliselle, vaikka olemme tehneet syntiä sanoin, ajatuksin ja teoin.

Kiitos, että voimme luottaa ja uskoa siihen, että syntimme ovat anteeksi annetut ja olemme yhtä kaikkien pyhien kanssa. Jeesuksen Kristuksen nimessä, aameen.

PILOTTI-TORI:N ARVIOINTI

Jatka lauseita! Perustele muut vastauksesi (paitsi ensimmäinen)! Suluissa annetaan esimerkkejä, mitä esimerkiksi voit kirjoittaa.

Olen (kesätyöntekijä, nuorisotyöntekijä, teologi, kanttori)....

Käytin harjoitetta/harjoitteita (nimi, kuinka iso ryhmä, oliko isokset mukana)....

Harjoite oli mielestäni (toimiko, oliko paketissa ohjeistus selkeä, miten otettiin vastaan/mistä vastaanotto johtui, jne)...

Yleisesti haluaisin sanoa (miltä tuntui pitää oppitunti, toimiko, ideoita, terveisiä, parannusehdotuksia, mitä kannattaa pitää/mistä luopua, mitä itse toivoisin)...

Kerää kääntöpuolelle palaute isosilta, jos isokset olivat tunnilla (miltä tuntui, fiiliksiä, mielipiteitä, vapaata sanaa).